

ПОЛИТИКИНИ

9. 7. 1982 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIII • 20 ДИН

БРОЈ
1593

ЗАБАВАНИК



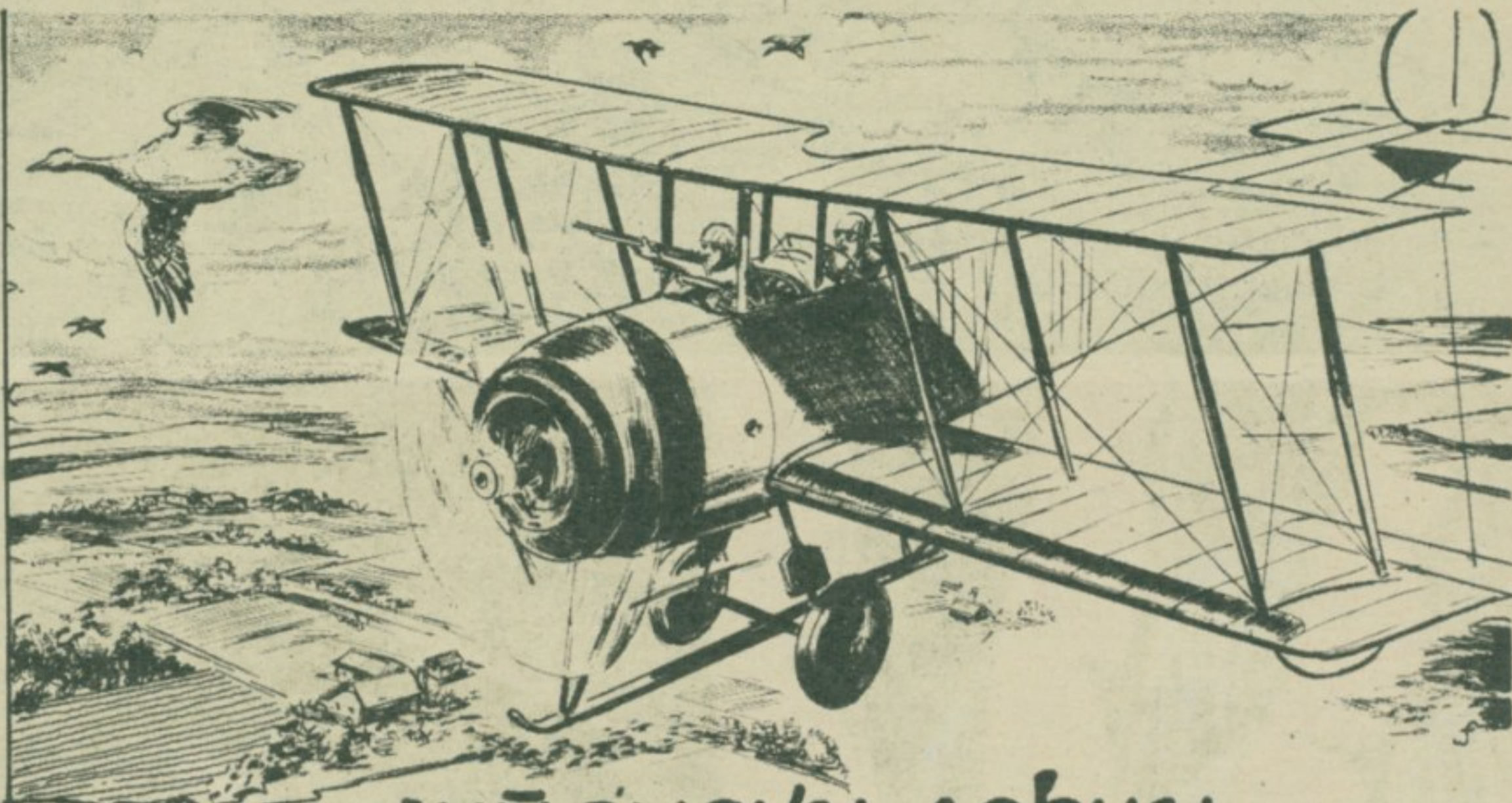
СТРИП:
ОТИМАЧИ
ИЗГУБЉЕНОГ
КОВЧЕГА



РОБЕРТ ФАРИЗ

(1781 - 1806)

УЧИТЕЉ ИЗ ЊУ
ЕБИЈА (ШКОТСКА)
25 ГОДИНА НОСИО
ЈЕ ОДЕЖУ КОЈУ
ЈЕ СКИДАО СА
СТРАШИЛА
ЗА ПТИЦЕ.



Џиански ловци

ИШЛИ СУ УЛОВ НА ДРОПЉЕ ДВАДЕ-
СЕТИХ ГОДИНА ОВОГ ВЕКА
- АВИОНИМА.

ПОЦЕПАНЕ АМЕРИЧКЕ НОВЧАНИЦЕ

КОЈЕ СЕ ПРОДАЈУ ЗА
190 ДОЛАРА ПО ТОНИ,
ЈЕДНА ФИРМА ИЗ
БРУКЛИНА КОРИСТИЛА
ЈЕ НЕКО ВРЕМЕ ЗА
ПАКОВАЊЕ.

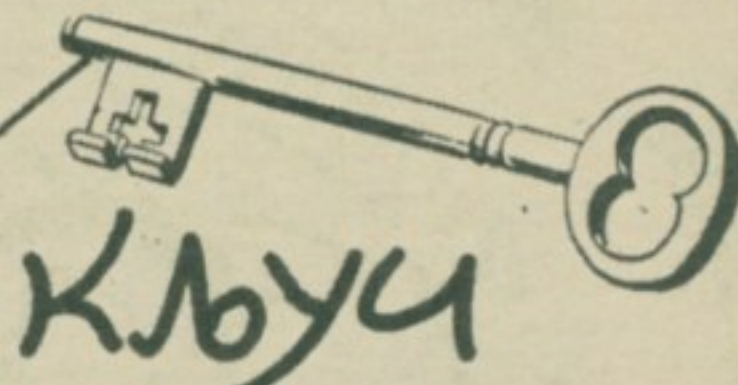


РИМСКИ ЦАР НЕРОН

ПРВИ ЈЕ ПОЗНА-
ТИ ФАЛСИФИКА-
ТОР КОВАНОГ
НОВЦА.



МОЖЕ ДА ЈУРИ
БРЗИНОМ ОД
72 КМ НА
ЧАС И СКАЧЕ
150 СМ УВИС.



ЗГРАДЕ ПАРЛАМЕ-
НТА У АНДОРИ У УПО-
ТРЕБИ ЈЕ ВЕК **400**
ГОДИНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● најјачи електромагнет на свету направљен је у Француској. Његов пречник износи 2,2 метра, маса 11.500 килограма и помоћу њега може да се подигне терет од 160 тона.

●●● ради бољег и систематског посматрања и проучавања живота пчела, у Немачкој Демократској Републици направљена је стаклена кошница. Пчеле су се брзо навикле на свој нови дом и не смета им што живе као у излогу.



●●● у Етиопији је пронађена нова врста птице која веома подсећа на канаринца, али околина у којој живи и прави гнездо сасвим се разликује од



оне у којој обитавају канаринци. Птица полаже јаја у шупљине на окомитим и неприступачним стенама, док канаринац вије гнездо на дрвећу и воли зеленило.

●●● шведски стручњаци створили су вештачки лед који на први поглед подсећа на парафин. Користиће га хокејаши и други спортисти на леда и то у летњим месецима јер овај покривач дебљине шест милиметара може да издржи и температуру и до +50°.

●●● најкупље писмо на свету послато је још 1845. године из америчког града Александрије у Ричмонд. Коверат са марком недавно је у Женеви купио један колекционар за милион долара.

●●● у Холандији је конструисан највећи багер на свету: висок је 80 м, дугачак 190 м и широк 70 м. Овај багер може да копа са дна мора чак и кад су велики таласи, а користиће се за изградњу и поправку лука јер се делимично налази под водом и веома је покретљив. Градитељима ће пре свега уштедети време јер није потребно да се подижу насипи пре почетка извођења радова.



●●● најмањи грм на свету расте у тундрама Гренланда. То је патуљаста врба чија висина не прелази пет центиметара.

●●● недалеко од јапанског острва Окинава ухваћен је до сада највећи морски пас на свету — дугачак је 5,06 м и има 1750 kg. Пре тога рекорд је држао морски пас од 1563 kg уловљен у водама код Калифорније 1975.



●●● један земљорадник из Бразила узгајио је краставац од 30 kg, дугачак 132 см. Циновски краставац анализирали су биолози са универзитета у Санта Катарини и дошли до закључка да је код њега дошло до мутације (изненадне појаве нових својстава) под утицајем повишеног радиоактивног зрачења у тој области.

●●● научници су утврдили да се монголска престоница Улан Батор помера према југу, у правцу екватора, четири до пет центиметара годишње.

СКУПЕ ГРЕШКЕ

У прављењу шарених лепих папирића који се зову поштанске марке учествују врхунски стручњаци: сликари, гравери, фотографи, графичари и штампари. Они јесу врхунски мајстори свога заната, али су и обични људи што значи да нису безгрешни. Е, ту почиње оно што је интересантно. Баш њихове грешке огромно повећавају вредност марана које постају жеља многобројних сакупљача широм света.

Леваци

У случају немачке марке из 1921. године погрешно је сликар. На њој су представљена три рудара у групи како раде, један у средини у стојећем, два у получучењем ставу. Десни рудар држи чекић у левој руци. Рудар у средини држи пијук при врху такође левом руком, а и трећи рудар који гура колица ради то левом руком.

Чудан неки рудник где раде све сами леваци!

Дурбин и Колумбо

Немачки сликар би још некако и могао да правда своју склоност према левацима, али оно што је учинио сликар од кога је поштанска управа енглеске колоније Ангила, која се налази близу обале Средње Америке, наручила 1903. серију марака посвећених Кристофору Колумбу, не може да оправда нико!

Сликара је веома лепо приказао Колумба како гледа кроз дурбин. Ништа логичније по његовом мишљењу, него да капетан брода гледа кроз дурбин непознату обалу.

Али, има ту једна ситница: дурбин је пронађен сто година после Колумбовог открића Америке!

Парламент наглавачке

Парагвајска поштанска марка од 1 пезоса из 1921. вреди данас целу врећу пезоса. Цену јој је подигла грешка графичког радника у штампарији јер је клише слике парламента окренуо наопако, тако да зграда парламента дуби на крову! То је, на увек политички

врхом терену Парагваја, схваћено као намерна ујава власти, па је несретник доспео пред суд. Пред судијом је потегнута маса аргумената и политичке и филателистичке природе. Превагнула је филателија и то на тај начин што је доказано да постоји велики број разноврсних грешака на маркама у свим земљама света.

На велику радост свих филателиста, радник је ослобођен, а тржиште филателије је добило нови раритет за којим вреди трагати.

Марне са највише грешана у историји филателије

После другог светског рата у Западној Немачкој је владала велика несташница папира и боје. У разрушеној земљи пошта је 1948. године приступила остварењу веома амбициозног плана — штампању серије марака са мотивима познатих грађевина.

Серија је популарно названа „Историјска здања“, и заиста је успела да постане „историјска“.

Како је главна Државна штампарија у Берлину била срушена, штампање је поверено провинцијским штампаријама у Брауншвајгу и Менхенгладбаху. Те две штампарије, како су знале и умеле, приступиле су штампању марака које су постале серија са највише грешака у историји филателије.

Набрајање би заузело велики део простора. Многи тврде да све грешке нису ни регистроване, па има филателиста који сакупљају само ту серију, а помаже им и јединствени ката-

лог куће „Х. Витамин“ објављен у Минхену!

Потера за крстарицом

Од 1964. године непрестано траје потрага за једном крстарицом. Те године је Велика Британија издала серију марака Фокландских острва у част поморске битке између енглеске и немачке флоте. Битка се одиграла пре десет година, баш јад-

како су примерци са сликама HMS „Glasgow“ на марки од 6 D доспели до филателиста. Није само питање како. Можда је још занимљивије питање: колико? Марке су иначе веома сличне и на први поглед нема разлике. Можда је то објашњење за појављивање нових примерака јер су филателисти, тек пошто је грешка обелодањена, мало боље загледали своје примерке.

Било како било, али бо-

сте који се не труди да поред исправне марке у свом албуму постави и марку са грешком.

Фењер на броду

Поводом Дечје недеље 1973. Заједница југословенских пошта, телеграфа и телефона издала је марку од 0,80 динара. Цртеж је урадио Иван Вуковић, ученик из Београда, а штампана је у Заводу за



Фокландских острва.

Серија садржи четири марке са сликама познатих ратних бродова који су учествовали у бици. То су на марки од 21/2 D лака крстарица HMS „Glasgow“, на 6 D оклопна крстарица HMS „Kent“, на 1 S бојна крстарица HMS „Invincible“ на 2 S је споменик у част битке.

Упркос високој професионалности енглеских графичких радника и велике контроле, клишеи су побркани. Ни мање ни више него су крстарице замењене. Тако се на марки од 6 D уместо оклопне крстарице HMS „Kent“, појавила слика лаке крстарице HMS „Glasgow“.

Сада почиње онај узбудљиви део приче.

Пре него што су марке пуштене у продају, савесни службеник поште је открио грешку, и одмах су сви алармирани. Марке су повучене и дат је налог да се све марке, погрешно одштампане, униште. То је и учињено. Заправо, све доскора се мислило да је учињено. А кад су почели да се појављују поједини погрешни примерци показало се да и највећа контрола није довољна да заузда људску страст.

Поведена је истрага јер је британска пошта сматрала да је осрамоћена, али тајна није могла да буде откривена и питање је да ли ће се икада сазнати

гати љубитељи марака у свету спремни су да за ове марке одреше кесу, и данас свака од њих вреди читаво мало богатство.

Полуострво Мадагаскар!

Код нас је 1969. године академски сликар Андрија Миленковић нацртао марку у част олимпијских игара. Марка је од 0,10 динара и била је у обавезној употреби од 1. до 7. децембра 1968. Сликара је представио географску карту света и на једној марки у табакеру од 20 комада начинио грешку: острво Мадагаскар је спојио са Африком и Мадагаскар је тако постао полуострво.

Марка се налази на 4. месту у сваком табакеру, а како у табакеру има 20 марака, значи да је погрешна географска карта 20 пута ређа. Нема тог филатели-

израду новчаница. Иван је своје дело назвао „Поздрав сунцу“. Цртеж је веома леп са бродом у првом плану на жутој подлози, која треба да дочара златну сунчеву светлост. Међутим, наша штампарија у ЗИИ-у је мало погрешила у мешању боја, па је један део тиража са тамнијом позадином (зеленкаста уместо жуте) а уместо сунчеве светлости имамо сумрак.

А када наступи сумрак, морају се упалити светла. На нашем броду на прамцу засјао је црвени фењер! Није га ту ставио аутор цртежа Иван Вуковић, већ непознати мајстор у штампарији.

Брод са црвеним фењером појављује се на 7. марки у табакеру од 9 комада у једном делу тиража. И наравно, много се више и тражи и плаћа од „нормалног“.

М. Кетић



ЧУДО У АФРИЦИ

РАЂА СЕ ЧЕТВРТИ ОКЕАН!

ОВЕ ФОТОГРАФИЈЕ НЕМАЧНОГ НОВИНАРА УВЕ ГЕОРГА, КОЈЕ СУ ВЕЋ ОБИШЛЕ СВЕТ, ГОВОРЕ О ЈЕДНОМ ИЗУЗЕТНОМ ДОГАЂАЈУ — О РЕТНИМ И СПЕНТАКУЛАРНИМ ГЕОЛОШКИМ ПОМЕРАЊИМА У ДОЛИНИ РИФТ НА АФРИЧНОМ КОНТИНЕНТУ ГДЕ СЕ ОГРОМАН ДЕО ТЛА ОДВАЈА ОД ЦЕЛИНЕ И ОСТАВЉА ПРОСТОР ЗА НОВИ ОКЕАН.

Већ је доказано да су пре око две стотине милиона година Африка и Америка чиниле јединствен континент и да се појавом великих пукотина на дну мора Земљина кора раздвојила и временом поделила у две целине између којих се формирао Атлантски океан.

Данас се у долини Рифт, великој тектонској

пукотини у источној Африци, догађа исти овај феномен: земља се полако слеже а процеп све више шири, иако веома споро — свега неколико милиметара годишње. Ова пукотина повезана је са две суседне рачвасте пукотине које су већ одвојиле афрички континент од Арабије и створиле услове за настанак Црвеног мора.

У долини Рифт процеп је на јужној страни још затворен, мада је сасвим извесно да ће се на овом делу Земља такође „отворити“ и, кажу научници, ту ће се појавити нови океан који ће одвојити Кенију и Танзанију од осталог дела Африке!

Црно огледало

Ову хипотезу је још 1893. године изнео енглески геолог Џон Грегор и тврдећи да долину Рифт није усекла река, као што је случај са америчким кањонима, већ да се ради о такозваној „депресији“, улегнућу које је настало слегањем Земљине коре. А да је то тачно уверио се анализом геолошког састава виших и нижих слојева и то у распону и до две хиљаде метара.

Уве Георг је више пута летео изнад поменуте долине, а најдуже се задржавао изнад језера Натрон у Танзанији и језера

Магади у Кенији, која леже у најнеприступачнијем делу источне Африке, и успео камером да ухвати прве знакове рађања новог океана.

Ипак, са првог лета изнад језера Натрон Уве је донео само снимке бистре плаве воде на којој су се понегде виделе сивкасте мрље налик на облаке — ту се со кристализује, што у долини Рифт није редак случај. Међутим, кад је други пут надлетео језеро, било му је јасно да се у правом тренутку нашао на правом месту, да присуствује рађању океана: уместо плавичасте воде од неколико недеља раније испод њега се протезало огромно црно огледало прошарано спиралама беле боје чија је ширина износила и до два километра, у ствари чистим натријумом који се прскањем тла ослобађао из утробе Земље.

Нено ме посматра

Следећих неколико летова који су трајали месец дана омогућили су му да прати овај процес све до његовог завршетка. Узгред, да би начинио нека поређења и визуелно представио величину површине на којој се све ово одвијало, изнајмио је два авиона а док је снимао трудио се да у кадар смести и други авион ко-

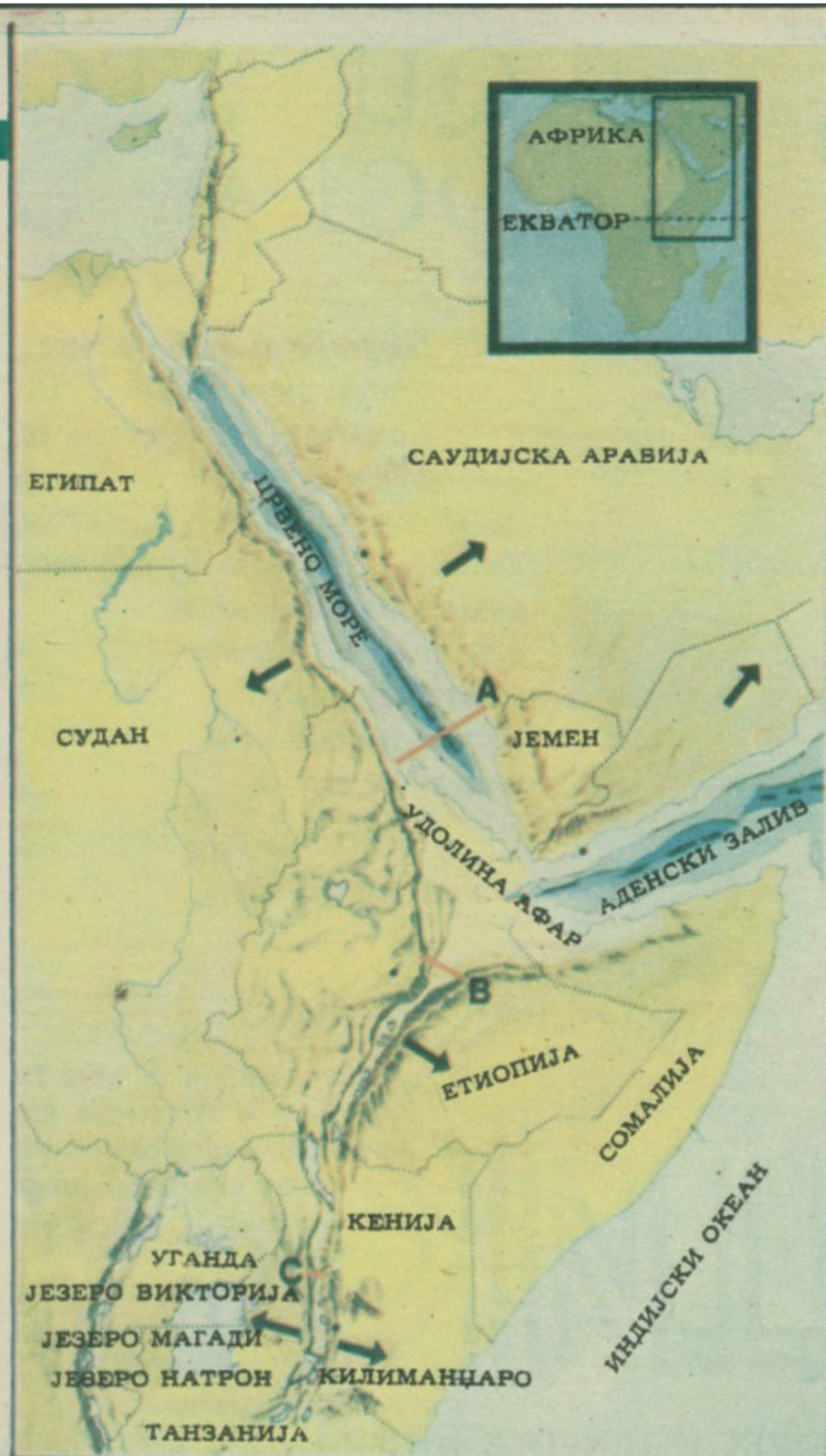
ји је летео изнад саме површине језера.

Приликом трећег лета приметио је да је „ембрион“ океана поново променио изглед: огромно огледало било је разбијено и растурени комади блештали су на сунчевој светлости. Дубоке воде језера сада су личиле на фантастични каледоскоп. То је, ипак, била само оптичка варка, требало је спусти-

Ова огромна спирала на површини језера Натрон у Танзанији је алкални гејзир који избија из пукотине на Земљиној кори. Кроз неколико милиона година отвор ће се проширити толико да ће поделити Африку на два дела између којих ће лежати нови океан.



Без гејзира, воде Натрона ни по чему се не разликују од вода сваког другог језера. Осим наслага соли на обалама ништа друго не наводи на помисао да ће језеро можда бити средиште новог океана.



Северна страна (А), садашње Црвено море биће део новог океана. У низији Афар (В) раздвајање тла иде нешто спорије. На југу (С) где су језера Магади и Натрон процес је тек у зачетку.

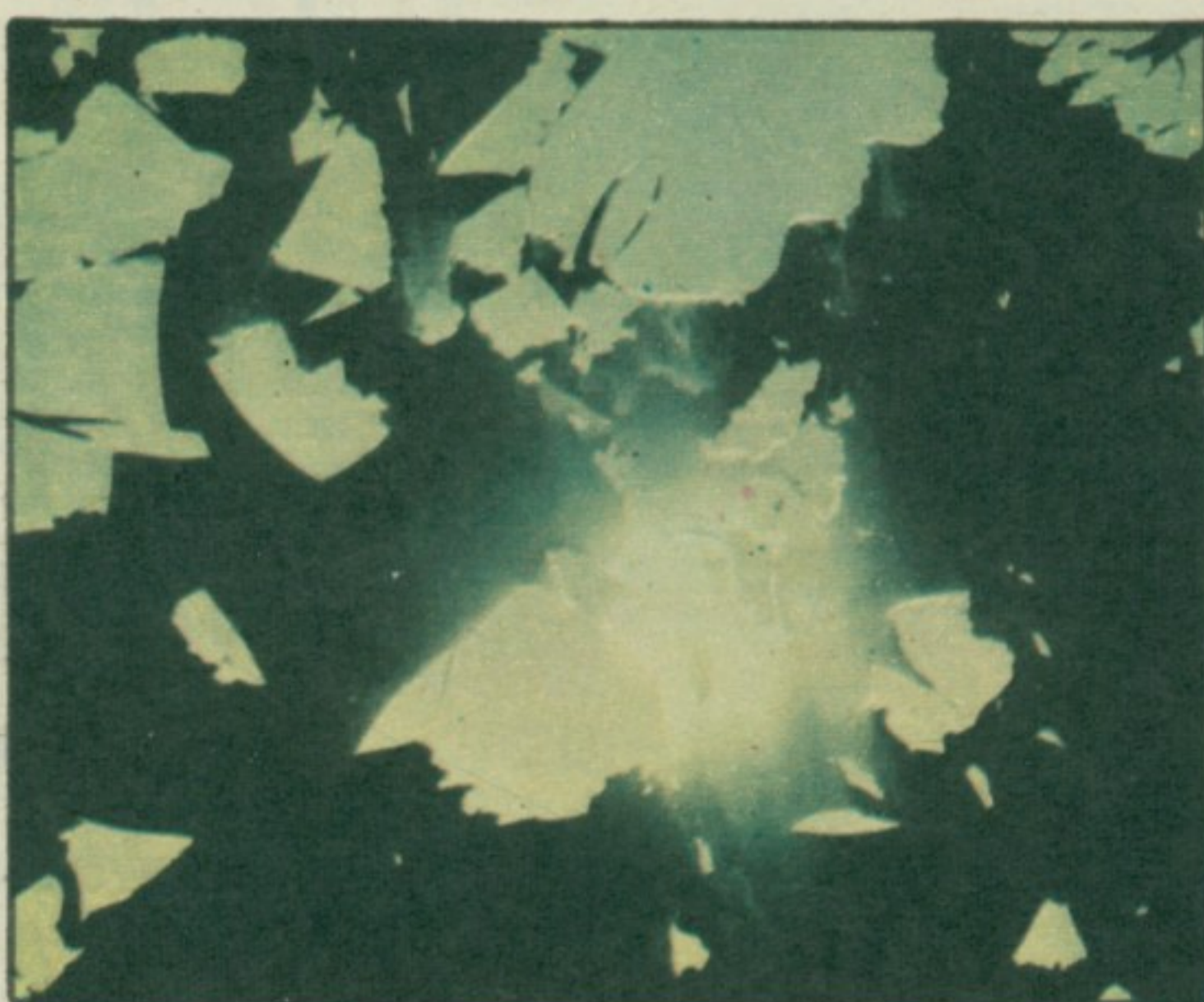
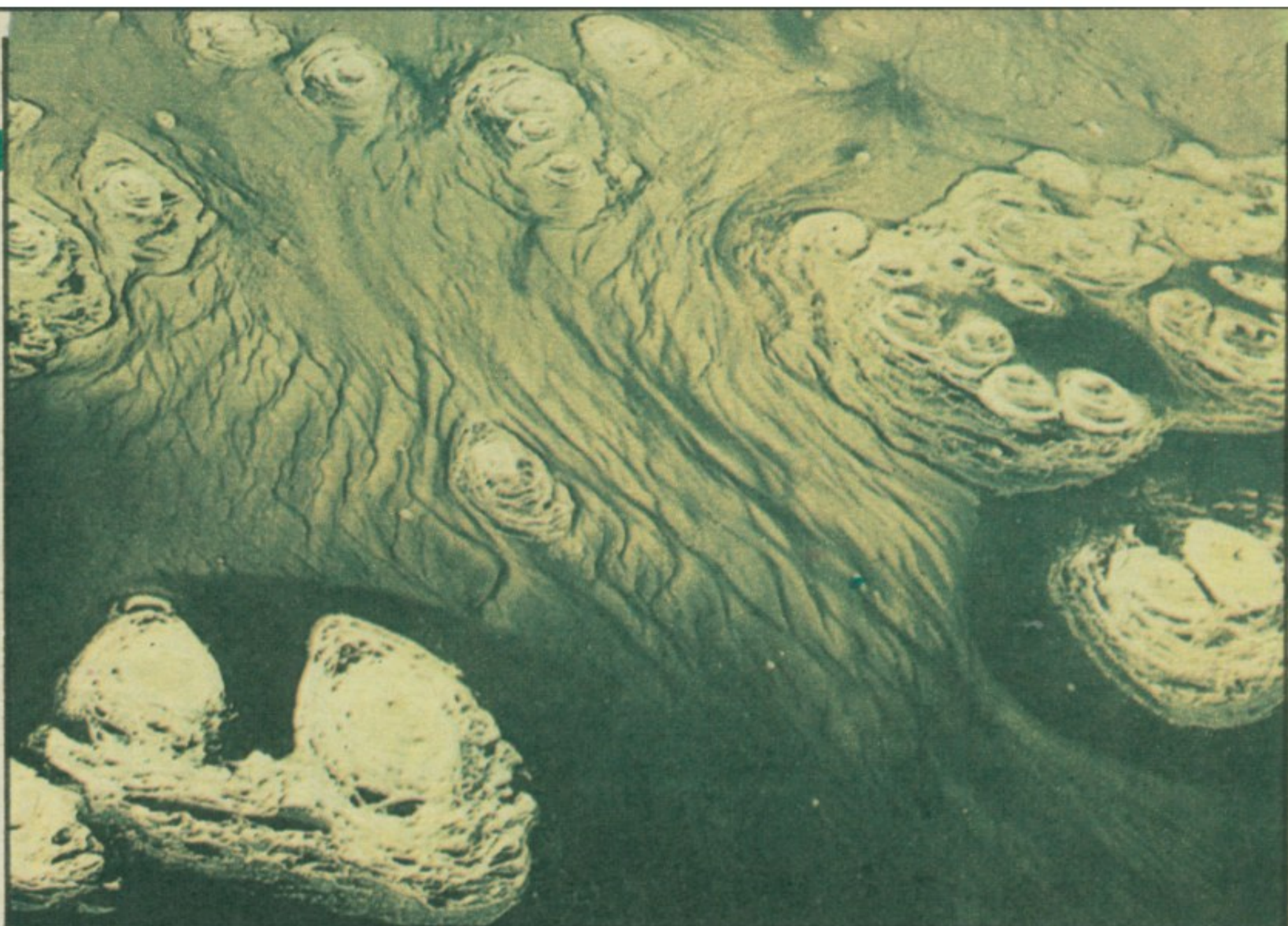
ти се још ниже да би се видело нешто друго.

Светле спирале попримиле су нове тонове боја који су у себи имали беле, црвене и плаве примесе. Између њих — нешто бело попут леда. У ствари, била је сушна сезона, вода је испаравала и постајала све гушћа тако да се натријум-карбонат потпуно кристализовао у велике сребрнасте плоче.

Четврти лет донео је Увеу нова узбуђења. Овог пута летео је изнад језера Магади. Изгледало је као посуто крвљу. Поља величине и преко шездесет квадратних километара, јаркоцрвене боје коју им је давало присуство гвожђа, била су испресецана белим површинама препуним натријум-карбоната.

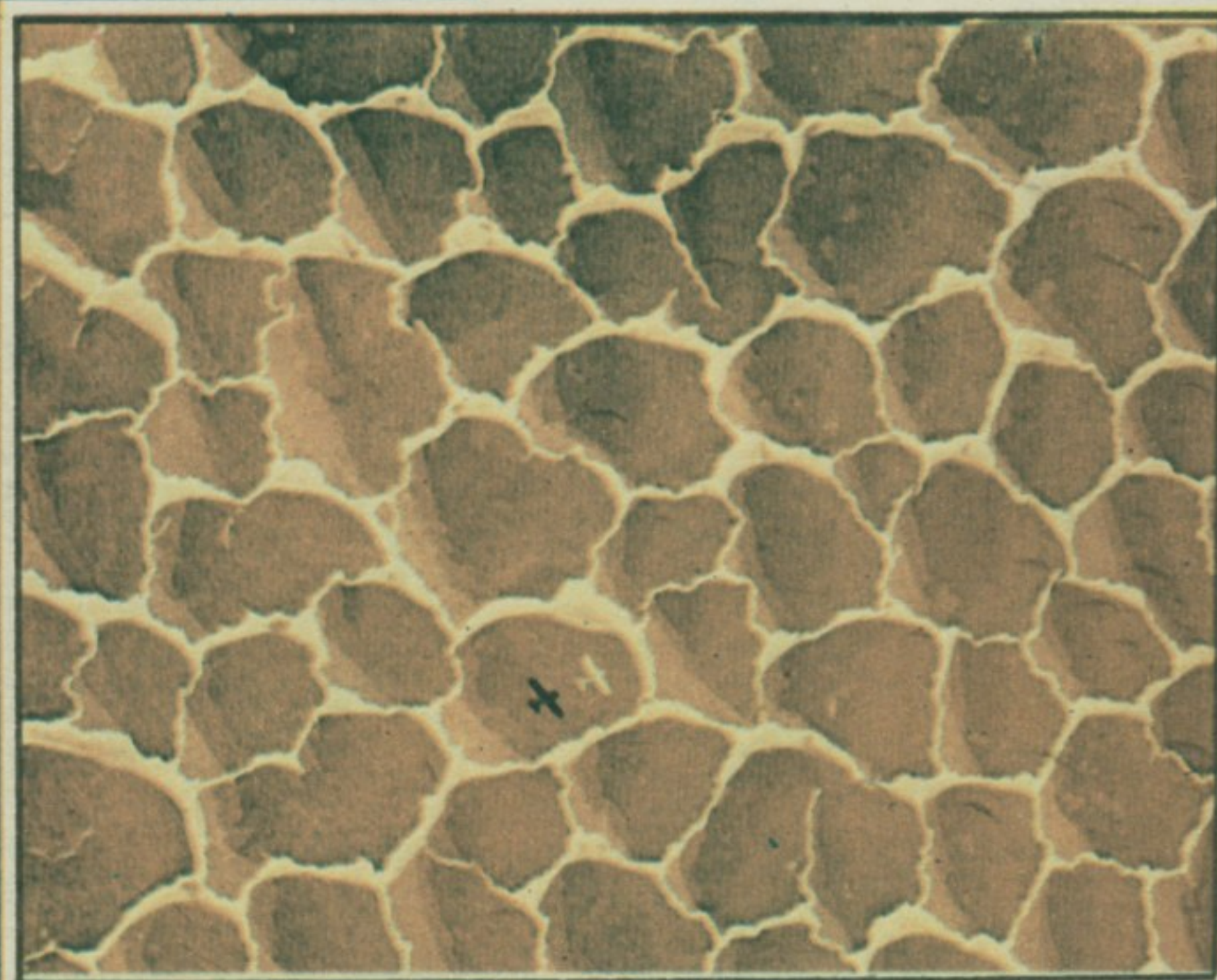
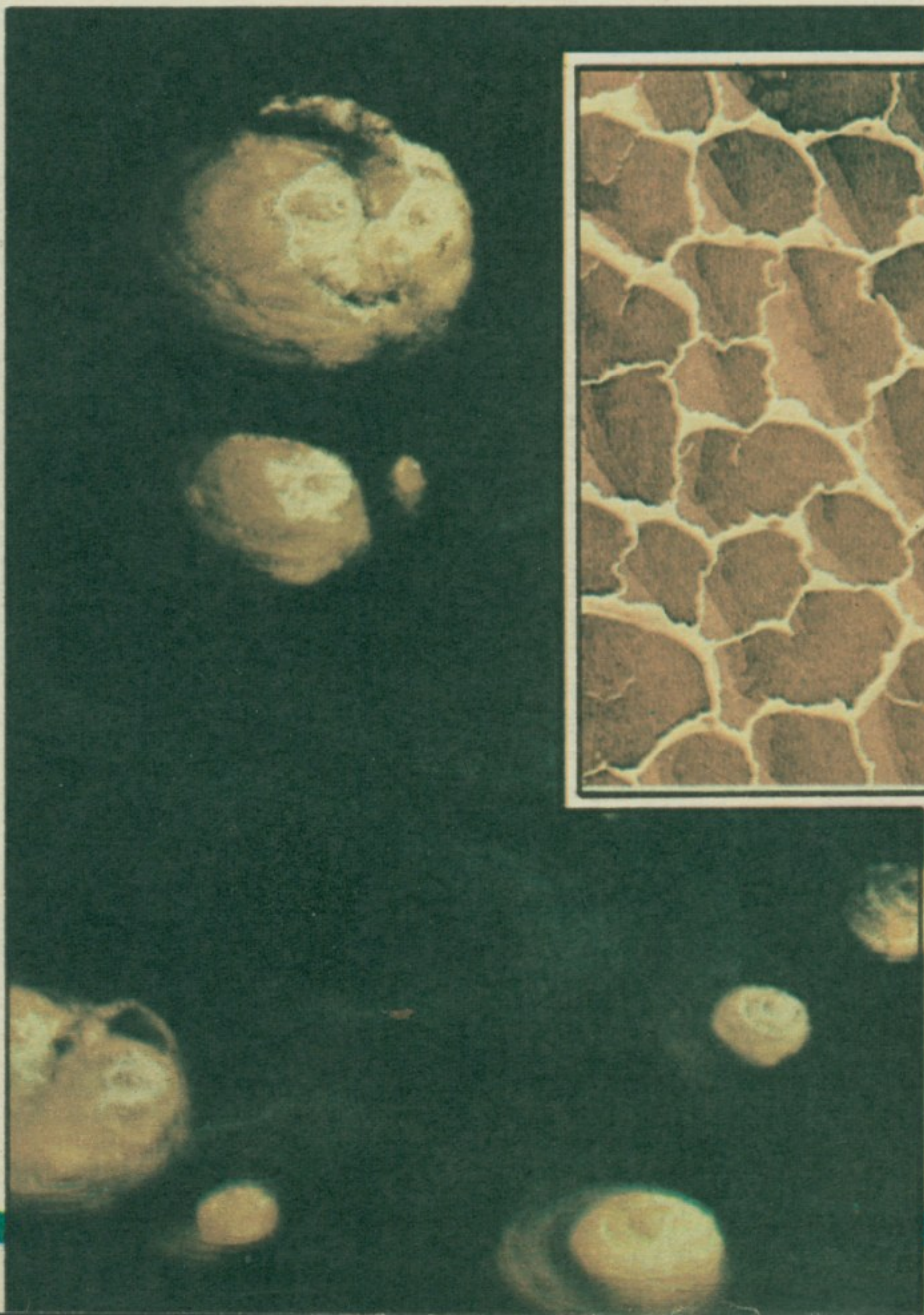
Један део језера није имао овакву „кору“ и баш је ту фотографа чекао најлепши приказ: одоздо су га гледале огромне очи — у шупљинама тамноплаве боје — остаци усахлих гејзира.

Кад је после девет месеци Уве поново надлетао језеро Натрон, нашао је само пространство тихе плаве воде. Предах пред нову буру која ће младом океану обезбедити нове просторе. Д. В.



ДРУГИ ЛЕТ: „Ово испод нас најмање личи на језеро. Летимо изнад котла са убиственом хемијском мешавином која кључа... Ако бисмо морали да се принудно спустимо, од нас би остале само кости“.

ТРЕЋИ ЛЕТ: „Изгледа као да се огромно огледало поломило. Комади налик на ледене санте пливају по води и блеште на сунчевој светлости“.



ЧЕТВРТИ ЛЕТ: „Површина језера изгледа као посута крвљу. Велике површине обојене црвено пресецају бела поља пуна натријум-карбоната... Из утробе Земље куљају разни елементи“.

ПЕТИ ЛЕТ: „Одоздо ме гледају огромне очи, остаци усахлих гејзира“.

ТАЈНА
ИЛЕГАЛЦА
ТРАЈЕ
И
ДАНАС

КО ЈЕ БИО МЛАДИЋ НА БИЦИКЛУ



Када је 4. јула 1941. године ујутро друг Тито изишао из илегалног стана у вили породице Ненадовић на Дедињу и упутио се на заказани састанак у кући Владислава и Јаре Рибникар, променио је три пратиоца. Био је то знак изузетне опрезности.

Кућа Рибникарових, тада један од најважнијих илегалних пунктова Партије, одабрана је и за судбоносни састанак 4. јула баш због тога што се налазила на изузетно погодном положају: у њу се улазило из Ботићеве улице — у ствари слепог сокачета — али је могло да се изиђе на још две стране. Један пролаз водио је кроз башту, коров и шибе на Дедињски булевар (данас Булевар октобарске револуције), а други кроз суседна имања.

Тита је до Булевара допратила курирка Врховног штаба Љубинка Ђурђевић. Ту се он одвојио од ње и пришао вили, а Булеваром је прошао младић на бициклу.

За сваког случајног пролазника ово је личило на најобичнију и сасвим неупадљиву ситуацију на улици. Данас се зна да је са прага овога дома мотрила Јара Рибникар и када је „гост“ — тада већ Командант НОВ и ПО ушао, она је изишла на капију, а потом пришла младићу на бициклу па су обоје погледали преко Булевара, у правцу шуме. У том часу из ње се појавио човек, брзо се осврнуо, пресекао Булевар, Јара Рибникар се већ враћала у кућу, човек се осмехнуо младићу на бициклу (уговорени знак) и кренуо за њом...

Тако су се скупљали учесници састанка Политбироа ЦК КПЈ, на којем је, како се после рата сазнало, донета најважнија одлука, о подизању оружаног устанка.

Учесници нису дошли сви одједном. Била је и то мера предострожности како у овом иначе мирном и доста пустом делу Београда не би пали у очи.

Данас су познате готово све појединости о том састанку коме су присуствовали, поред другог Тита, Иван Милутиновић, Александар Ранковић, Иво Лола Рибар, Милован Вилас,

Светозар Вукмановић и Сретен Жујовић. За безбедност виле и њених гостију тога дана постарали су се Владислав и Јара Рибникар и Владимир Дедијер. Младић који је крстарио на бициклу био је Филип Маџура, илегалца таквог кова и законспирисан толико да се о њему чак и дан-данас веома мало зна.

Не питај ме
ништа...

Нарочито је мало тога познато о Филипу из времена између окупације и избијања устанка. Готово ништа, у тако дубокој конспирацији је радио. Чак ни Филипов рођени брат, две године млађи Слободан који је и сам био илегалца и са њим делио собу — не зна готово никакве појединости о Филиповом раду у тих неколико месеци.

Ево што смо сазнали у разговору са Слободаном Маџуром.

Браћа Маџура и старије сестре Радмила и Смиља били су деца православног свештеника Мирка и мајке Вукосаве. Деца су одрасла у породици напредних схватања, где су од детињства слушали о чисти и поштењу и томе да човека не треба процењивати према ономе што он има него по томе какав је. Тако су се деца Вукосаве и Мирка Маџуре свуда где су живели — прво у Дубици, па Марићкој и најзад Бањалуци — дружили са вршњацима и из најсиромашнијих кућа, муслиманима и католицима, без разлике.

Много другова из сиромашних породица радника, занатлија или малих трговаца имали су Филип и Слободан Маџура и у гимназији у Приједору — месту које је као стециште рудара и радника имало јаку партијску организацију. Филип који се као старији први укључио у раднички покрет највероватније је то учинио баш у Приједору.

Члан Партије постао је 1938. године. Слободан Маџура се сећа:

— Он је те године матурирао и дошао у Београд на студије. Ја сам знао да је Филип члан Партије и то не непосредно од њега

КО ЗНА КАКВЕ ЈЕ СВЕ МУКЕ ПОДНЕО А НИЈЕ ОДАО НИКОГ. А ЗНАО ЈЕ ДВЕ АДРЕСЕ ДРУГА ТИТА И НЕКИХ ДРУГОВА ИЗ НАЈВИШЕГ РУКОВОДСТВА. ДА ЈЕ ОН КЛОНУО ПРЕД МУКАМА, КО ЗНА КАКВА БИ БИЛА НАША ИСТОРИЈА — НАПИСАЛА ЈЕ ЈАРА РИБНИКАР, ЈЕДИНИ СВЕДОН ХАПШЕЊА ФИЛИПА МАЏУРЕ.

— то се није говорило ни-ком живом, него сам закључио по одређеним поступцима. Рецимо, Филип на састанак са девојком пошале мене да ја тај састанак одгоним, јер он мора нешто да обави за тату, а ја знам да он за оца не треба да ради баш ништа... Било је и других примера: играмо фудбал и он у једном тренутку каже: „Ја морам ићи“ и оде. Или, кад ми је једном донео пакет и каже ми: „Не питај ме ништа, узми ово и однеси тамо и тамо...“ Тако сам без иједне његове речи схватио да је он члан Партије. Не баш исти дан, али временом сам то тачно знао: а по доласку у Београд био сам сасвим сигуран.“

Обарај
бумбара!

Филип Маџура је дошао у Београд после матуре, 1938. године, а нешто касније придружио му се и Слободан:

— Ми смо живели у такозваном Колективу у тадашњој Венизелосовој улици (данас Чарлија Чаплина), имали смо једну собу за коју смо кирију плаћали Филип и ја, а у њој је становало и по осамнаест студената! Имали смо кревете на три опрата. Били су ту Ђуро Ђукић, Зијад Диздаревић, Чиле Ковачевић, Шефик Капић, Аљо Карахасановић и други.

Друштво земљака, ми смо се јако лепо слагали и све што смо имали делили и помагали се. Био је то диван период другарства и рада... Илегалног рада. После су Филип и Слободан нашли посао у експедицији „Политике“, код ујака чика Дише Стефановића. Лепили су етикете се именима и адресама на новине, а добили су и собицу изнад експедиције да у њој станују.

Иако су се бавили илегалним радом, био је то за њих диван период:

— Ми смо, прича Слободан Маџура, у све акције и као студенти и као разбијачи „штребера“ одлазили са извесном дозом веселости, пуни младалачког одушевљења. Сећам се једног случаја. Били смо у гомили студената на Славији опкољени ескадроним коњицке полиције у групи у којој су били Ђуро Ђукић и један кога смо звали Зденко. Филип, ја и њих двојица гледали смо на ком коњу седи најнеспособнији жандарм, коме јахање представља проблем. Онда смо одлучили да један грмаљ једва савладава коња, а камоли да може да интервенише и договорили се да јурнемо на тог бумбара. Одиста, онако дебело и тежак одмах је пао с коња и чим се направила бреша, гомила је навалила кроз њу... Морам рећи да су тада, као и у свим таквим приликама, трамвајци-

је биле дивне. Кад год су биле студентске демонстрације, редак је био случај да се трамвај на станици заустави. Не, они би отворили врата, лагано возили док студенти не ускоче, а тада би убрзали тако да полиција никад није добила прилику да нас ухвати!

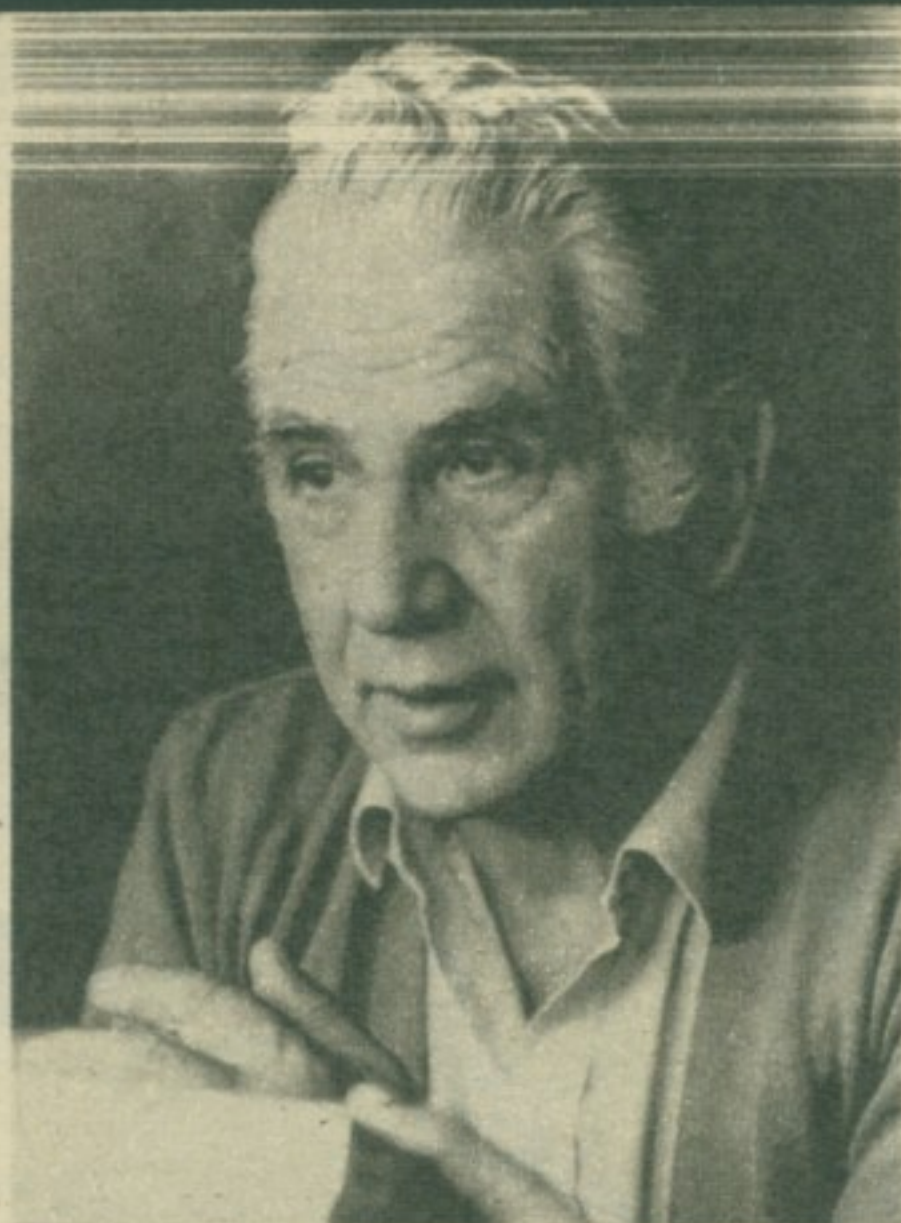
Нова партијска
ћелија

После бомбардовања Београда Филип и Слободан отишли су у Мирковац у породицу Шиљековића са којом су били у сродству преко мајке. Код Шиљековића су се тада склонили још два студента из Бањалуке, а поред Филипа и Слободана стигао је Бошњак Шиљековић. Одлучено је да пре него што виде где ће ко даље, пође Слободан сам до разореног Београда да види може ли се у њега вратити, какви су услови и слично.

Слободан је чак два пута путовао за Београд. Крајем маја 1941. оба брата вратила су се у окупирани главни град и пошто је њихова собица изгорела, сместили су се у ујаковој кући, у једну просторију у подруму. Та зграда налази се на Дедињу, преко пута Железничке болнице (у њој је данас Пакистанска амбасада). Одмах су се обојица укључила у илегални рад:

— Филип ме довео на

Један од последњих снимака браће Мацура начињен пред само избијање рата (Филип стоји).



Слободан Мацура снимљен ових дана у редакцији „Политикиног забавника“.

Филип и Слободан са оцем који их је одмалена учио части и поштењу.

везу са Хусом Хаџиахметовићем и створена је једна нова партијска ћелија у којој је био још један кога смо звали Шваба — а ко је он не знам ни сада, ни да ли је стварно био Шваба.

И Филип и ја смо се првих дана по доласку запослили у „Преси“, немачкој организацији за растурање штампе. Радили смо исти посао као некада у експедицији „Политике“. Међу момцима који су ту радили било је већ на први поглед људи у које се апсолутно могло поуздати и преко њих су почеле саботаже те штампе, затим растурање одштампаног и неповезаног „Како се кадио челик“ и сличне ствари.

Радили смо и на сакупљању оружја, санитетског материјала, затим штампарске боје... За своју активност ја нисам добио новчани „аусвајс“ (пропусницу за кретање), а Филип јесте. И ми смо се, у ствари, сусретали ујутро кад је он долазио на спавање, и поподне кад сам ја долазио с посла. У то време на Филипу су се осетиле промене.

Брат Слободан који је Филипа осећао „у душу“ добро је осетио и уочио те промене:

— Ми смо се увек до тада знали шалити и зафркавати, а све је то сад сведено на минимум. Филип је изгледао као човек

који се налази у најкритичнијем ратном стању, на мртој стражи. Као човек који је веома ангажован и веома одговоран...

Ухапшен с Лолином поруком

Филип Мацура тада је, како је његов брат добро приметио, одиста добио нове и изузетно одговорне задатке. Постао је курир Врховног штаба, а то су могли само најпоузданији.

Слободан је исто тако уочио да Филип није више одлазио у акције као што је било оно чувено паљење немачке гараже у тадашњој Гробљанској улици. Али, није, разуме се, знао да његов брат редовно преноси поруке између чланова најужег руководства КПЈ, да зна ко је Тито и где борави, где се налазе другови Марко (А. Ранковић), Лола, Иван Милутиновић... Ко зна шта је све још знао Филип Мацура!

Али, то се сигурно никада и неће сазнати јер Филип Мацура је издржао да ћути онда кад је требало, и кад је било најтеже: под батинама специјалне полиције.

Ухапшен је, да, несрећа

буде већа, сасвим случајно и како није имао докумената — приведен. Био је 11. август 1941. године и Филип је управо излазио из куће Рибникарових са папирићем-поруком коју је непосредно пре тога написао Лола. На капији се опраштао од Јаре Рибникар, али није стигао да појаше свој бицикл. Наишао је жандарм — Слободан је много касније сазнао да је то био њихов земљак који је Филипа препознао — и наредио му да пође с њим.

Јара Рибникар је покушала да спречи најгоре. Рекла је жандару да јој момак уноси угаљ, да је

— Покушаћу!

Време је истекло. Враћали су се, Филип је пошао са жандаром и није бежао. У пријави је стајало: Мацура Филип познати комуниста кога познајем још из Вањалуге. Тако је навео жандарм.

Тито: Филип Мацура неће проговорити

Познато је како се поступало у Специјалној полицији са комунистима. Филипа су мучили пуних месец дана, а 11. септембра пребачен је у логор на Вањигу.

Филип знао за два његова илегална стана, Тито их није променио. Кажу да је, на вест о хапшењу рекао:

— Филип Мацура неће проговорити.

Јара Рибникар је забележила да су недељу дана живели у страху од полиције, да су партијска документа из библиотеке и партијски новац закопан у врту у лименој кутији били склонили на сигурнија места. Али, ништа се није догодило. Филип ни под најстрашнијим мукама није проговорио.

Много година после ослобођења јавио се једини



сиромашан и нема стан, па се зато није пријавио. Није вредело. Жандарм је једино допустио да „момак“ заврши посао у подруму и то брзо.

Филип и Јара су ушли у подрум. Док је Филип цепао цедуљу на најситније комадиће и бацао их међу угаљ, Јара је шапутала:

— Можеш ли да побегнеш?

— Могао бих, али не смем, у кући је Лола, провалио бих њега и све вас...

— Можеш ли уз пут?

Слободан Мацура каже:

— Да је мене неко питао у моменту кад је Филип ухапшен, ја бих рекао да он издати неће. Кад сам добио, баш тада, нови задатак, ја нисам никоме рекао: другови, мој брат је ухапшен јер бих тада вероватно био упућен ван Београда, али ја такву изјаву нисам дао јер сам био сигуран да Филип издати неће.

Исто толико поверење у младића на бициклу имао је и сам друг Тито: мада је

сведок неколико последњих Филипових дана. Био је то логораш Поповић који је Јари Рибникар описао Филипа као младића кога никада неће моћи да заборави, прекривеног модрицама по целом телу, кога су тукли и на Вањиги, али који је остао чврст до краја. Једном је рекао:

„Комуниста се мери количини батина које може да издржи!“

Стрљан је 14. септембра 1941. године.

Мирјана Крстуловић

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

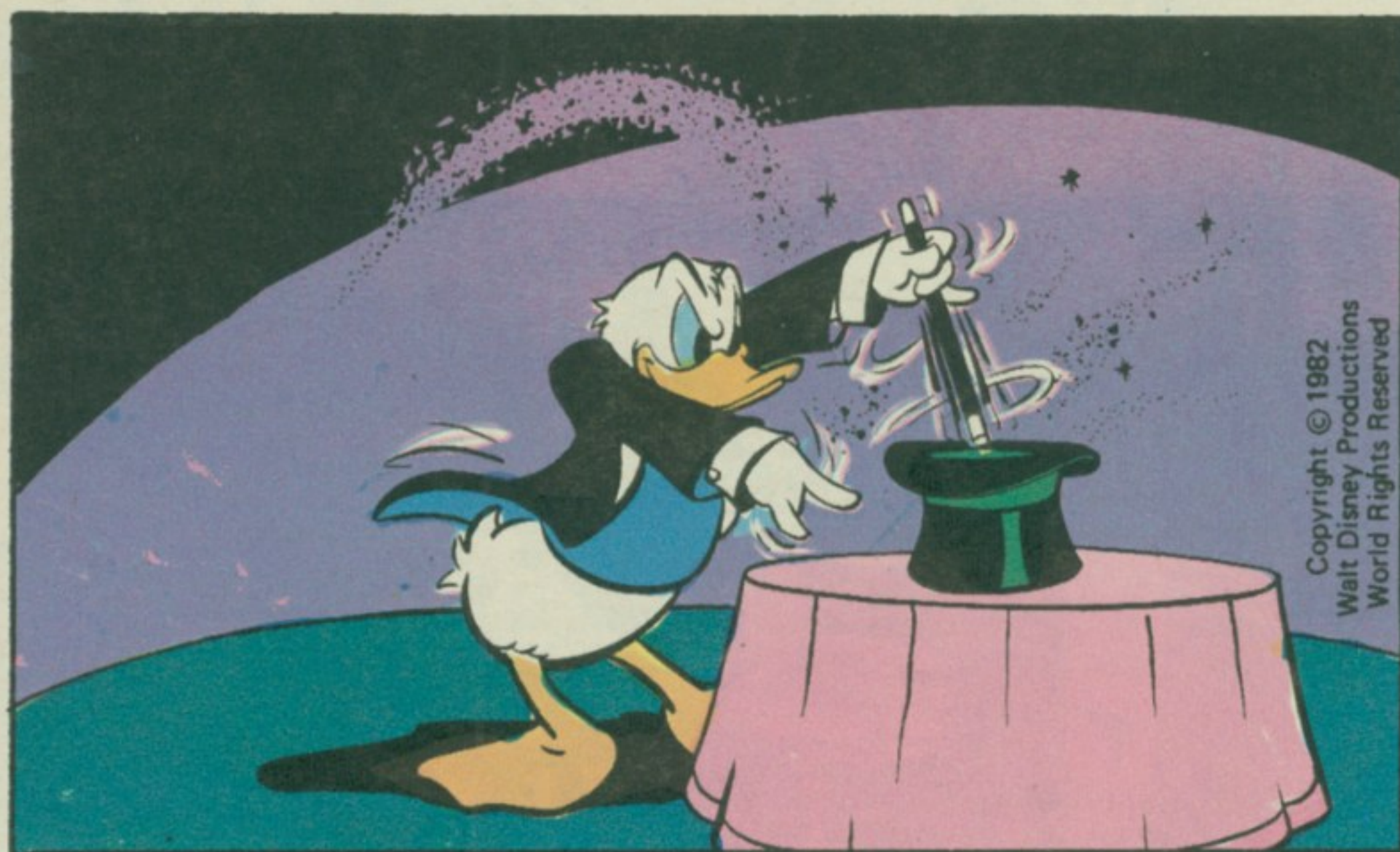
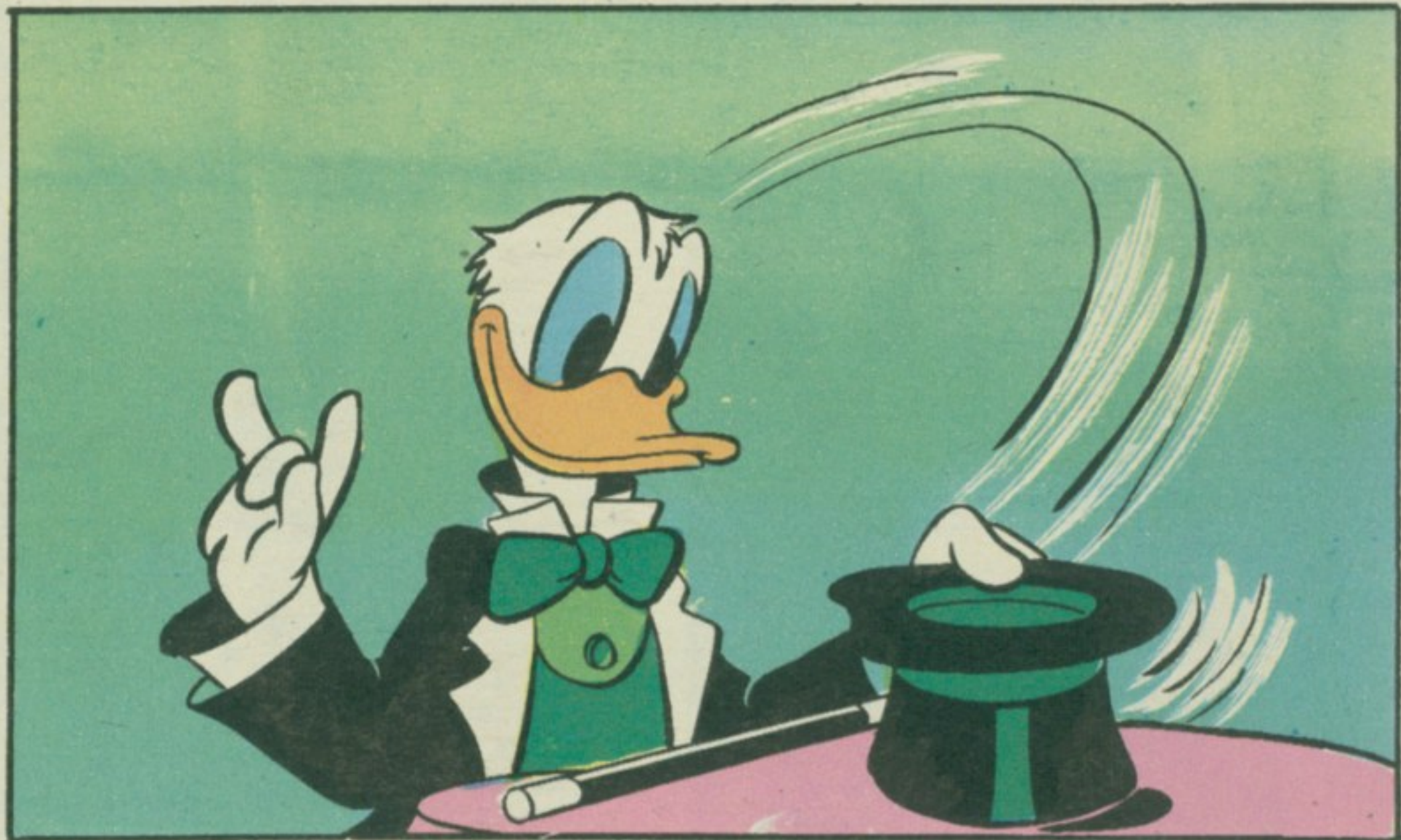
НА ШТА ЛИЧИШ ?! ШТА
СИ СЕ ТАКО УНАКАРАДИО ?



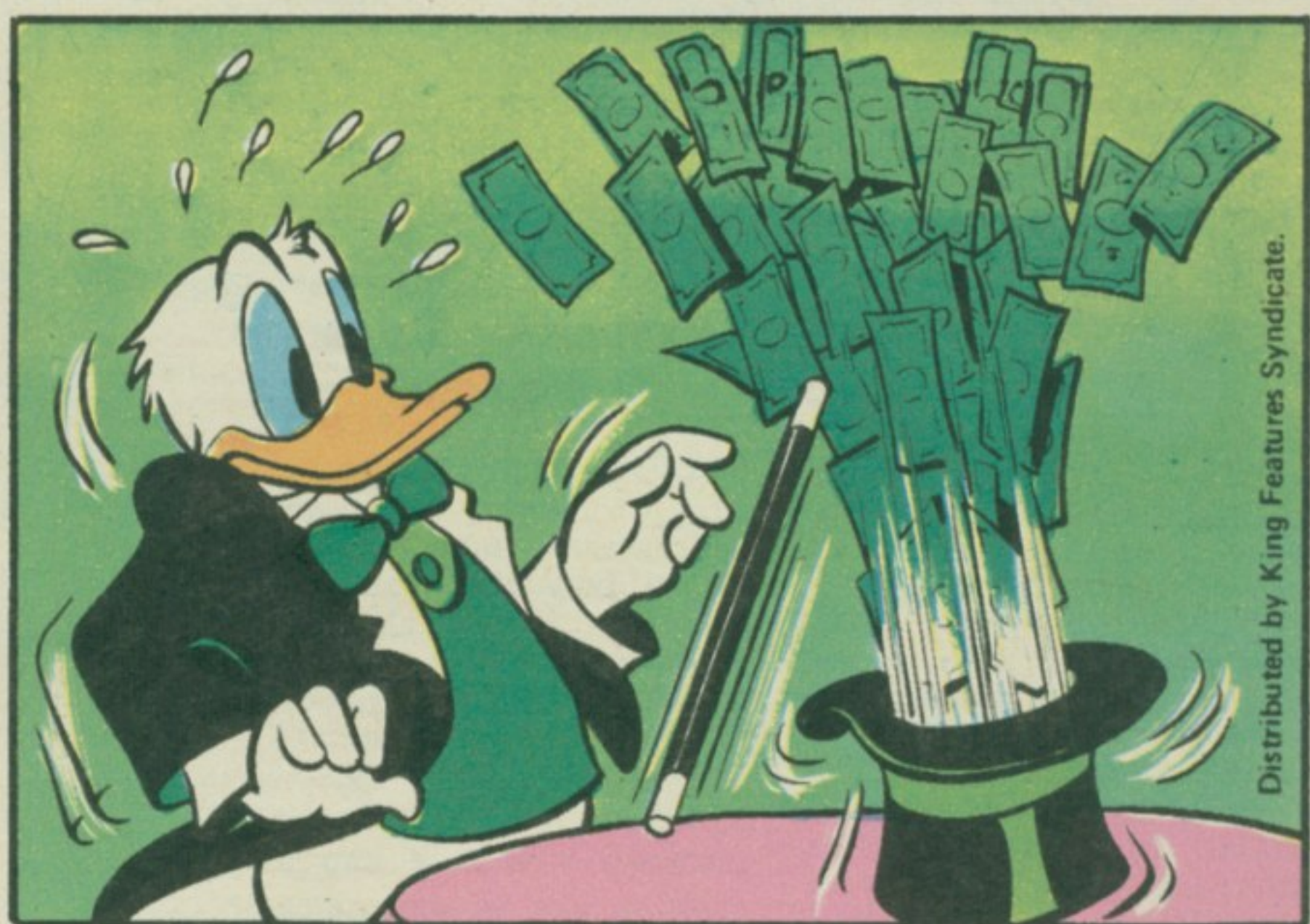
ЗАВРШИО САМ
КУРС ЗА МАЋИО-
НИЧАРА И ВЕЧЕРАС
ИМАМ ПРЕДСТАВУ!



ПАЈА
МАЋИОНИЧАР

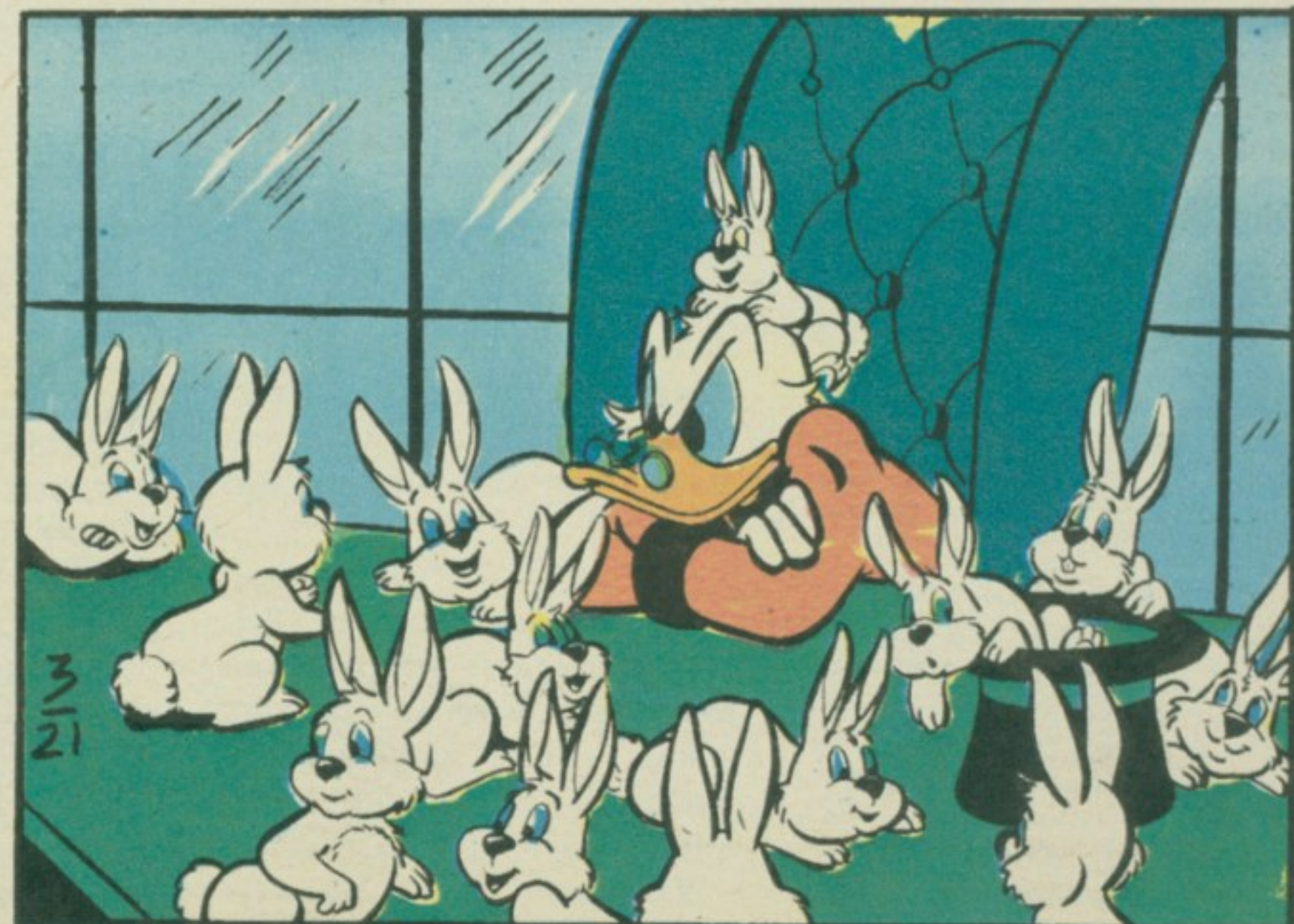


Copyright © 1982
Walt Disney Productions
World Rights Reserved



Distributed by King Features Syndicate.

ОХ, МОРА ДА САМ УЗЕО
НЕЧИЈИ ШЕШИР...



ГДЕ ЈЕ НЕСТАЛА МАРГАРЕТ ФАУЛЕР?

КАПЕТАН ЈЕ
ДОНЕО ОДЛУКУ — ВРАЋАЈУ
СЕ. ИАКО ЈЕ ЗНАО ДА СУ МУ ШАНСЕ
ГОТОВО ЈЕДАН ПРЕМА МИЛИОН ДА ЋЕ
УСПЕТИ, НИЈЕ СЕ НИ ТРЕНУТАК ДВОУМИО.

Наредио је посади да прекоокеански брод поново окрене у правцу којим су управо прошли пловећи јужним делом Атлантског океана на путу за Јужну Африку.

Преко микрофона обратио се путницима прибрањим гласом:

— Даме и господа, открили смо да је једна путница са нашег брода нестала и да је вероватно са палубе пала у море. Вићу сваком од вас захвалан ако се придружи посади која ће поново мотрити са палубе не би ли у води угледала несрећну жену.

Патрик Сент Квентин Бидон, иначе дугогодишњи заповедник брода „Виндзор Касл“, носивости 149 тона, ниједног часа није дозволио да покаже неодлучност или сумњу у срећан исход. А, у ствари, био је збуњен јер такав случај у својој пракси није имао. Мада је путнике замолио да учествују у откривању нестале жене, чак није био сигуран ни да је пала у океан. То су му, као највероватнију могућност, саопштили Лесли Фаулер, супруг нестале шездесет четворогодишње путнице Маргарет, и стјуарт који је био задужен за део „Виндзор Касла“ на коме се налазила њихова кабина.

Стјуарт је био категоричан — она се оклизнула и одлетела са палубе. Још је испричао како је и тог јутра, као и до тада, отишао тачно у девет пред њена врата и покуцао. Госпођа Фаулер је, за разлику од свог супруга ранораниоца, волела дуже да спава. Одговорила му је кроз затворена врата да је већ будна и да се спрема да се придружи супругу на палуби.

Време је пролазило а она се није појављивала. Лесли је почео да брине да јој се нешто није догодило. Прво је питао стјуарта је ли је видео, а кад му је овај испричао да су разменили само две-три речи кроз затворена врата, обојица су се забринула. Почели су да је траже прво у кабини, па онда свуда по броду. Кад је нигде нису нашли, обавестили су капетана.

Све то догађало се 2. новембра 1978. године. Капетан Бидон је после краткотрајног размишљања наредио посади такозвани Вилијамсов окрет — најкомпликованију операцију коју може да изведе један већи брод. То је значило окренути брод за 180 степени и наставити с њим пловидбу по таласима и пени коју је он сам направио пловећи.

Док је посада, на челу са капетаном Бидоном, изводила ову компликовану операцију, у мору, на 300 миља од обала Анголе, видела се усамљена људска глава. Маргарет Фаулер била је потпуно збуњена ситуацијом у којој се нашла. Ни тада, а ни касније, једноставно није успевала себи да објасни како јој се уопште догодило да падне преко ограде високе око метар и по кад је изашавши из кабине хтела да погледа море.

— Нисам знала шта да радим. Да ли да пливам или да једноставно мирно плутам на површини и — чекам. Пошто сам знала да је најгоре чекати (уосталом, шта чекати?) требало је нешто да предуземем, али опет нисам могла да смислим шта. Да нико са брода није приметио да сам пала у воду постало ми је јасно кад сам видела како се брод све више

удаљава и нестаје на хоризонту. Мада је брод давно нестао са видика мени се и даље привиђало да чујем његове моторе. Да не бих мислила на најгоре и умишљала непостојеће ствари, одлучила сам да пливам.

Пошто сам још била у спавањци и огртачу, тешко сам се покретала, односно имала сам утисак да ме та натопљена тканина све више вуче надоле. Отарасила сам се и једног и другог дела одеће, било ми је после тога знатно лакше да се крећем кроз воду. Пливала сам, а уопште нисам знала ни куда ни зашто. Можда сам се кретала у правцу обале, али исто тако могло је да се деси да пливам ка пучини.

Појам о времену потпуно сам изгубила. По жестини сунца које ме је све јаче пекло по

Док ми је сунце пржило и тело и лице учинило ми се да чујем звук бродских мотора. Убеђивала сам себе да је то немогуће, да сам поново почела да халуцинирам. Ипак, кад сам окренула главу, схватила сам да се брод, са кога сам онако несрећно пала, заиста приближава. Заборавила сам на ајкулу и почела да машем и дозивам колико ми је то оно мало преостале снаге дозвољавало.

Моја радост била је кратког века јер, тако ми се бар учинило, имала сам утисак да брод тачно иде ка мени и да ће ме сваког часа пресећи или подвући под себе. Изгубила сам свест. После тога ничег се даље не сећам.

Кад се брод „Виндзор Касл“ око 12 сати вратио око 25 миља натраг, посада и окупљени путници на палуби угледали су ајкулу у



откривеним деловима тела, закључила сам да се ближи подне. Сунце које је пекло, па океан који није имао краја, руке које су ме болеле, све то чинило је своје. У једном моменту пожелела сам да заспим и да се више не пробудим. Чим би ме ове црне мисли обузеле, трудила сам се да их избијем из главе: још већом снагом настављала сам да пливам.

А онда, појавила се неочекивана опасност. — готово очи у очи нашла сам се са ајкулом. Прошла је толико близу мене да ми се учинило да су нам се тела додирнула. Изненадна појава ове страшне немани, међутим, није ме уплашила. Како? Ни данас то не умем да објасним. Ваљда је у мени прорадила она страховита жеља за опстанком.

Пролетело ми је кроз главу да је најважније не кретати се кад се суочиш са ајкулом, једино тада постоји могућност да те не нападне. Окренула сам се на леђа што сам мирније могла и плутала на површини океана.

мору. Тек тада спасили су у њеној непосредној близини несрећну госпођу Фаулер.

Капетан Бидон опет је учинио подвиг у управљању бродом — успео је да га окрене и не налети на тело госпође Фаулер. Док је маневрисао око команди, неколико чланова посаде спуштало је чамац за спасавање. Предстојала им је још једна битка — требало је из воде океана да изваде путницу пре него што јој ајкула пресуди. Добили су и ту битку. Кад су је у последњи час увукли у чамац, била је без свести. Три пуна сата она се сама борила са неравноправним непријатељем — океаном.

На броду се госпођа Фаулер само за тренутак пробудила из бесвесног стања и погледом почела да тражи познато лице. Кад је угледала свог супруга Леслија, само му је рекла „здраво“ и наставила да спава.

Одвек су обале јапанских острва окренуте према Тихом океану у савршено непредвидљивим размацима нападали страшни таласи плиме који чисте све испред себе, таласи високи и по тридесет метара који се стварају на великим океанским дубинама после земљотреса. Уништавали су велике градове и села и односили на хи-

чу додао је и то да се десила „веома, веома давно“.

Крцна ли то кућа?

Хамагући Гохеи био је најстарији човек у селу које је лежало на самој обали океана и годинама био нека врста сеоског кнеза и најпоштованији у

и судија у споровима који би се појавили међу сељанима, али му је догађај који следи донео бесмртну славу и вечито поштовање међу потомцима.

Тог дана у селу је била свечаност и сви сељани окупили су се у центру села, поред малог храма, да поиграју и забаве се. Само је стари Хамагући остао у својој кући на

магући је једно време седео на балкону заједно са унуком, а онда отишао да се мало одмори. Када се пробудио, већ се ближило вече. Унука је затекао на балкону како не скида поглед са села које се видело као на длану. Старац није био сасвим сигуран, али му се учинило да је у сну осетио како се кућа затресла а

Сви чамци на сувом

Море је нагло потамнело, као да га је уместо воде испунила огромна количина црног туша, а сама вода понашала се чудно: кретала се насупрот ветру! И док је оно што је доскора био поветарац све више и више постајало снажан ветар, море као да се повлачило према пучини. Сељани су

Стари Хамагући Гохеи
зграбио је бакљу и
почео да ђали ђоле
ђиринча, клајсе
већ ошћжало
од зрелој
зрна које
је
обећавало
бојашу
жешћу

ДЕДА

ЈЕ

ПОЛУДЕО

љаде и хиљаде живота. Појава наглих налета воде, названих на јапанском цунами, изазивала је увек ужас баш због тога што их нико није могао предвидети.

Ово је истинита прича која је до нас стигла преко писца Лафкадија Херна. Он ју је, и сам, чуо у Јапану. Умро је пре осамдесет година, а када је записао ову при-

селу. Многи у селу звали су га једноставно „одјиисан“, што значи деда, а било је и оних који су га, због његовог релативно имућног стања, звали и „ћођа“ што би могло да се преведе и као господар. Хамагући је често помагао сељацима, позајмљивао новац без интереса онима који би се нашли у неприлици, био

висоравни изнад села и породица је поред њега оставила само најмлађег унука, дечака од десет година. Старац је обично присуствовао свечаностима у селу које је било подигнуто непосредно на морској обали, али се тог дана осећао лоше: дан је био изузетно тежак и притисак у ваздуху као да је нагло скочио.

После ручка стари Ха-

дрвена конструкција куће крцка у својој основи.

— Сви су на обали, деда — узвикнуо је узбуђено унук кад је видео да се деда пробудио — нема више никога код храма.

У том тренутку Хамагући Гохеи осетио је неку језу и оно што је угледао било је тачно оно о чему су му, док је био дете, причали његови стари.

изгледа већ запазили ову чудну појаву и листом окупили на обали.

Са старчеве терасе јасно се видело како су многи чамци остали потпуно на сувом и како око њих тумарају њихови зачуђени власници. Деца су се утркивала да стигну до воде која се повлачила све даље. И тада је Хамагућију Гохеију било све јасно. Иако нешто такво никада није видео, оно што је чуо од свога

деде, а овај од свога, било је исто као ово што се дешавало пред његовим очима.

Требало је хитно упозорити сељане, али је пут са платоа низ кривудава стазу, која је водила између поља, био дуг за његове старачке и дечачке нејачке ноге. Није било ни наде да може да пронађе локалног свештеника и натера га да бије у велико звоно јер је овај, и сам млад човек, био већ отишао на свечаност у селу. И онда је стари Хамагући Гохеи схватио да нема избора.

— Запали ми бакљу — изненада је викнуо унуку, а када је овај, мислећи да није добро разумео деда, застао зачуђен и погледао према њему, узвикнуо је тада готово бесно:

— Брже, брже, дај бакљу!!!

А онда, кад му је дечак пружио запаљену луч, стари Хамагући Гохеи је, као да је однекуд добио неку нову снагу, стрчао са терасе у поље пиринча које се простирало на платоу одмах поред куће и почео да пали суво класје.

Сви сељани су живели поред мора, али су им се њиве налазиле на узвишењу на коме је одвајкада била кућа породице Хамагући. Највећа међу њима била је њива Хамагући Гохеија. Старац је палио пиринч на својој њиви, класје које је већ било отежало под зрелим зрнелом и обећавало скору жетву, а унук, који ништа није схватао, трчао је поред старца плачући, вукао га за рукав и викао:

— Деда, деда! Шта ти је?

Панина

Дим који се извио са старчевог поља убрзо је привукао пажњу веселих сељана који су већ почели да играју на песку који је донедавно покривало море. Сви се нагло дадоше у бесомучан трк. После свечаности, већ следећег дана, требало је да почне жетва и ватра која се видела на пиринчаним пољима претила је да уништи њихове једногодишње напоре и остави их гладне целе идуће године.

Без даха су трчали најмлађи и најснажнији, а за њима нису заостајали ни старији, ни жене са малом децом у наручју, или на леђима, јер пропаст жетве била је пропаст за њих све и свако је желео да нешто учини. Први су већ били стигли до старчеве њиве и тек онда га угледали како као луд јури кроз класје и пали га бакљом. Кад их је видео, стао је и повикао:

— Брзо, доведите све

људе овамо! Страшно, страшно је опасно!

Младићи су покушали да потрче према кући и узму ведре са водом да гасе ватру, али их је старац гурао и викао:

— Нека гори, само се сви скуpite овамо!

Људи и жене већ су пристизали, а старац их је, као да је потпуно изгубио разум, бројао, једног по једног, и није се смирио док се и последњи становник његовог села није нашао ту, у зачуђеној гомили која се комешала око њега.

— Деда је полудео — објашњавао је његов унук своје оцу, Гохеијевом сину, а онда се десило нешто страшно.

— Ево га, па сад кажи да сам луд! — узвикнуо је старац и показао према пучини одакле је нешто што је до малопре изгледало као црна линија постајало све више и више црни облак који се приближавао и као стена која прети да се сруши нагиње се над обалу. Море се враћало!

Живо божанство

— Цунами! — успео је старац да каже, а онда се зачуо тресак, снажан као удар хиљаде громова и море се сручило на обалу. За тренутак се видела само узбуркана вода и разиграна пена као у неком великом казану са кључалом течности, а онда је море почело поново да се повлачи и оставља са собом празну обалу без иједног ивера тамо где су биле куће и мали окићени храм спреман за вечерњу свечаност.

Ужаснути од помисли да је могла да их задеси тренутна смрт у том вртлогу који је за један једини тренутак збрисао цело село, сељани су стајали око старог Гохеија који је само рекао:

— Ето зашто сам запалио пиринч.

Угасили су ватру и спасили нешто мало зрелог зрна са старчеве њиве, али он је не могавши да задржи сузе свима не престано говорио да његова жетва те године није пропала. Захвални сељаци убрзо су, међу новим кућама, подигли и нови мали храм у коме је било записано, заједно са именима старих богова, и име Хамагућија Гохеија. И нико не зна како се он сам осећао док су становници села редовно, на дан кад су избегли смрт, одлазили у храм и приносили дарове њему намењене, али се зна да је живео још веома дуго и да се о њему широм Јапана пронела прича коју и данас у овој земљи зна свако дете.

Драган Миленковић

СПАСТИ ЛАВА ДОК СПАВА

Египатски научници не одричу стручност професору Гауру али, за сада, ипак раде по своме.



У спасавање сфинге умешала се и Сјузан Францхајм која са науком нема никакве везе али је упорна и — баснословно богата.

Сфинга код Гизе у близини Каира највећи је познати кип ове врсте: висока 20 метара и дугачка 73,5, а представља фантастично биће с телом лава и главом фараона Кефрена. Четири и по хиљаде година одолевала је разним непријатељима и зубу времена. Нос су јој уништили муслимански фанатици, шапе јој опште-тили Грци, док јој је лице на појединим местима општењено кад су је турски војници Мамелуци користили као — мету за вежбање у гађању! Ипак, изгледа да јој је наш век донео највеће тежбе и највише узнемирио њен столетни сан. Велика сфинга почела је да пропада фантастичном и застрашујућом брзином.

Најпознатији египатски стручњаци и научници света сада воде битку за њено спасавање. Али, научници се не слажу у томе шта је узрок њеног убрзаног пропадања. Лал Гаури, познати професор америчког универзитета у Лујзвилу, који је главни представник Америчког истраживачког центра у Египту (ARCE), има своју теорију и чврсто се залаже за њу. Гаури је дошао у Каиро 1980. године на позив америчког центра и одмах кренуо са обимним истраживањима која су га довела до закључка да главни кривац није ветар, како се до са-

да углавном мислило, већ — со! Кречњачке стене на којима је постављена лавља статуа садрже у себи со, а како се египатске клима одликује ве ома топлим и жарким данима и свежим ноћима, долази до zasiћења ваздуха влагом која разлаже соли. И тако сваког дана: соли се разлажу и поново кристализују што изазива стварање напуклина у стенама и, наравно, у дужем временском периоду, њихово разлагање и уништавање.

Не садрже со само стене већ и нови малтер који је коришћен за обнављање сфинге. Више је него тужно — каже Гаури — попети се рано ујутру на сфингу и чути крчкање камења у њеној утроби!

Гаурове анализе потврдио је Амерички истраживачки центар, а са њим се сложила и Египатска организација за очување антиквитета (ЕАО) али ипак не сасвим. Они и даље сматрају да је основни узрок убрзаног пропадања статуе повишен ниво воде Нила до кога је дошло после изградње велике Асуанске бране.

Међутим, Гаури, признат светски стручњак (радио је на конзервацији чувеног индијског светилишта Таџ Махала и спасавању Акропоља), не одступа од идеје да све стене на којима сфинга

лежи треба, једну по једну, пажљиво заменити отпорнијим каменом.

— Ако се посао обави како треба — тврди Гаури — овај споменик трајаће исто толико као и египатске пирамиде.

Прошлог октобра отпао је део бока сфинге, па су Египћани одложили Гаурове радове за извесно време и бацили се на реставрацију уништеног дела.

Гауру међу египатским научницима нико не одриче изузетну стручност и познавање проблема, па ипак никако да се његов пројекат размахне. Тако је било све донедавно док се у целу ствар није умешала једна особа која са науком нема никакве везе. То је Сјузан Францхајм, супруга Кенета Францхајма, бившег америчког амбасадора у Новом Зеланду, Конгу и Фидију. Сјузан за себе тврди да је ни више ни мање него реинкарнација Сенмута, египатског дворског саветника који је живео пре неких 3400 година и осећа обавезу да спасе благо свог народа. Узгред да кажемо да је Сјузан баснословно богата. Пристаје да руководи Гаур коме једино верује. За почетак дала је већ 20 хиљада долара (450 хиљада динара), а обећавала још најмање 60 хиљада долара (2 милиона седамсто хиљада динара). Наравно, ако се ради по Гауру. Пошто је Сјузан, између осталог, врло енергична и упорна жена, Египћани су јој за извесно време забранили да се појављује око сфинге!

Да ли ће се убудуће радити онако како египатски стручњаци одреде, или по упутству америчког стручњака, за сада се још не зна, али да нешто мора хитно да се учини — мора. Иначе, сфинги прети опасност да њен сан траје још само неколико векова.

В. С.



ПРОСТО КАО ПАСУЉ

РАДЕ
ЛИ
ВАМ
КЛИКЕРИ?

2

кова мајка га зап
ко има година,
сам имао 19, а ид
имаћу 21", одгов
Кад је Мирко да
говор и ког датум
рођендан?

РАДЕ
ЛИ
ВАМ
КЛИКЕРИ?

2

НЕМОЈТЕ СЕ УПЛАШИТИ: ЗАДАЦИ КОЈЕ
ЋЕМО ВАМ ПОСТАВИТИ ИЗГЛЕДАЋЕ НА
ПРВИ ПОГЛЕД ПРЕТЕШКИ, АЛИ КАД ИХ
МАЛО БОЉЕ ПОГЛЕДАТЕ, ВИДЕЋЕТЕ —
НИЈЕ ТАКО.

1 Замислите три карте за играње које леже једна поред друге. Десно од једне тројке лежи четворка, а лево од четворке још једна четворка. Лево од херца лежи каро, а десно од каро лежи још један каро. О којим картама је реч?

2 За распуст је Мирко отишао на неколико дана код свог друга Славка. Знајући да његова мајка свима воли да досађује непотребним питањима Славко је напоменуо Мирку да не треба да јој даје одређене одговоре. Тек што је Мирко стигао, Слав-

кова majka ga zapita koliko ima godina. „Prekjuče sam imao 19, a iduće godine imaću 21“, odgovori Mirko. Kad je Mirko dao ovaj odgovor i kog datuma je njegov rođendan?

3 Један арапски трго-
вац има ћилим (није
летећи!) који је дуг
22 стопе. Његови кораци,
било да иде напред или
уназад, износе увек по две
стопе, а он сваког секунда
начини по један корак. Ако
прави по три корака нап-
ред*и два уназад док пре-
лази преко ћилима, колико
ће му времена бити потре-
бно да стигне до његовог
краја?

СТРУЧЊАЦИ СЕ БУНЕ, МЕКДОНАЛД ЗГРЋЕ ДОЛАРЕ

СВЕТСКИ ЗАЛОГАЈ БРОЈ 1

НАНО ЈЕ ЈЕДАН
РУСКИ СПЕЦИЈАЛИТЕТ
У РУКАМА
ДОВИТЉИВИХ
АМЕРИКАНАЦА
ПОСТАО
НЕЗАМЕНЉИВ
ОБРОК
ЗА МИЛИОНЕ
НОЈИ ЖУРЕ.



Млевено месо, исецкан лук, краставци, листови салате и сос непознате формуле — све то углављено између два комада хлеба или расечено пециво зове се једноставно камбургер. Име обично и препознатљиво, као и град Хамбург. А с њим је сасвим случајно у теској вези. Прадеда овог данас најпознатијег залогаша у свету није био Немац него неки гладан Татарин. Јурећи руском степом, негде у средњем веку, татарски коњаници спремали су суву храну од оног што су имали — комад меса исечен на комадиће посоли се, побибери, измеша са луком, гурне се у повеће одломљено парче хлеба и готово.

Премиера

Овакав татарски залатај постао је врло брзо популаран у целој Русији. Укус му је био пикантан, сирово месо, јаки зачини, брзо је могло да засити празан желудац. Уз њега је обавезно ишло и неко пиће, најчешће водка, нешто је морало да утисне пожар у стомаку. Лака за припремање, лака за јело, ова татарска муњкалица постала је свакодневни оброк људи који журе, и оних у кафанама и оних на улицама.



4 Ако 12 поштанских марака од по 10 динара чине туче, колико ће онда марака од по 20 динара сачињавати туче?

5 У једној касици има 46 комада металног и папирног новца од 1, 2 и 10 динара. Њихова укупна вредност износи 210 динара. Али, ако од десетодинарски одузмемо половину, дводинарке помножимо са два, а једнодинарке са пет, опет добијамо исту суму — 210 динара. Колико је у касици било комада новца од 1, колико од 2 динара, а колико папирних десетица.

6 Милан је купио једну ЛП грамофонску плочу (пречника 30 центиметара). Плоча има ивицу широку један центиметар и унутрашњу површину, која не свира, пречника 8 центиметара. На један центиметар долази просечно 30 „бразди“. Колико далеко иде грамофонска игла када плоча заврши?

7 Некада давно у једној земљи трговало се без новца, обичном трампом. За воће су биле утврђене следеће цене: 10 поморанци вредело је коли-

ко и осам лимунова, 16 лимунова као 12 нарова, четири нара као једна бресква, а шест бресака као 48 банана. Колико се банана добијало за пет поморанци?

8 Колико година има деда Панта кад је пре 24 године имао две трећине својих садашњих година?

9 Један сељак је за 175 динара (камо среће!) купио једног коња и једну свињу. Коњ је био 95 динара скупљи од свиње. Колико је сељак платио за свињу?

10 Када једном броју додамо његову половину, четвртину и осмину, збир ће бити 15. Који је то број?

11 Сима Симић провео је шестину живота школујући се, а два наестину у младости. Кад је протекла седмина његовог живота, добио је сина, који је умро дочекавши половину очевих година, док

је Сима поживео још четири године. Колико је живео Сима Симић?

12 Четири ловца убили су 45 лисица. Да је први убио три више, други три мање, трећи два пута више, а четврти половину од онога колико је убио, онда би сва четворица имала подједнак лов, а пет лисица би остало у животу. Колико је ко убио лисица? **М. Ш.**

РЕШЕЊА:

1. Ради се о тројци капо, четворци капо и чет-
ворци капо.
2. Милан је купио једну ЛП грамофонску плочу (пречника 30 центиметара). Плоча има ивицу широку један центиметар и унутрашњу површину, која не свира, пречника 8 центиметара. На један центиметар долази просечно 30 „бразди“. Колико далеко иде грамофонска игла када плоча заврши?
3. У касици је било 10 комада од 1 динара, 20 по-
4. Исто 12.
5. У једној касици има 46 комада металног и папирног новца од 1, 2 и 10 динара. Њихова укупна вредност износи 210 динара. Али, ако од десетодинарски одузмемо половину, дводинарке помножимо са два, а једнодинарке са пет, опет добијамо исту суму — 210 динара. Колико је у касици било комада новца од 1, колико од 2 динара, а колико папирних десетица?
6. Милан је купио једну ЛП грамофонску плочу (пречника 30 центиметара). Плоча има ивицу широку један центиметар и унутрашњу површину, која не свира, пречника 8 центиметара. На један центиметар долази просечно 30 „бразди“. Колико далеко иде грамофонска игла када плоча заврши?
7. Некада давно у једној земљи трговало се без новца, обичном трампом. За воће су биле утврђене следеће цене: 10 поморанци вредело је коли-
8. Колико година има деда Панта кад је пре 24 године имао две трећине својих садашњих година?
9. Један сељак је за 175 динара (камо среће!) купио једног коња и једну свињу. Коњ је био 95 динара скупљи од свиње. Колико је сељак платио за свињу?
10. Када једном броју додамо његову половину, четвртину и осмину, збир ће бити 15. Који је то број?
11. Сима Симић провео је шестину живота школујући се, а два наестину у младости. Кад је протекла седмина његовог живота, добио је сина, који је умро дочекавши половину очевих година, док је Сима поживео још четири године. Колико је живео Сима Симић?
12. Четири ловца убили су 45 лисица. Да је први убио три више, други три мање, трећи два пута више, а четврти половину од онога колико је убио, онда би сва четворица имала подједнак лов, а пет лисица би остало у животу. Колико је ко убио лисица?

посебно морнара када се докопају копна. Из балтичких лука, захваљујући морнарима, стигла је до Европљана и врло брзо постала популарна у Хамбургу, али у печеној, роштиљској варијанти — немачким дамама није се свиђао укус сировог меса. Бацили су га на жар и тако печеном додали сос да му разблаже љутину. Тако је муњкалица постала хамбургер.

Од тог тренутка он је освојио милионе људи. Прво се нашао у САД. Тамо је дуго био само залагај у

На великој трговинској изложби у Сент Луису, заједно са леденим чајем и сладоледом у корнету, доживео је светску премијеру.

Киоск по киоск...

Али, титулу шампиона освојио је тек педесетак година касније, када се нашао у рукама довитљивог пијанисте Реја Кроца. Видевши да нема среће као музичар Реј се опробао као трговачки путник продајући папирнату амбала-

обичан киоск усред неког паркинга, а око њега велика гужва. Са оближњег градилишта дошли су радници на доручак, на ручак, увече пролазници на вечеру. Промет је био велики.

Радознали Кроц врло брзо је сазнао да киоск држе браћа Мак и Дик Мекдоналд, да продају само хамбургере и чизбургере (хамбургер преливен топљеним сиром) и одлично зарађују, да им је посао врло једноставно организован и уходан. Видевши то одмах је Мекдоналдovima предложио сарадњу. Као њихов агент имао би право да хамбургер припрема по ховом рецепту, на организацију продаје, и, што је најважније, на ширење мреже по САД. Браћа су пристала.

Вративши се кући Реј Кроц је одмах отворио један киоск, а затим и продао неколико лиценци чикашким угоститељима. Две године посас је ишао траљаво. Ипак, Реј није одустајао. Од Мекдоналдових је откупио сва права и бацио се на посао. Утврдио је тачне мере хамбургера, начин припремања, начин продаје. Све је морало бити без грешке. Хамбургер је свуда где га је он продавао имао исти укус, исту цену, исте светле киоске у којима се ништа друго ни-

је продавало. Тако је кренуло. Киоск по киоск, лиценца по лиценца...

Размислите!

Реј је брзо освојио Америку не трудећи се да промени већ познату фирму „Мекдоналд“. У читавом свету било је 1970. године 4300 киоска с овим насловом. Од тога је само четвртина била Кроцова, остали су били изнајмљени. Сви заједно продавали су тада осам милиона хамбургера дневно. Само за потребе САД годишње је један одсто говедине произведен у овој земљи одлазило на хамбургере. За тридесетак година, од 1954. до данас, фирма „Мекдоналд“ и Реј Кроц, који се тако баснословно обогатио продали су преко педесет милијарди хамбургера.

Иако је хамбургер, баш као и кока-кола, постао светски шампион, десило се да буде стављен под знак питања. Док су га социолози хвалили због тога што је изазвао огромне промене у начину исхране становништва, стручњаци за исхрану почели су га нападати. Тврдили су да је то калорична али нездрава храна, чак и канцерогена. Неслан је и само закратко утоли глад. Двоструки „велики Мак“ има 600 чула, али нема витамина Ц, па они који га често једу могу да оболе од скорбута. Ова

индустријски припремљена храна опасна је за зубе, изазива тровања, кварљива је, ако се не прода за десетак минута, мора да се баци.

Месо за хамбургер хемијски се обрађује, добијено је од стоке која је примала хормоне који месо чине масним, воденастим, убијају му беланчевине и витамине. Због свега тога, сматрају стручњаци, хамбургер је лоша и опасна храна. Најбољи је кад се припрема код куће од одабраног меса.

На све ове примедбе Реј Кроц и остали власници „Мекдоналда“ одговорили су — оснивањем факултета за хамбургере! До данас је на њему дипломирао преко петнаест хиљада студената, садашњих „доктора хамбургера“. Иако стручњаци упозоравају и прете, хамбургер се и даље одлично продаје. Људи га или неизмерно воле или су закључили да је сва храна затрована хемикалијама, па избора нема. Извесни Роберт Матем, двадесет једногодишњи студент из Род Исланда слистио је 1973. за два и по сата 87 хамбургера (3,7 kg меса) и тако поставио светски рекорд. Остао је здрав и читав. Према томе, кад вам се у руци нађе хамбургер, одлучите сами шта ћете с њим учинити!

М. Л.

Направите га сами

Ако желите на викенд, на плажу, у природу, а мрзи вас да кувате, са мало напора направите сами свој хамбургер. Класичан рецепт звучи овако:

Између два комада хлеба или у лепињу ставити исецкани лук, пржено млевено или исецкано месо, четири колута краставаца, неколико листова зелене салате и све то прелијте кечапом, по жељи.

Да вам залагај не буде сув, најбоље је „поквасити“ га хладном кока-колом. Пријатно.

немачким кућама, док 1900. године неки Луис Ласен није с њим изашао на улицу продајући га у количима. Иако Луис од тога није направио велики бизнис, учинио је прави потез. Људи су запазили хамбургер и упамтили га.

жу и миксере. Средином 1954. године у Чикаго је из Сен Бернардина дошла поруџбина за миксере. Педесетогодишњи Кроц није желео да пропусти шансу, отишао је у Калифорнију и јавио се на назначену адресу. Кад тамо — један



Под лупом светске јавности: приказ из једне лабораторије за генетичко инжењерство.

Шеснаестог јуна 1980. године деветорица судија Врховног суда САД састала су се да донесу једну важну пресуду. Посреди је био доста јединствен случај.

Године 1972. научник Ананда Чакрабартти из компаније „Ценерал електрик“, развио је нову врсту бактерије. Његово откриће, према мишљењу представника компаније није се, у принципу, разликовало од проналазка телефона или електричне сијалице: научник је, на име, изумео нешто што и други могу да користе.

5:4

Због тога је фирма желела да се уобичајеним поступком — патентирањем — заштити од неовлашћеног коришћења и бесправног стицања мате-

ријалне добити. Чакрабарттијева бактерија је у стању да свари нафту (што друге бактерије не могу) односно представља, како су то заступници компаније навели, „машину која једе нафту“. А пошто се све машине патентирају, закључили су представници компаније, ни са овом не би требало да буде другачији случај.

Амерички Патентни уред, међутим, није био овог мишљења. Закон о патентима, сматрали су представници уреда, не предвиђа патентирање живих ствари. На невољу, закон о патентима донет је много пре појаве генетичког инжењерства — науке и технологије стварања нових врста живих „ствари“. Пошто закон није предвидео патентирање бактерије настале деловањем човека,

компанија и Патентни уред нису могли да се нагоде и случај је стигао пред Врховни суд. Шеснаестог јуна 1980. тесним резултатом (са пет гласова према четири) суд је одлучио да Чакрабарттијева бактерија може да се патентира јер је „резултат човекове домишљатости и истраживања, а не производ природе“.

Бука која се подигла око нове бактерије далеко је од тога да буде наивна. Извесно је, на име, да достигнућа генетичког инжењерства могу на људски род имати већи утицај него иједан други производ науке — већи него, на пример, откриће антибиотика или нуклеарне енергије. Већ данас се десетак компанија у свету бави искључиво генетичким инжењерством, а око хиљаду других компанија има одсеке за ову врсту истраживања! Нека њихова бактеријска остварења привукла су пажњу светске јавности.

Данас бактерије производе људски инсулин,

МУКЕ ОКО ГЕНЕТИКЕ

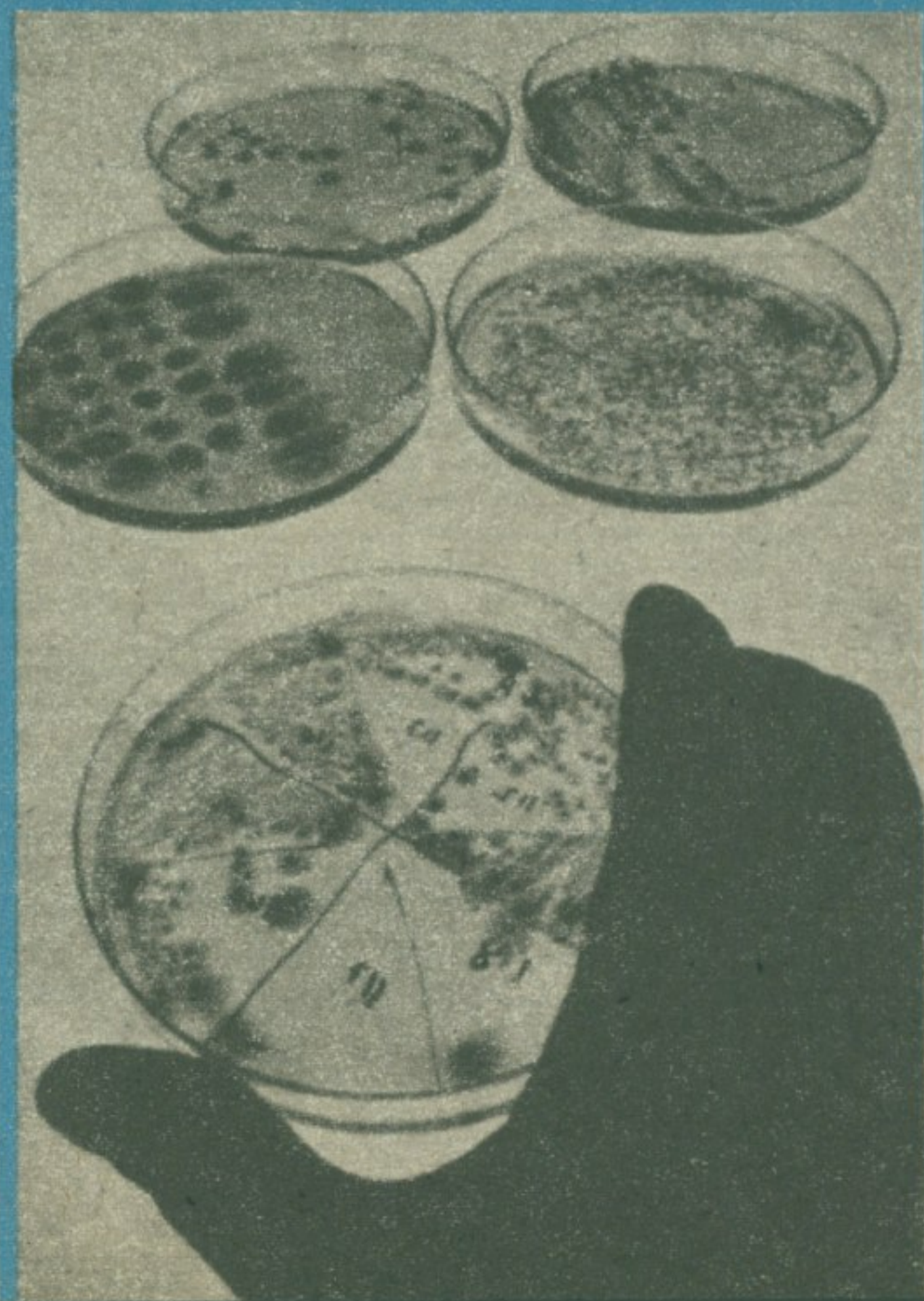
МАШИНА КОЈА ЈЕДЕ НАФТУ

НАУЧНИЦИ ДАНАС СТВАРАЈУ НОВЕ ОРГАНИЗМЕ НАКВИ У ПРИРОДИ НЕ ПОСТОЈЕ. НАКО ПОСТУПИТИ С ЊИМА НАД ЗАКОН НЕ ПРЕДВИЂА ПАТЕНТИРАЊЕ ЖИВИХ СТВАРИ? И КОМЕ ОНЕ ПРИПАДАЈУ? ХОЋЕ ЛИ БИТИ ВЛАСНИШТВО ЧОВЕЧАНСТВА ИЛИ ЋЕ СЕ НА ЊИМА ПОЈЕДИНЦИ СИЛНО ОБОГАТИТИ?

хормон који регулише ниво шећера у крви и чији недостатак — дијабетес — доводи до нагомилана шећера у крви и изазива озбиљна обо-

љења. Дијабетичари најчешће сами себи редовно убризгавају инсулин добијен од крава или свиња, који има два недостатка: мало га је и може

Сложени поступак месања и утискивања гена: модел двоструке спирале дезоксирибонуклеинске киселине.





Стварање
новим форми живота:
културе бактерија
за генетичко
инжењерство.

да izazove алергијску реакцију. Људски инсулин који производе бактерије не ствара никакве непријатне узгредне ефекте, а може да се добије у готово неограниченим количинама.

Хиљаду пута јефтиније

Претпрошле године створена је бактерија која производи хормон људског раста који код деце, кад га немају довољно, изазива патуљастост. До 1980. године једин извор овог хормона била су мртва људска тела: за једногодишње лечење једног детета које пати од ове болести било је потребно педесет лешева. Данас је извесно да ће се хормон људског раста ускоро производити у великим количинама захваљујући бактеријама.

Почетком 1980. године др Чарлс Вајсман са Циришког универзитета објавио је да је добио бактерију која ствара људски интерферон. Ова супстанца, откривена 1957, коју производе ћелије у телу, показала се смртоносна за вирусе, а изгледа и за неке врсте рака. Међутим, интерфе-

рон се добија веома тешко и уз високу цену — инфузирањем белих крвних ћелија вирусима, које реагују стварањем спасоносне материје. Добијене количине су тако мале да лечење само једног пацијента оболелог од рака кошта око 50.000 динара. Данас се сматра да ће већ за неколико година бити толико интерферона добијеног помоћу бактерија па ће лечење бити хиљаду пута јефтиније.

Нови облици живота

Наше ћелије нормално производе хиљаду протеина као што су инсулин, хормон раста и интерферон. Научници верују да ће и многе од њих моћи да стварају уз помоћ бактерија. Поступак који они примењују веома је сложен.

Протеини су дуги ланци где је свака карика мали хемијски молекул звани аминокиселина, којих има двадесет и које се повезују на много различитих начина. Начин на који се аминокиселине повезују у ћелији одређују гени у ћелијском једру. Нормално, људски гени налажу људским ћелијама које протеине

да производе, а бактеријске ћелије добијају сличан задатак од бактеријских гена. Управо због тога људске ћелије не стварају бактеријске протеине, и обратно.

Пре девет година научници су открили како да исеку делове гена једне врсте ћелија и утисну их у гене друге врсте ћелија. Ако се делови узму из људске ћелије и унесу у бактеријску ћелију, бактерија ће произвести људски протеин. У овом сложеном процесу, „исецање“ и „утискивање“ врши се помоћу специјалних хемикалија. Са сваким успешно обављеним поступком настаје једна потпуно нова форма живота — бактерија која дотад на Земљи није постојала.

Према је Врховни суд САД направио преседан патентирањем бактерије која једе нафту, научници се залажу да се они нови поступци ставе свима на слободно располагање како достигнућа генетичког инжењерства не би постала средство за згртање новца. Наука, подсећају они, може да напредује само ако постоји слободна размена знања.

Е. Јакуповић



ПОМОЗИМО ЗООЛОШКОМ ВРТУ

САКУПЉЕНА ПЕТИНА ЗА ЖИРАФУ

Ученици млађих разреда Основне школе „Никола Тесла“ из Винче, подручно одељење из Ритопека, гласали су за све три предложене животиње. Пошто је победила жирафа верујемо да се они који су гласали за белог медведа и носорога неће љутити. Они су уплатили: 1/8 (учитељица Злата Вукашиновић) 860,00 динара, II разред (Гроздана Лучић) 300,00, III разред (Ђурђина Клајић) 635,00 и IV разред (Симка Кастратовић), 820,00 динара. И у Основној школи

„Милица Павловић“ из Београда у акцију су се први укључили ученици млађих разреда. Одељење 1/2 (учитељ Милан Савић) уплатило је 167,40 динара, II/1 (Милена Кладих) 376,00, III/1 (Живанка Стојановић) 1.270,00, III/2 (Ђукица Јелисијевић) 600,00, IV/1 са учитељем Милошем Јелисијевићем дало је највише — 1.798,60 и IV/2 (Миланка Лазаревић) 820,00 динара.

Ученици 1/2 Основне школе „25. мај“ из Београда уплатили су 320,00 динара.

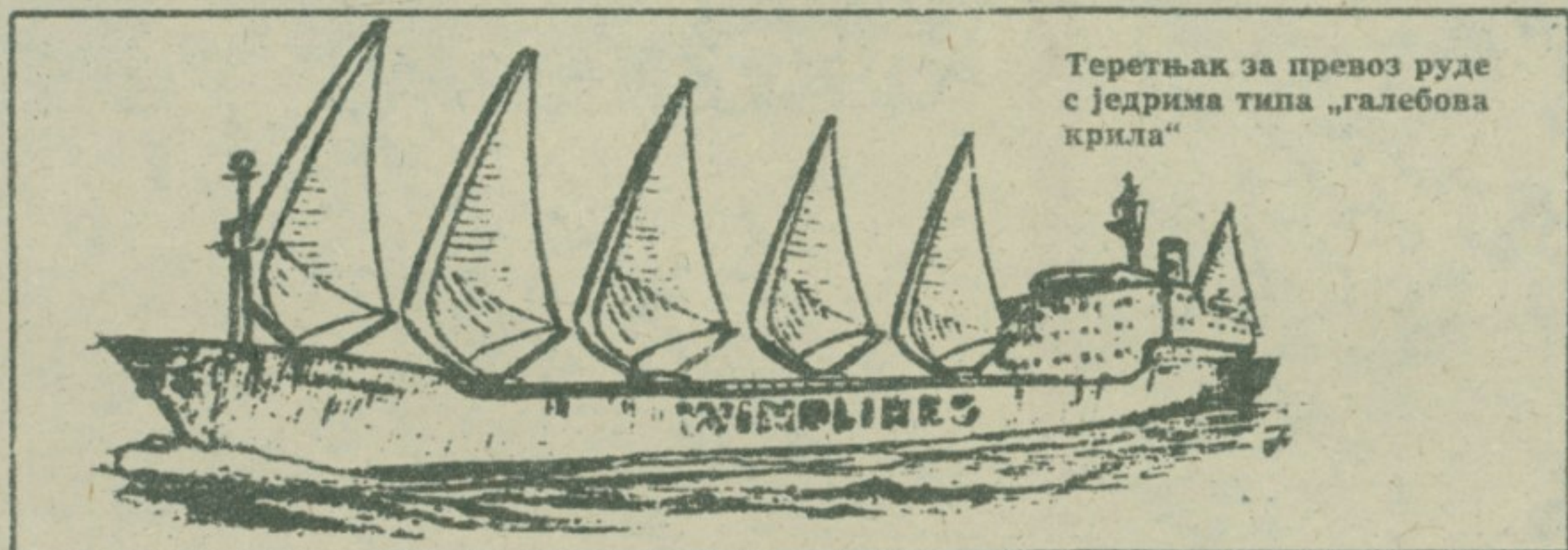
ПРИЛОЗИ ПОЈЕДИНАЦА:

Вања Благојевић, Загреб 40,00, Владимир Милић, Жарково 100,00, Јасна Радосављевић, Марибор 100,00, Олга Драговић, Београд 300,00, Љубомир и Марија Марић, Книн 300,00, Драшко Вековић, Београд 100,00, Ненад и Предраг Кузмановић, Београд 300,00, Лемла и Синиша Обрадовић, Грачац 200,00 динара.

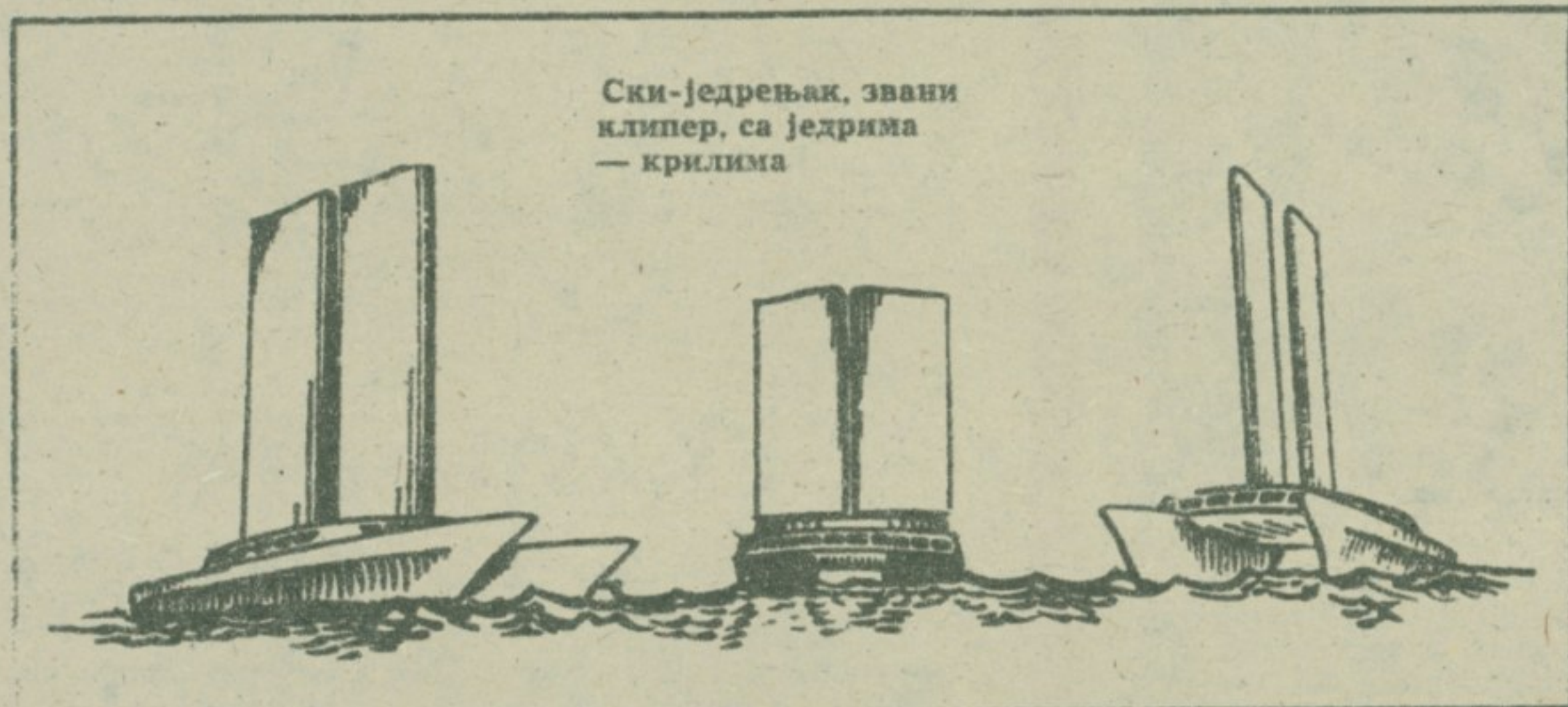
На жиро-рачун за куповину жирафе до сада

је стигло 127.961,00 динара. Ова сума је само петина новца потребног за једну жирафу, зато до краја године морамо сакупити још 500.000,00 динара. Помоћ наших читалаца и даље је неопходна, па позивамо све оне који још нису послали свој прилог да се укључе у ову хуману и лепу акцију. Јер, жирафа ће бити НАША!

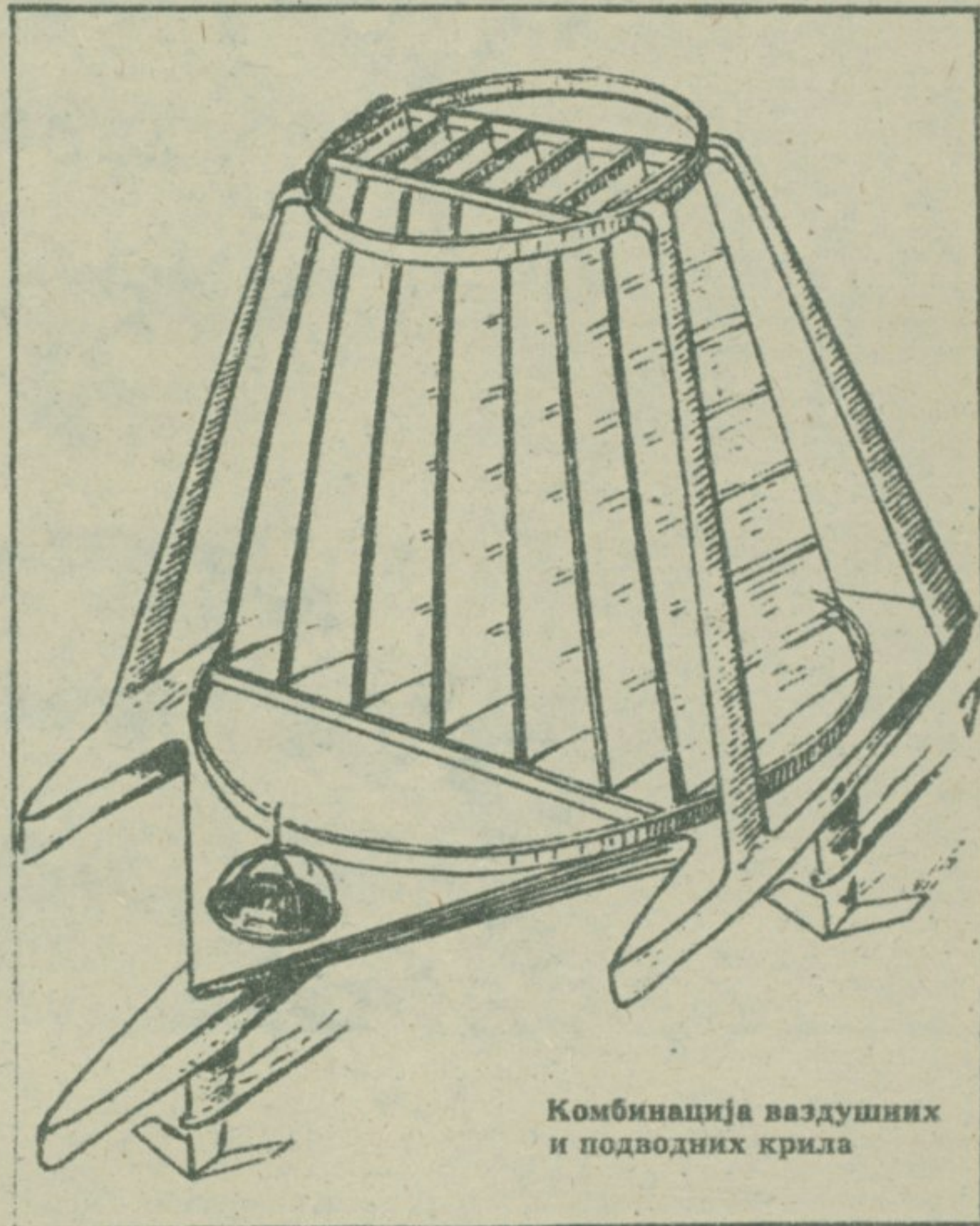
ВРАЋАЈУ СЕ ЈЕДРЕЊАЦИ



Теретњак за превоз руде
с једрима типа „галебова
крила“



Ски-једрењак, звани
илипер, са једрима
— крилима



Комбинација ваздушних
и подводних крила

**У АТОМСКОМ ВЕНУ
ПЛОВЕ МОРИМА И
ОКЕАНИМА СВЕТА
ВЕЛИКИ ЈЕДРЕЊАЦИ
ТЕРАНИ СНАГОМ
ВЕТРА. ЊИХОВА
ДЕВИЗА ЈЕ: ШТО
ЈЕВТИНИЈЕ, ШТО ЧИСТИЈЕ,
ШТО ТИШЕ!**

Као симбол уласка у 20. век, узима се Светска изложба у Паризу 1892. Тада је подигнута Ајфелова кула а у исто време поринут у воду челични, петојарболни једрењак „Франс“, највећи на свету. Те године се о кули и лађи писало и причало на сва звона. Авај, „Франс“ је мало касно показао своје могућности. Чинило се да је заувек наступила ера пароброда.

Одједном се опет појавио једрењак! Нов, до сада невиђен, механизован али једрењак, бродови поново, у овом атомском веку, плове морима и океанима

терани снагом ветра! Откуд то?

Познато је да нема јефтинијег саобраћаја од поморског. Откад постоји он је радио на принципу: „што даље, што више, што брже! Па, ипак... Почетком осамдесетих година извозници су продавали нафту у просеку за 13 долара по тони, да би на крају деценије тона стајала 250 долара! Уз то, све је присутнија опасност од загађења мора. Због тога се поморски саобраћај суочио са новим задацима, а ранији принцип сменио је нови: „што штедљивије, што чистије, што тише“!

Спорије од Феничана!

Конгрес Краљевског друштва (Британска академија наука) у секцији инжењера-бродоградитеља оценио је већ 1975. да несташница течних горива најављује нову „еру једара“. Четири године касније Савез совјетских бродоградитеља, у план научноистраживачких радова бро-

дограђевинских института и лабораторија, укључио је нови проблем: „Једро“-истраживања перспективе трговачких једрењака. И у овој земљи учинили су то не само због штедне течност горива и смањења издатака, већ и еколошких проблема. Очигледно, поморски саобраћај загађује мора, океане и обале.

Повратак једрењака сигурно не решава све проблеме поморског саобраћаја и светских мора, али отвара велике могућности.

И власнику малог моторног чамца јасно је колико га кошта жеља за брзином на води. Ето зашто теретњаци, бар 80—90 одсто, одавно превозе терет, док људи радије прелећу океан авионом. А и кад се реше да плове то су туристичка крстарења, где је брзина најмање важна.

Већина савремених бродова изабира такве поморске путеве који им омогућују најмању брзину. Кретање морем, на пример, брзином путничког воза, вишеструко се не исплати. Супертанкери су већ, да би

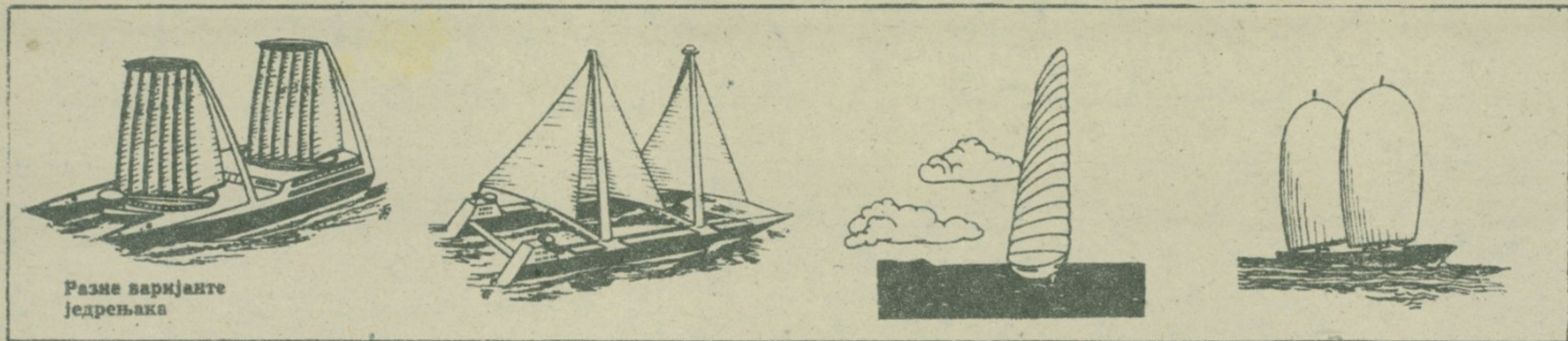
уштедели на гориву, смањили брзину — у односу на ону коју могу да постигну — готово за два пута! Најновији бродови-хладњаче, најбржи у трговачкој флоти, уместо своја 33 по правилу развијају 22 чвора. Понекад овај проблем израсте у прави апсурд: дешава се да је некад јефтиније новосаграђени брод држати у луци него отиснути га на „расипнички“ пут. Не исплати се арчити драгоцену нафту на брзи превоз терета који може и да причека. Отуд снижење просечне брзине код многих бродова за 9 и 10 чворова. Чак и у време првих једрењака најмања брзина се кретала између 5 и 7 чворова.

Један човен на 10.000 м² једара!

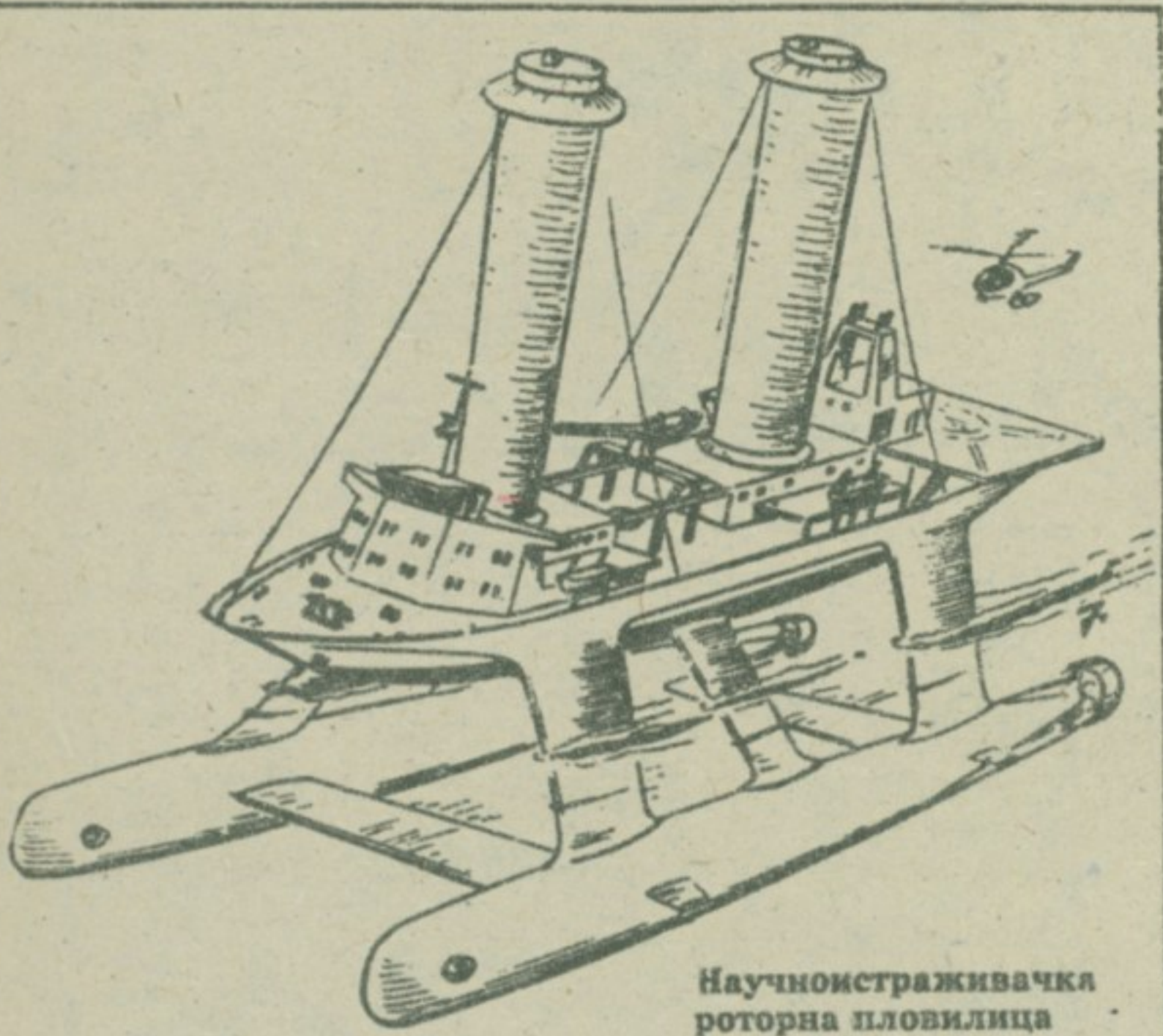
Једрењаци атомског века конструисани уз помоћ најновијих достигнућа науке и технике постали су реалност. Такав једрењак

обећава просечну брзину од 10 до 15 чворова. Осим тога, моћи ће да издржи конкуренцију „обичних“ бродова и под условом да му димензије не буду циновске сматра се да је оптимална носивост између 10 и 15 хиљада тона што је величина осредњег теретњака.

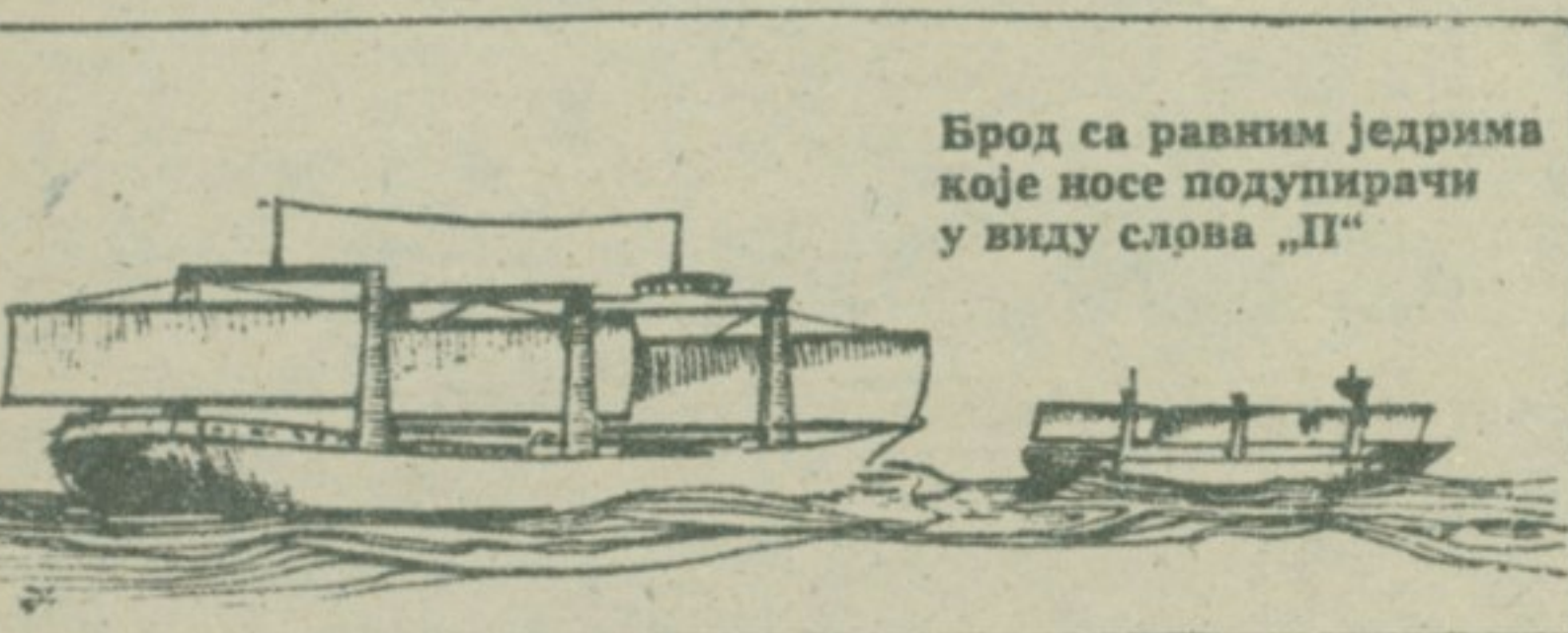
У реализацији једног оваквог пројекта најдаље је стигао хамбуршки „Динашиф“. Они за своје једрењаке предвиђају терет од 15—20 хиљада тона; наравно, „отпоран“, онај који не захтева брзину. Њихов брод може да прими свака светска лука: дугачак је 160 и широк 21 метар, опремљен са шест обртних јарбола (катарки), која су у стању да понесу око десет хиљада квадратних метара једара, „сашивених“ од специјалне пластичне масе. Поређења ради: површина једара највећих лађа у прошлости није прелазила шест хиљада квадратних метара. Управљање овим супермодерним једрењаком потпуно је механизовано. Један



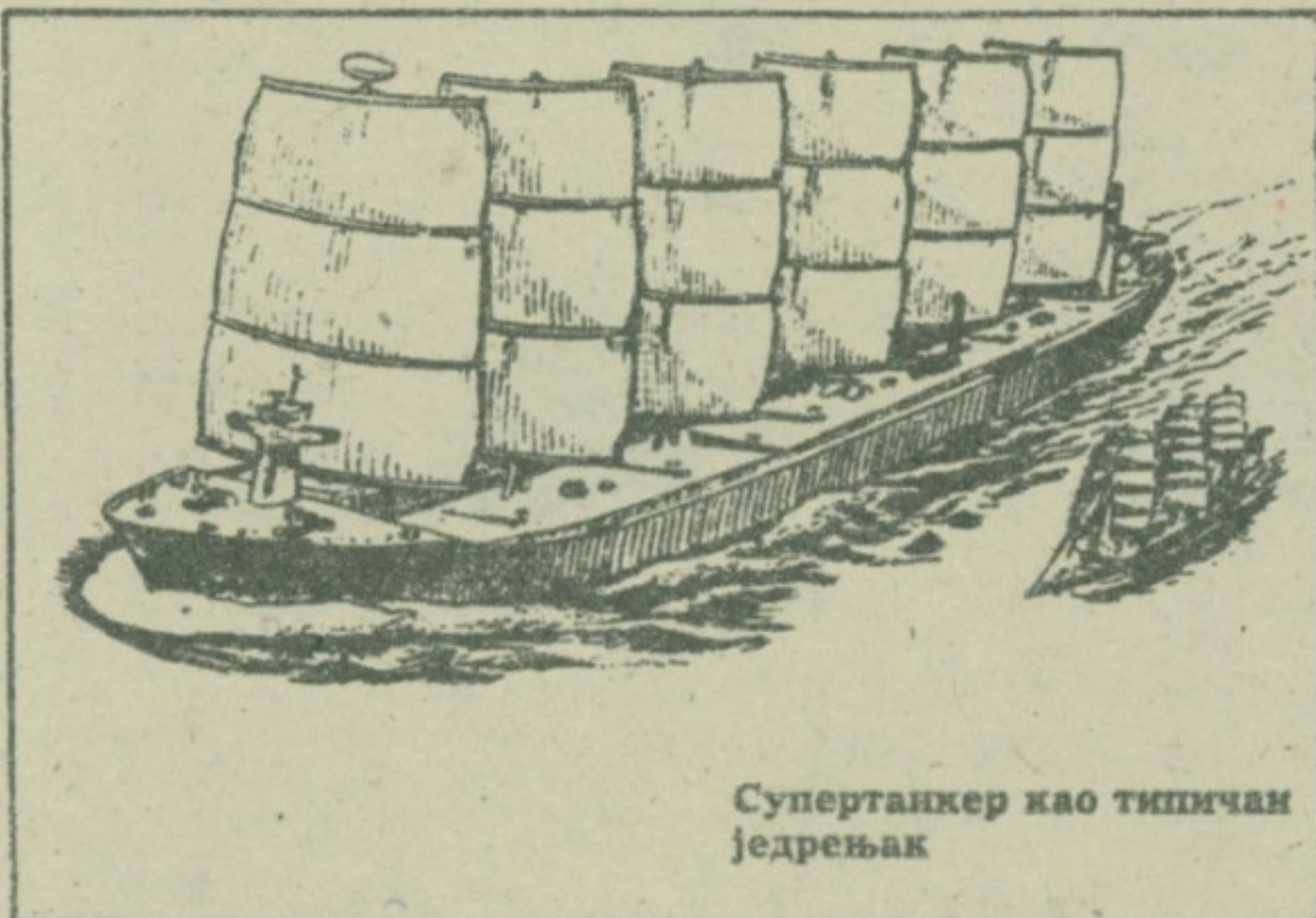
Разне варијанте
једрењака



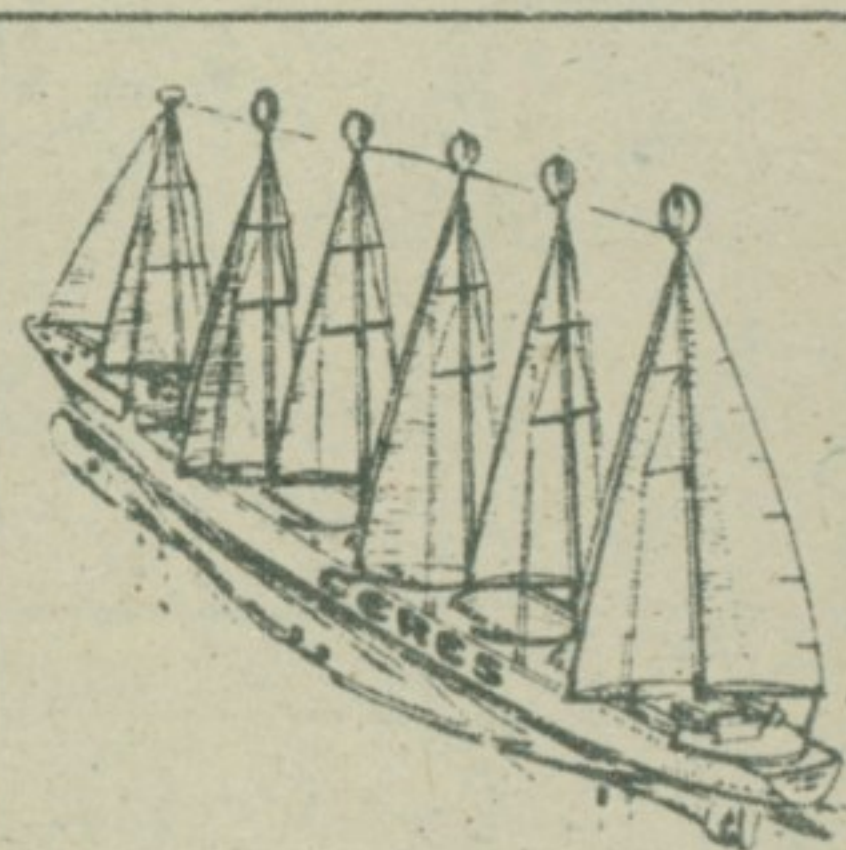
Научноистраживачка
роторна пловилица



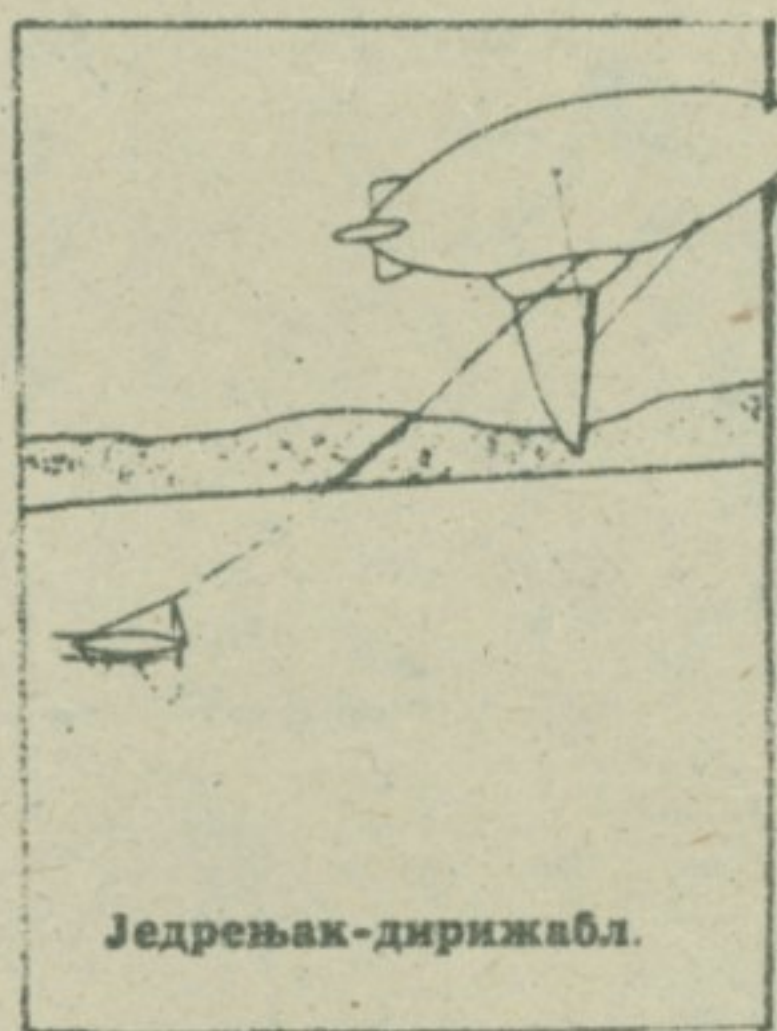
Брод са равним једрима
које носе подупирачи
у виду слова „П“



Супертанкер као типичан
једрењак



Туристички једрењак
са шест јарбола



Једрењак-дирижабл.

ним условима, на уобичајеној рути. Онда је припремљен математички модел једрењака. Већ на старту могле су се уочити предности једрењака: добијен је нови простор, па се носивост попела на три хиљаде тона, а посада је сведена на седам људи. И све то без промене осталих чинилаца — величине, оптерећења и дужине пловног домаћаја брода.

Рај за туристе

Опремивши их најсавршенијим системима управљања и навигације, савременим уређајима за самоистовар, конструктори су отиснули пловиле на пробну пловидбу. Једрењак је уштедео хиљаде тона горива. Његова пловидба је била јевтинија за око 700 хиљада рубаља! Са техничко-економских прорачуна аутори већ прелазе на преуређивање серијског брода за превоз руде носивости 50 хиљада тона — у седмостарболни једрењак за прекоокеанску пловидбу.

Али, у много шта можемо се сами уверити. Узмимо спортске јахте од којих неке могу и да оплове свет уз помоћ различитих справа и уређаја. Неке су већ сасвим близу будућих крстарица за прекоокеанска путовања. Већ неколико година трају испробавања најновијих уређаја и механизма за управљање једрилицама. Експерименти једино не успевају да докажу комерцијалну сврсисходност целе замисли. Спортска достигнућа, на жалост, нису потврда за велике прекоокеанске бродове.

Па ипак, постоји област где је могуће већ сада добити добре резултате. Ради се о туристичким крстарењима. Огромни моторни бродови, са комплетним комфором имају два недостатка. Први је прилично висока цена, а други — недовољно близак „контакт“ с морем. Да се превазиђу те и друге мане, опет помаже старо добро једро.

Кијевски инжењер Перестјук препоручује за туристе тројарболни ски-брод, клипер дугачак 60—70 метара, са кабинама дуж доста узаног трупа, и са широким заједничким салоном на саставном мосту. По мишљењу аутора пројекта, од Одесе до Батума, или Варне, крстарице под једрима постаће убрзо изузетно популарне.

Конструктори из Николајева до у детаље су проучили варијанте израде и коришћења деведесет тонажног једромоторног клипера, на линији „река-море“, (Кијев—Херсон—Одеса). За четрдесет путника предвиђене су удобне кабине и простран салон.

Од пројекта до његове реализације прође одређено време. У историји једра појавиле су се „прве ласте“. Оне доносе и преуређивање старих једрењака у туристичке крстарице, градњу верних копија чувених каравела и клипера, преуређење серијских моторњака у научноистраживачке једрењаке. Године 1979, први након четрдесетогодишње паузе, из Њујорка је, после пловидбе дуге 2500 миља, на Тринидад стигао прави-правцати теретни једрењак!

З. К.

једини човек, помоћу електро и хидрауличних дизалица може да подигне и скупи сва једра. Свака од ових радњи не траје дуже од 15—20 секунди. Чак и при најнеповољнијим околностима коришћење тог једрењака за 10 одсто је јевтиније него код моторног брода одговарајуће величине.

Први огледни модел „Динашифа“ носивости седамнаест хиљада тона Немци намеравају да употребе за превоз соли из бразилских лука. Цена изградње тог првенца износи девет милиона долара али кад почне серијска производња, ови ће бродови бити 10 одсто јевтинији од моторних.

И по води и по ваздуху

Постоје наравно и многи други пројекти који најављују ренесансу једара: од оних сасвим реалних, до полуфантастичних. Једна америчка компанија је, рецимо, на супертанкеру од

220 хиљада тона једноставно поставила једра.

Много је оригиналнија идеја комбинација бродо-летелице. Такав ветроплов може постићи солидну брзину, чак и по слабом ветру, а по потреби одваја се од воде помоћу дирижабла. Практичнија је и реалнија комбинација са једрима на надувавање. Велики бродови-хладњаче, који превозе лаке гасове у течном стању (метан, амонијак и сл.), могу их делимично искористити тако што би помоћу њих напумпали велика једра-јастуке. Кад су већих димензија, ова једра-јастук не само што могу покретати брод, већ се могу и подићи изнад воде.

У мноштву пројеката бродова са „ветромоторима“, поменимо: пловеће ветрењаче, једрењаке на подводним крилима, роторске бродове, крилате катарке, бродове са ниским правоугаоним једрима... Има ли још нешто, може ли се даље?

При Николајевском бродоградилшту у Совјетском Савезу већ неколико годи-

на ради група ентузијаста: они обожавају једрењаке и ватрено се боре против загађивања човекове средине. Лабораторијом истраживања пловиле са еколошки безбасним покретачима руководи професор Крјучков.

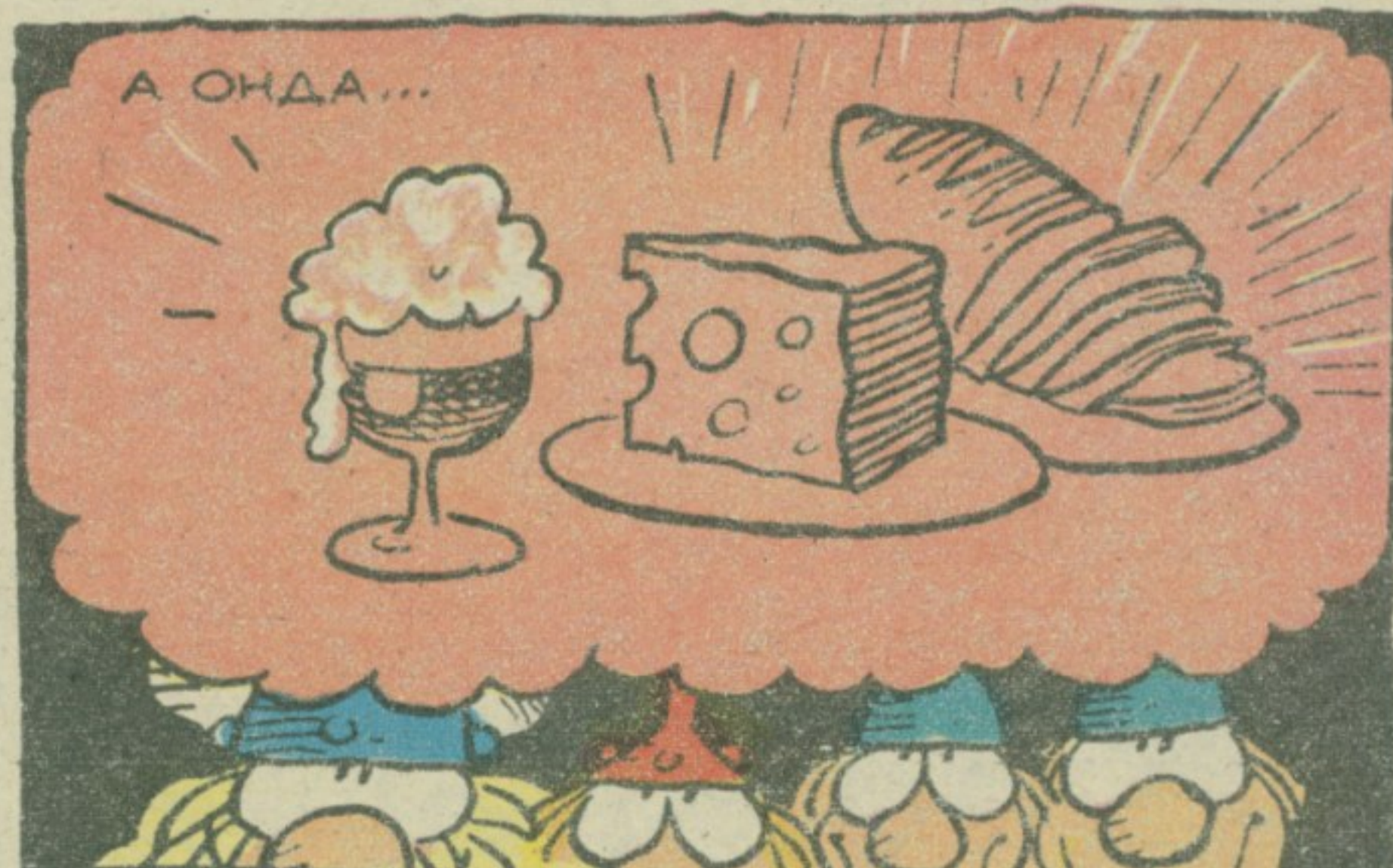
Пред његовом екипом најпре се поставио проблем да технички и економски поткрепе нове идеје. Требало је доказати целисходност стварања нове флоте. То није било нимало лако.

Британски адмиралитет је 1842. године, да би коначно показао предности бродске елисе над точком, извео „потезање ужета“. Бродове су крмама поставили један према другом, спојили их јаким ланцима, а онда је пала команда — „пуном паром напред“. Разуме се, победила је елиса. У наше време потезање конопа није било потребно. Тај посао обавили су компјутери и бројни модели.

За основу прорачуна узет је серијски теретни брод за превоз руде „Зоја Космодемјанскаја“ и резултати његовог учинка у нормал-

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ



ОТИМАЧИ I ДЕО ИЗГУБЉЕНОГ КОВЧЕГА

Перу, 1936. Група људи опрезно је напредовала кроз густу јужноамеричку прашуму, познату под именом "обрве прашуме" у потрази за баснословним благом...

Петорица од њих били су кечуа индијанци, који су служили као носачи. Двојица су били шпански перуанци који су знали језик кечуа...



TM: © LUCASFILM LTD. 1981 (LFL)

WALT
SIMONSON
WRITER

JOHN
BUSCEMA
ARTISTS

KLAUS
JANSON
ARTISTS

RICK
PARKER
LETTERER

MICHELE
WOLFMAN
COLORIST

ARCHIE
GOODWIN
EDITOR

JO
DUFFY
ASST. ED.

JAMES
SHOOTER
EDITOR-IN-CHIEF

ЧОВЕК СА ВИЧЕМ БИО ЈЕ ЊИХОВ ВОЂА - ИНДИЈАНА ЏОНС, АМЕРИЧКИ АВАНТУРИСТА, УЧЕЊАК, ЛОВАЦ НА БЛАГО, И КО ЈНА ШТА ЈОШ...



1593/1

ШТА ЈЕ, БА-
РАНКА?

ДО БАВОЛА, ОВИ
ИНДИЈАНЦИ ОПЕТ
РАСПРАВЉАЈУ О
ПРОКЛЕТСТВУ?



ТИШИНА,
БУДАТЕ!

ПЛАШЉИВИ ЖАТОР КЕЧУА НАЈЕДНОМ СЕ ПОЈАЧАО ...



ТРОЈИЦА КЕЧУА
ОДПУЧИЛА СУ ДА СЕ
ВИШЕ НЕ ЗАДРЖА-
ВАЈУ У ТОЈ ЗЕМЉИ
ДУХОВА; ЊИХОВЕ
КРИКЕ БРЗО ЈЕ ПРОГУ-
ТАЛА ПРАШУТА...



ОСТАВИ
ИХ?



МОЖЕМО
И БЕЗ
ЊИХ?



... СУ
ОВ-
ДЕ?

ОТРОВ ЈЕ
ЈОШ СВЕЖ?
ПРАТЕ НАС, КА-
ЖЕТЕ ВАМ?



ДВОЈИЦА КЕЧУА
ЗНАТИ СУ ШТА ЗНА-
ЧИ ОТРОВНА СТРЕ-
ЉИЦА...



ОПРЕЗНО СУ КРЕНУЛИ
НАПРЕД...

КАД СУ УГЛЕДАЛИ
ХРАМ СТРАШНИХ БОГО-
ВА ЧАЧАПОЖАН



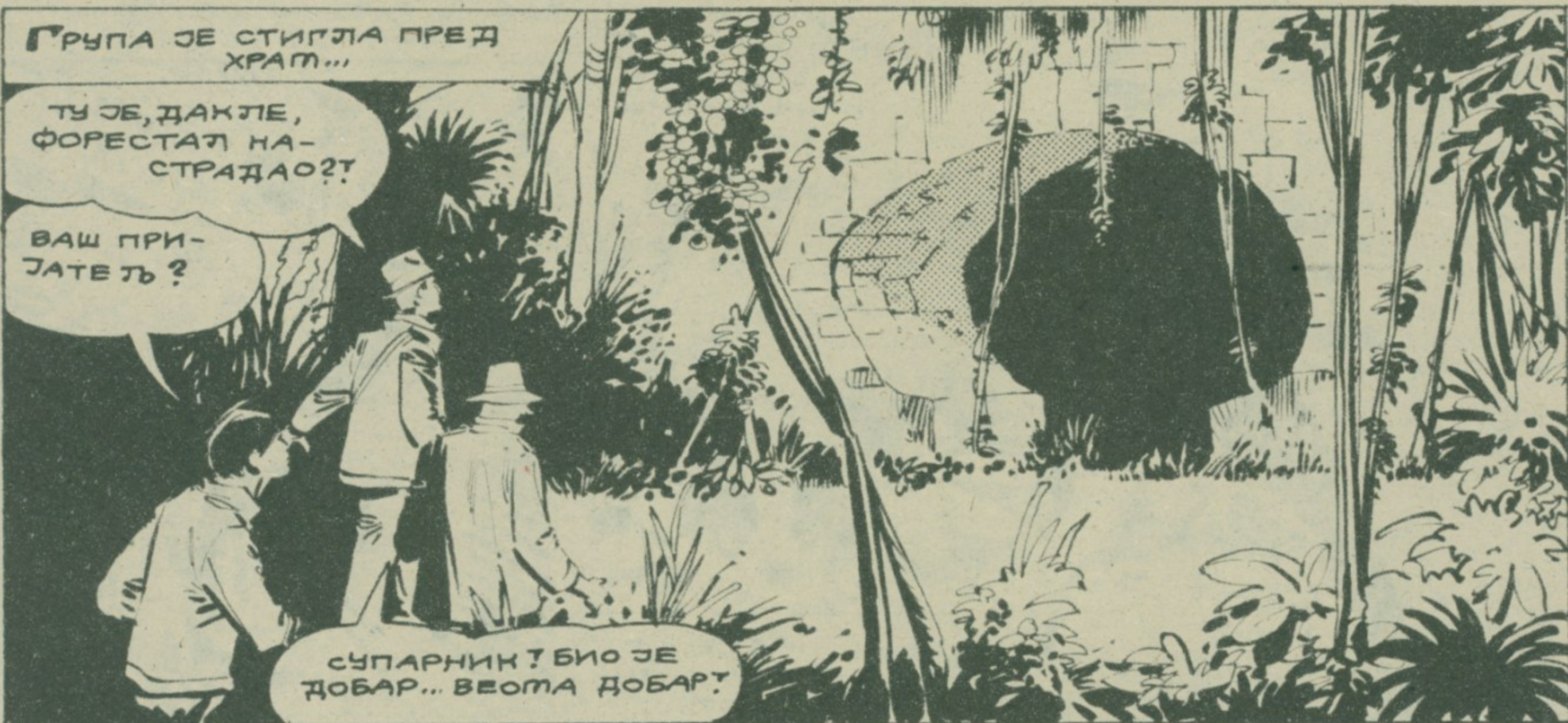
...ИНДИЈАНЦИ
ОДЛУЧИШЕ
ДА СЕ ПРИДРУ-
ЖЕ СВОЈИМ
ОДБЕГЛИМ
ДРУГОВИ-
МА...

ГРУПА ЈЕ СТИГЛА ПРЕД
ХРАМ...

ТУ ЈЕ, ДАКЛЕ,
ФОРЕСТАЛ НА-
СТРАДАО?

ВАШ ПРИ-
ЈАТЕЉ?

СУПАРНИК? БИО ЈЕ
ДОБАР... ВЕОМА ДОБАР!



НИКО НИКАДА
ОДАВДЕ НИЈЕ ИЗИ-
ШАО ЖИВ? ЗАШТО
БИСТО ВАМ ВЕРОВА-
ЛИ?

НИКО НИКАДА
НИЈЕ ИМАО ОНО
ШТО МИ ИМАМО,
ЗАР НЕ, ОРТАЦИ?

КАО ШТО СТО СЕ ДОРО-
ВОРИЛИ, ЕВО ДРУГЕ ПОЛО-
ВИНЕ МАПЕ?

МО-
ЖЕШ ЛИ
ДА
ПРО-
ЧИТАШ
ПЛАН
?





ДА? АКО ОНАЈ
СТУБ ОБЕ-
ЛЕЖАВА
УГАО,
ОНДА...



ЧУДНО, САТИ-
ПО ИЗГЛЕДА
КАО ДА
ЈЕ УПРА-
ВО ВИ-
ДЕО
ЗМИЗУ...



А ПОЖДА
И ЈЕСТЕ...



БИЧ ЈЕ СЕВНУО ПРЕ НЕГО
ШТО ЈЕ БАРАНКА СТИ-
ГАО ДА ПОВУЧЕ
ОРОЗ...

КРАК!

СВИЊО?
КУНЕМ СЕ ДА
НЕРЕШ ДОЖИВЕ-
ТИ ДА ВИДИШ
БЛАГО?

БАРАНКА ЈЕ ПО-
КУШАО ДА ИЗВУ-
ЧЕ ЛИШТОЉ...



ИНДИ ЗАТЕРНУ ОБМОТАНИ
БИЧ, И ...

БУМ!



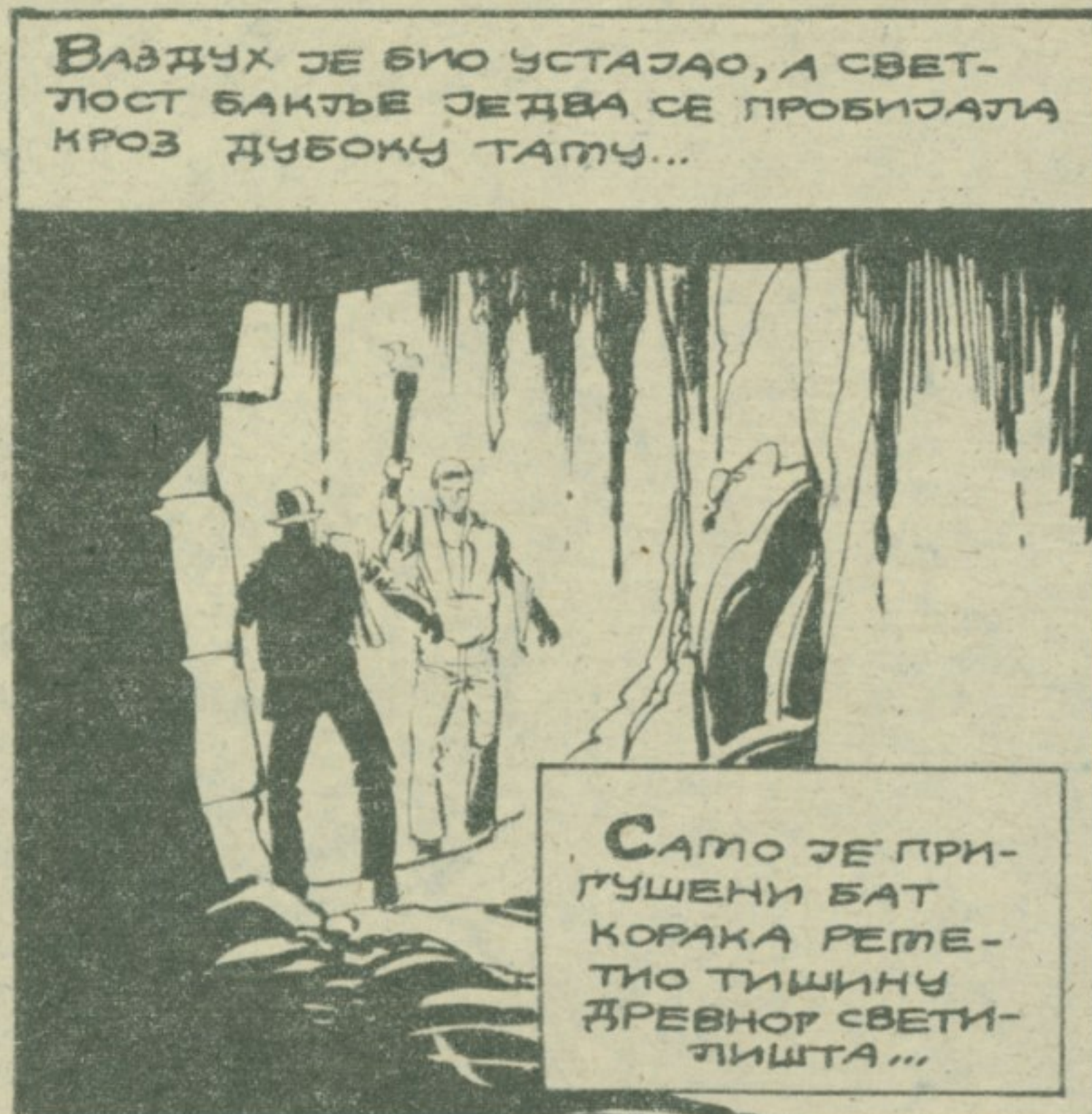
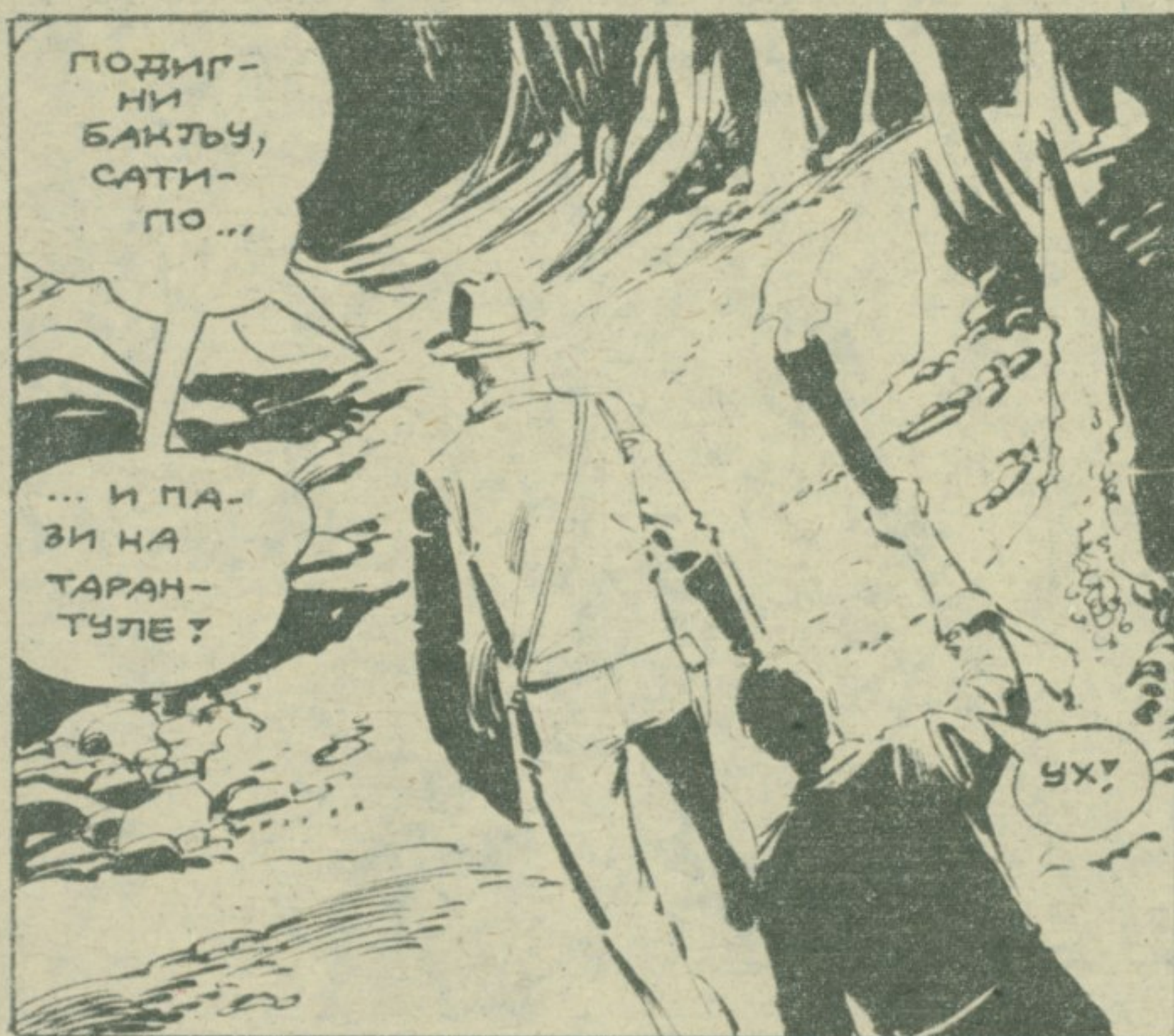
БАРАНКА ЈЕ ЗАКЉУЧИО ДА
НИКАКВО БЛАГО НИЈЕ БИЛО
ВРЕДНО БЕСА КОЈИ ЈЕ ВИ-
ДЕО НА ЛИЦУ ЧОВЕКА ШТО ГА
ЈЕ УПРАВО РАЗОРУЖАО...

ОН
ЈЕ
ЛУД?
ПА МИ
СТО ОР-
ТАНИ



У РЕДУ,
ОРТАЧЕ?

ХАЈДЕМО?



ФОРЕСТАЛ? МОРА ДА ЈЕ ПРЕКИНУО
СВЕТЛОСНИ ЗРАК И ПОКРЕНУО ШИЋКЕ?



- ТО СЕ СИГУРНО ДЕСИЛО
ТОЛИКО БРЗО ДА НИЈЕ НИ
СХВАТИО ШТА ГА ЈЕ СНАШ-
ЛО?

МИ ... НЕ МОЖЕМО
ДАЋЕ?



Е
ПА,
САТИПО...

... НЕБЕМО ДОПУСТИТИ
ДА НАС ОБЕСХРАБРИ ЈЕД-
НА СИТНИЦА?



ВОДИ РАЧУНА
О ТОЈ БАК-
ЋИ...

... И СЕТИ СЕ
САМО КОЛИКО
НАС БОГАТСТВО
ОЧЕКУЈЕ?



СЕЊОР,
МИСТИМ ДА
СТО БЛИЗУ
ЊИЋА?



ОНДА ПОЖУРИМО?
НЕМАМО СЕ ВИШЕ ЧЕГА
ПЛАШИТИ?



УПРАВО МЕ
ТО И БРИНЕ?

ИЗНЕНАДА...

ПАЗИ,
ИСПРЕД...



УХХХ...

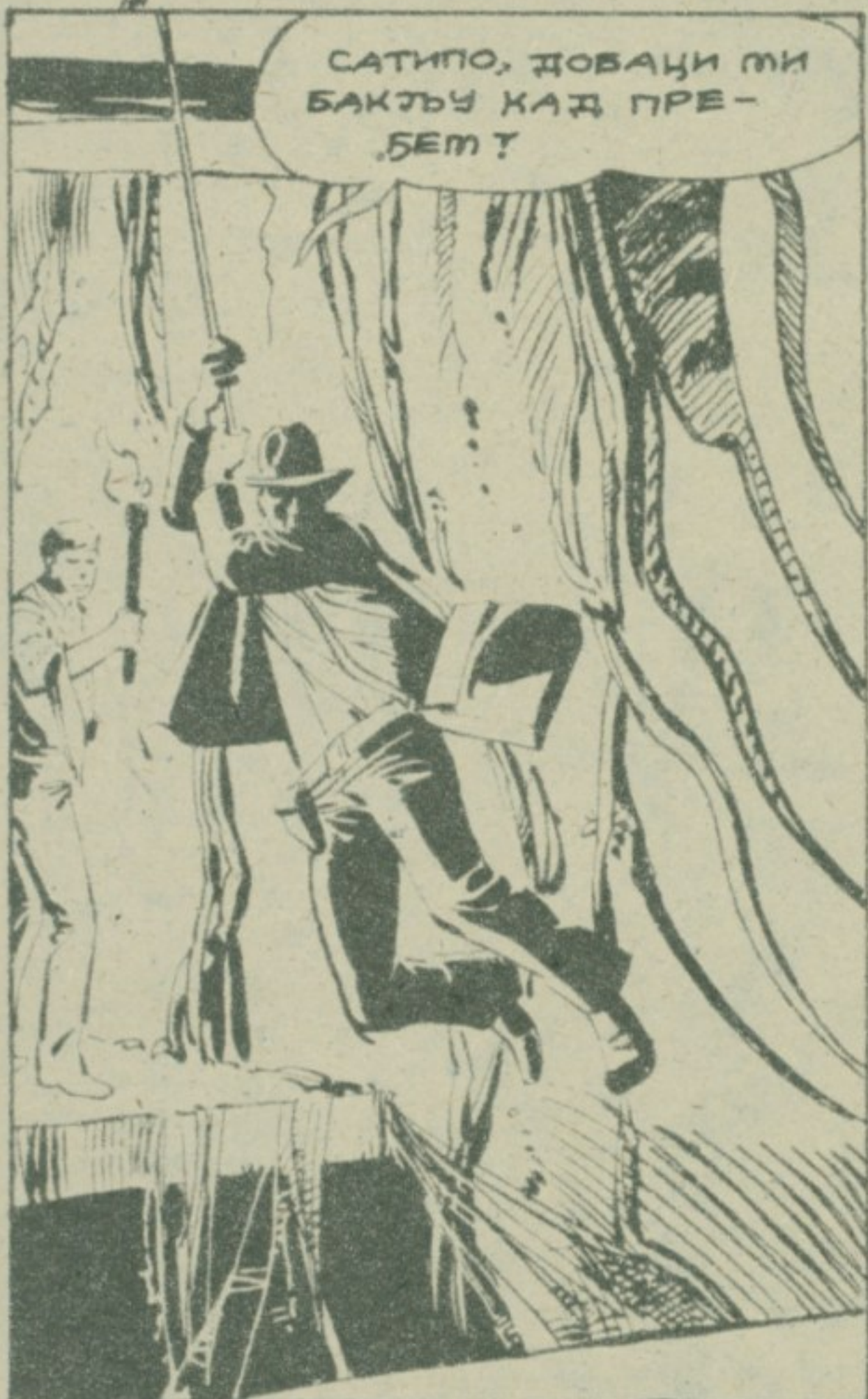


ЛУКАВОТ РУПА
ПРЕКРИВЕНА ПАУ-
ЧИНОМ?

ПРЕШИРОКА
ЈЕ ЗА СКОК...



... АЛИ НИЈЕ И
НЕПРЕМОСТИВА?



САТИПО, ДОВАЦИ МИ
БАКЉУ КАД ПРЕ-
БЕМ?



МАЛО ЗАТИМ...

ОВОГА ПУТА,
ЈА БУ ИЛИ ПР-
ВИ?



ТИ ЧЕТИ ЈЕ Д-
НУ ОД ОВИХ
БАКЉИ?

ПРЕ-
ВИШЕ,
ЈЕ СВЕТ-
ЛОСТИ,
АМИРО?

МОЖДА,
АЛИ ИМА
ШТА И
ДА СЕ
ВИ-
ДИ?



ОДСЈАЗ У ДНУ СВЕТИЛИШ-
ТА ПОТВРДИО ЈЕ
ДА ЈЕ ИНДИ БИО У ПРА-
ВУ...

СРЦЕ ХРАМА?
НАШЛИ
СТО ГА?



ЈЕДАН ДУГИ ТРЕНУ-
ТАК ВПАДАЛА ЈЕ ТИШИ-
НА...



... А ОНДА ЈЕ ПОС-
ТОЉЕ ПОЧЕЛО ПО-
ТРАКО ДА ТОНЕ И
ЧИТАВ ХРАМ ПОТРЕС-
ЛА ЈЕ ТУЋАВА...

ЛОШЕ
САМ
ПРОЦЕНИО...

ИНДИ ЈЕ ЈУРЊО ПРЕКО ПРОСТО-
РИЈЕ, ИЗБЕГАВАЈУЋИ СМРТНОС-
НЕ ТАМНЕ ПЛОЧИНЕ...



БЕЖИ
ОДАВДЕ,
САТИПО?

ПЕРУАНЦА НИЈЕ ТРЕБАЛО
МНОГО СПОМИЊАТИ...

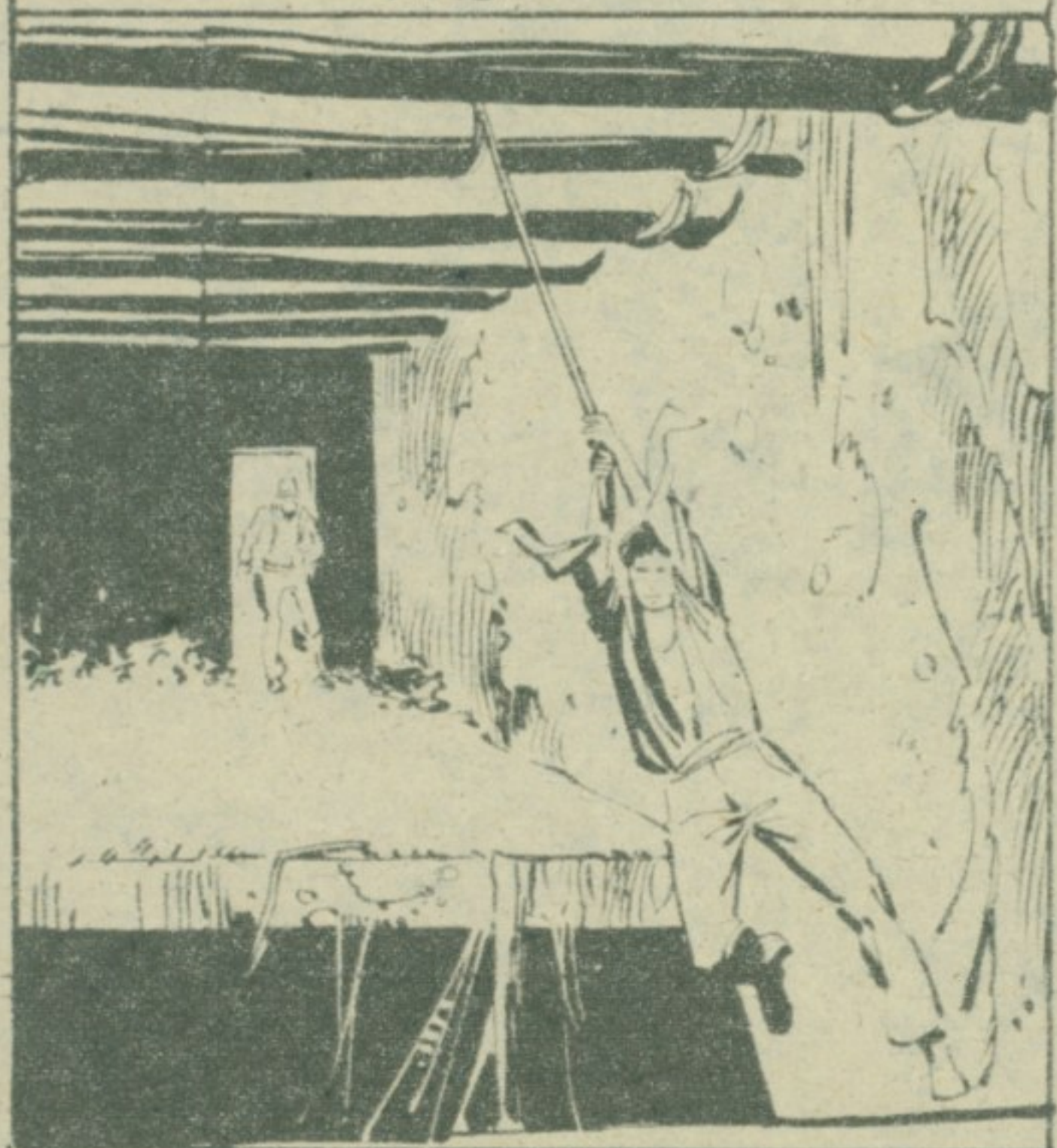


ИНДИ ЈЕ ИЗЈУРИО ИЗ СВЕТИЛИШТА У ТРЕ-
НУТКУ КАДА СЕ ТАВАНИЦА ПОЧЕЛА ДА
ОБРУШАВА...



... А ВАЗДУХ
СЕ ИСПУНИО
СМРТНОС-
НИМ СТРЕ-
ТИКАМА...

САТИПО НИЈЕ ДАЛЕКО ОДМА-
КАО...



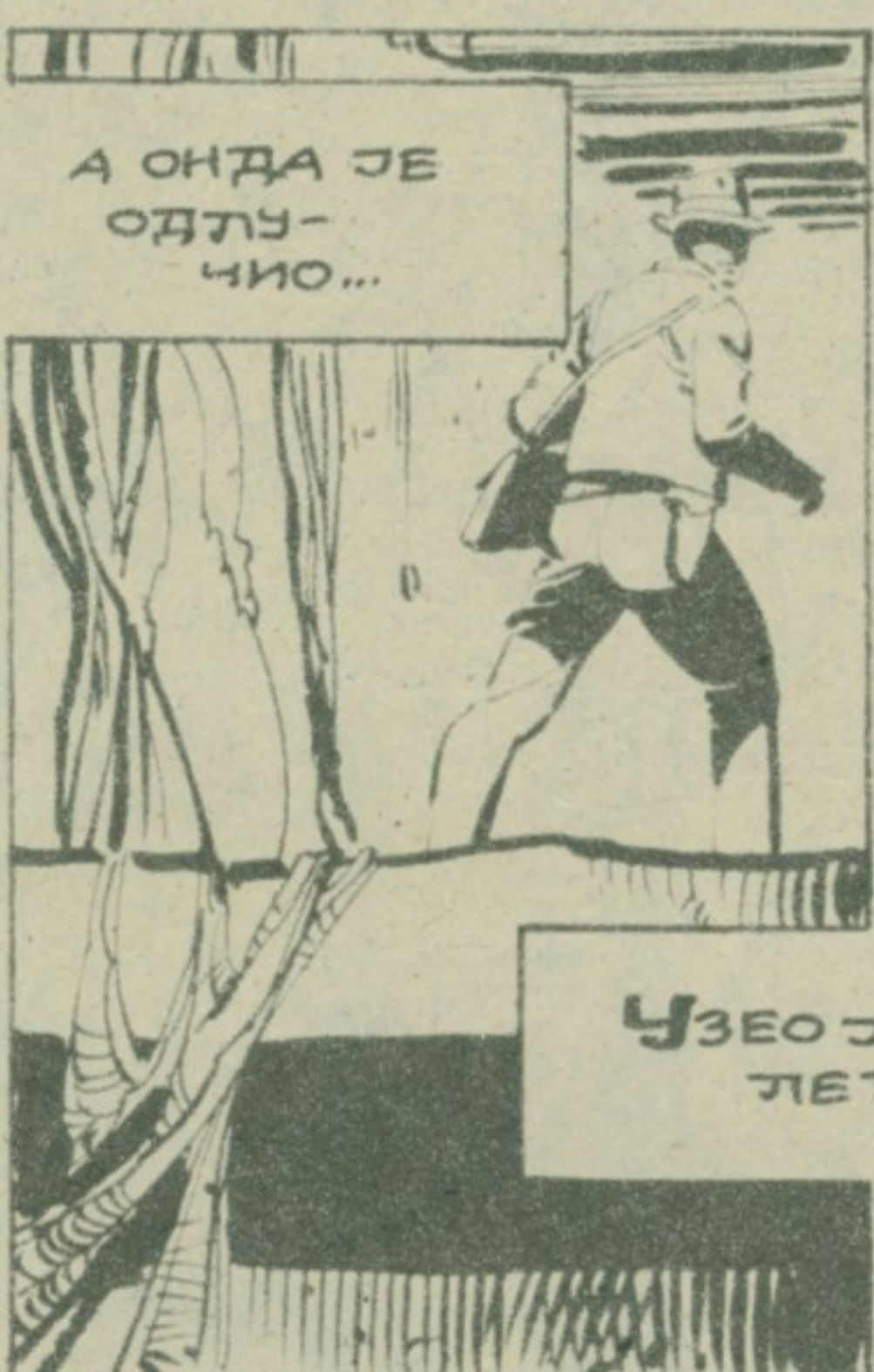
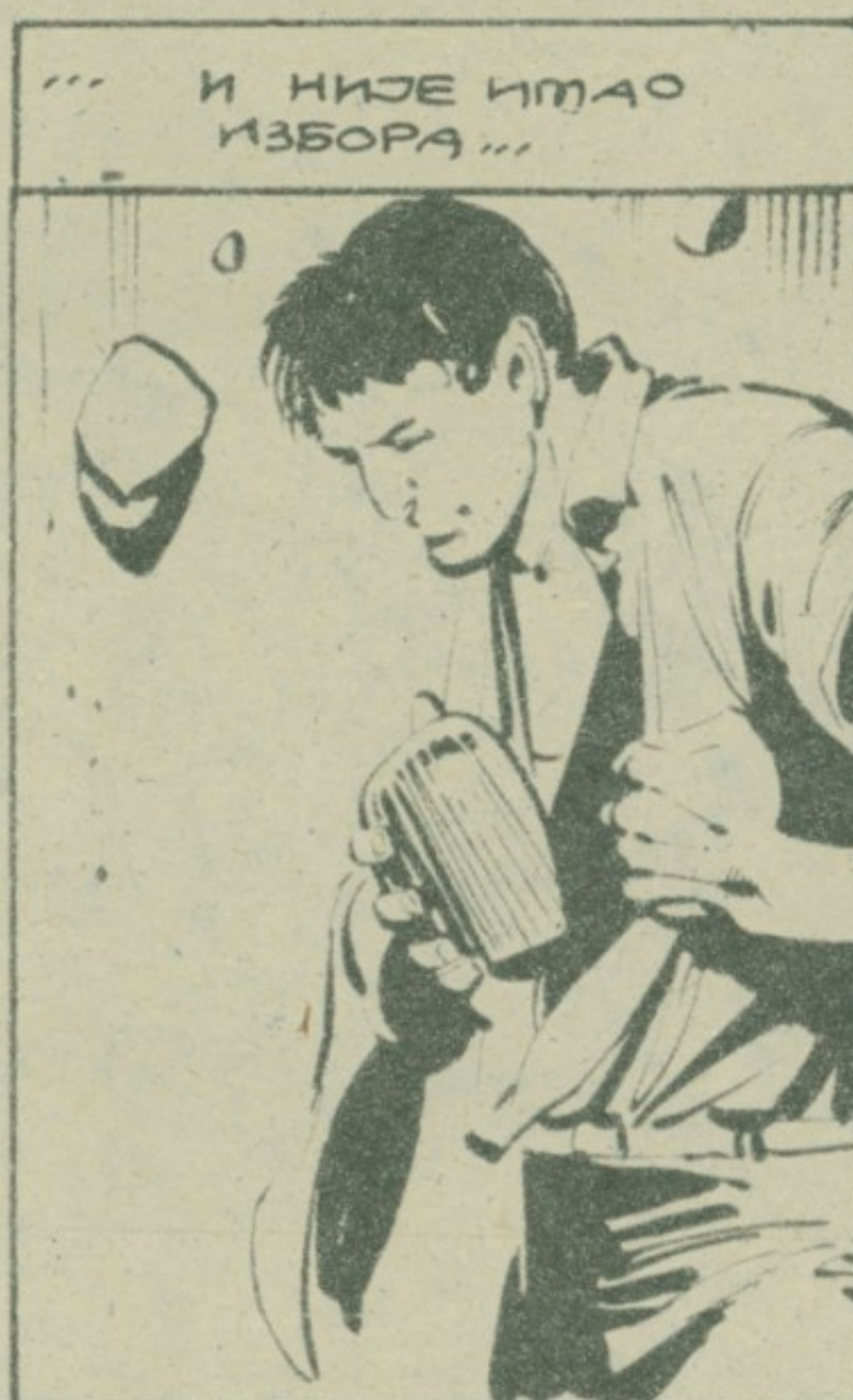
НЕМА
ВРЕМЕНА
ЗА ПРЕ-
ПИРКУ!
БАЦИ
МИ
ИДОЛ,
А ЈА ЋУ
ТЕБИ
БИЧ!



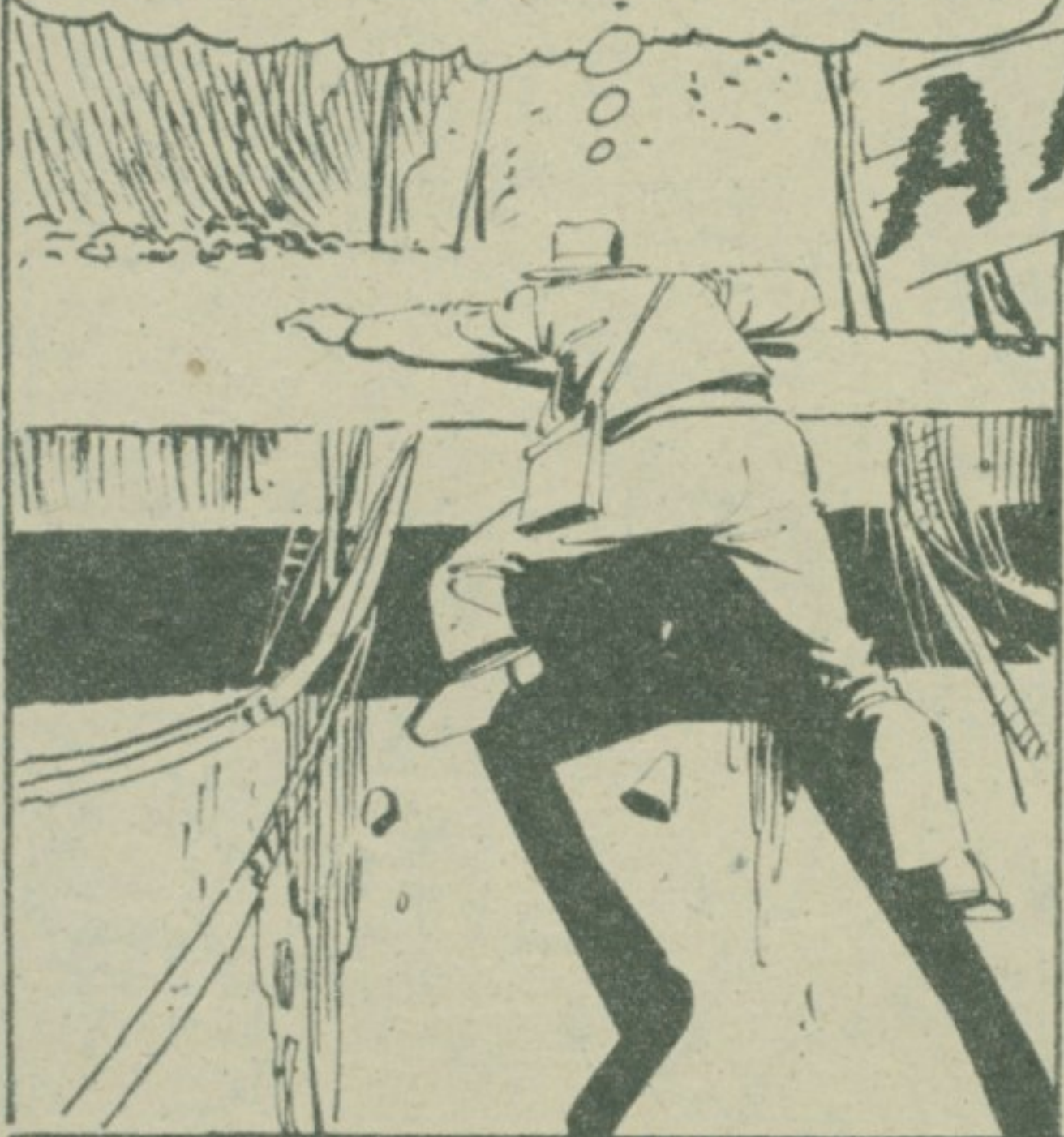
ОХО...

НЕМАШ
ИЗБОРА?
ПОЖУРИ!





КАДА УХВАТИМ САТИПА,
ЗАЖАТИМЕ ШТО ЈЕ ИКАДА...



ААААХХХ!



ШТА...



КРИК СЕ ЧУО ИЗ
СОБЕ СВЕТЛОСТИ,
ГДЕ СМО НАШЛИ ФО-
РЕСТАЛА?

САДА ПО-
ТРАКО... ТРЕ-
БА ИЗБЕГИ
ЗАМ-
КУ...



ИЗГЛЕДА ДА ДОБРИ ТЈУДИ
НА КРАЈУ ИПАК ПОБЕДУЈУ?
ЗАР НЕ, САТИПО?



АДИОС
ОРТАЧЕ?

ХРАМ СЕ ЈОШ ТРЕСЕ... БУ-
КА ПОСТАЈЕ СВЕ ЈАЧА...



ИЗГЛЕДА
ДА ПРЉАВИ
ТРИКОВИ
ЈОШ НИСУ
ПРЕСТАЛИ...

БУУМБАМБУМ!

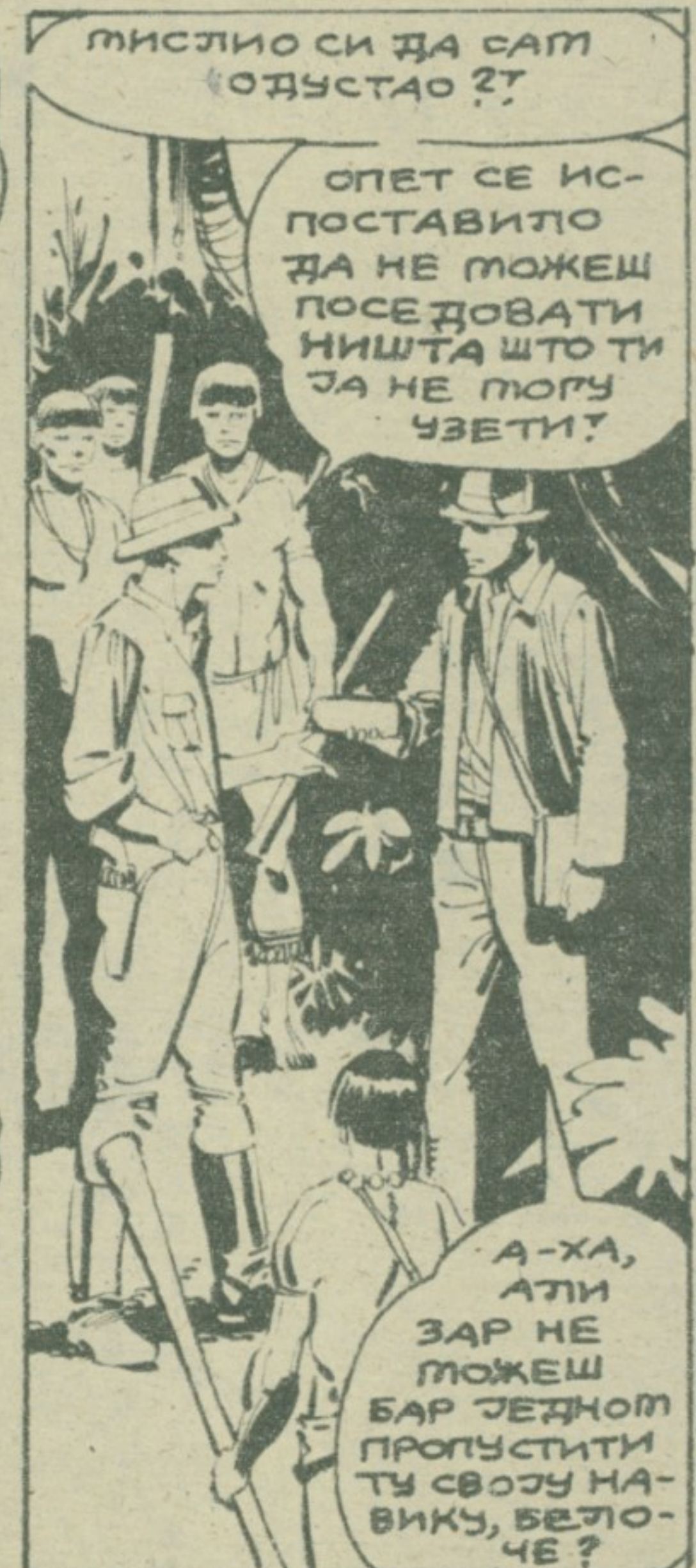
ЧИНИ МИ СЕ
ДА ЈЕ ДРТАЊЕ
ХРАМА ОСЛОБОДИ-
ЛО НЕШТО ДЕ-
ЛИКО...

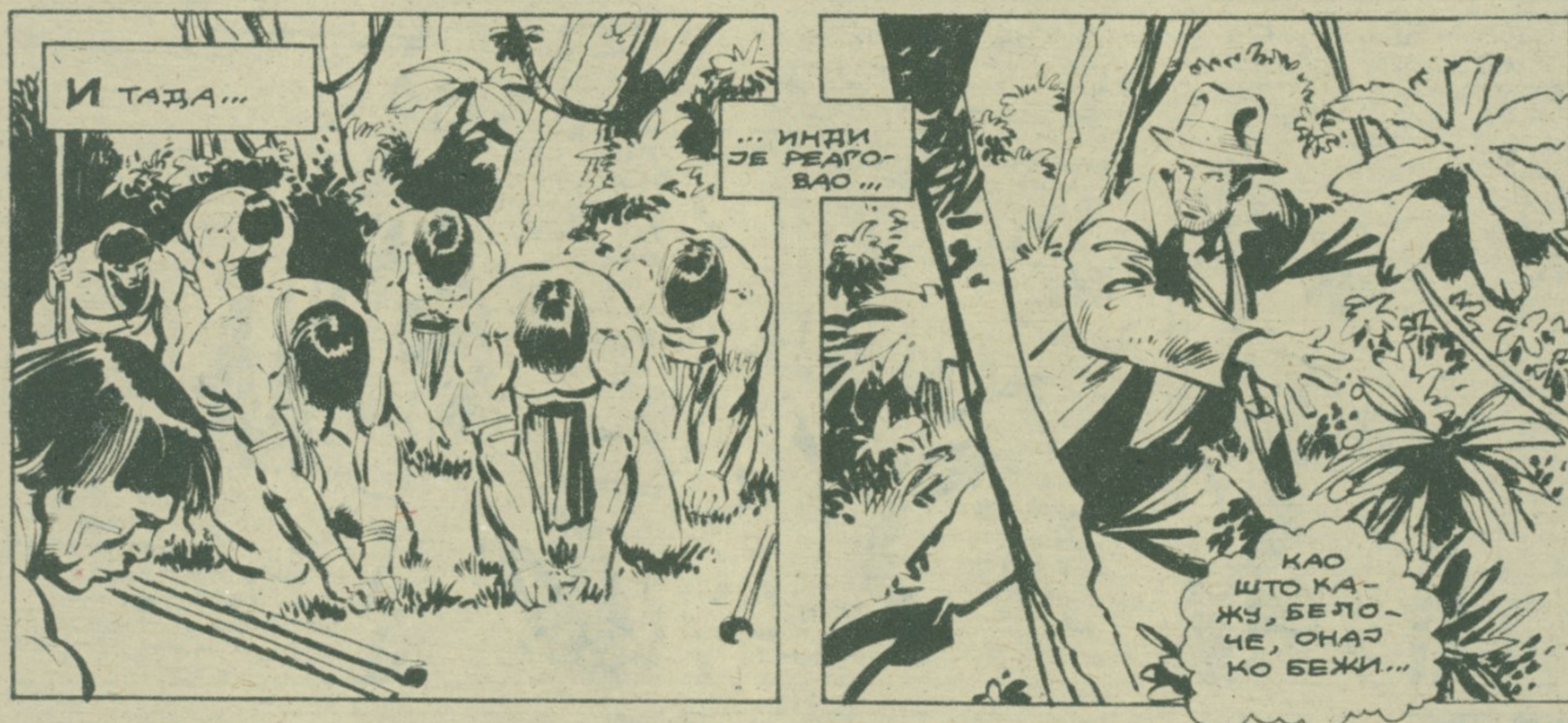


БЕЖИ,
ИНДИ?
БЕ-
ЖИ?



ОГРОМНИ КАМЕН ТРЕС-
НУО ЈЕ У УПАЗ ХРАМА,
ЗАТВОРИВШИ ГА ЗАВЕК
... А ИНДИ ЈЕ БИО НАПО-
ТЪУ, ЗАДИХАН И СПАСЕН...





ХОВИТИ СУ БИЛИ СТРЕЛЦИ ОД УРЛЕДА...

... ШТО ДОКАЗУЈЕ ЊЕГОВО ПРИСУСТВО НА
ЈЕДНОМ УНИВЕРЗИТЕТУ НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ...

... АЛИ ИМАО
САМ ГА, МАРКУ-
СЕ, И ИМАЋУ ГА
ОПЕТ? МАРА-
КЕШ ЈЕ ЈЕДИ-
НО МЕСТО
ГДЕ БЕЛОК
МОЖЕ ДА
ПРОДА
ИДОЛ?

СВЕ ШТО
ТРАЖИМ ЈЕ
НОВАЦ ЗА КАР-
ТУ?

ТО
МОЖЕ
ДА
СА-
ЧЕКА...

НЕКИ ЛУ-
ДИ ЖЕЛЕ
ДА ТЕ
ВИДЕ...

ПА, АКО ЈЕ ТО
РЕГРУТНА КОПИ-
СИЈА, ЈА САМ СВОЈЕ
ОДСЛУЖИО?

ДОБАР ДАН, ДОК-
ТОРЕ ЏОНС? ЈА САМ
ПУКОВНИК МАСГРУВ,
А ОВО ЈЕ МАЈОР
ИТОН?

ДА НЕ ГУБИМО ВРЕ-
МЕ... ИСПИТАТИ СМО
ВАШУ ПРОШЛОСТ? ИМ-
ПРЕСИВНО? ДОКТОР
АРХЕОЛОГИЈЕ, СТРУЧ-
ЊАК ОКУЛТНОГ, И... КА-
КО СЕ НАЖЕ..?

ДОБАВ-
ЉАЧ РЕТКИХ
СТАРИ-
НА?

МОЖЕ
СЕ И ТАКО
РЕЧИ?

ЧОВЕК
ПУН ВРЛИ-
НА?

СТУДИ-
РАТИ СТЕ
КОД ДОК-
ТОРА АБНЕ-
РА РЕВЕН-
ВУДА У
ЧИКАГУ?
ЗНАТЕ ЛИ
ГДЕ ЈЕ
САДА?

НЕГДЕ У АЗИ-
ЈИ, КОЛИКО ЗНАМ?
БИЛИ СМО ПРИЈА-
ТЕЉИ АЛИ, НА ЖА-
ЛОСТ, ДА ЂЕ НИЈЕ
НИШТО?

ДОКТОРЕ ЏОНС,
ОВО ЈЕ СВЕ СТРО-
ГО ПОВЕР-
ЉИВО?

СХВА-
ТАМ?

ТРЕ-
БА НАМ
ВАША
ПОМОЋ?

У ПОСЛЕДЊЕ ДВЕ
ГОДИНЕ НАЦИСТИ НА
ЗАХТЕВ ХИТЛЕРА, ША-
ЋУ АРХЕОЛОШКЕ ЕКС-
ПЕДИЦИЈЕ ШИРОМ
СВЕТА...

... У ПО-
ТРАГУ
ЗА ВЕР-
СКИМ
АРТЕ-
ФАКТИ-
МА?
ОН ЈЕ ОПСЕД-
НУТ ОКУЛТНИМ?

ПРЕ ДВА ДАНА УХВАТИЛИ
СМО ЈЕДНУ ВЕСТ СА АРХЕО-
ЛОШКОГ ИСКОПИШТА БЛИ-
ЗУ КАИРА УПУБЕНУ БЕРЛИНУ?

МОЖДА
БЕТЕ ВИ
ЗНАТИ ОЧЕ-
МУ СЕ РАДИ?

ОНА ГЛАСИ: РАД НА
ТАНИСУ У ТОКУ ПОТ-
РЕБНА ГЛАВА ШТАПА РА
АБНЕР РЕВЕНВУД? САД?

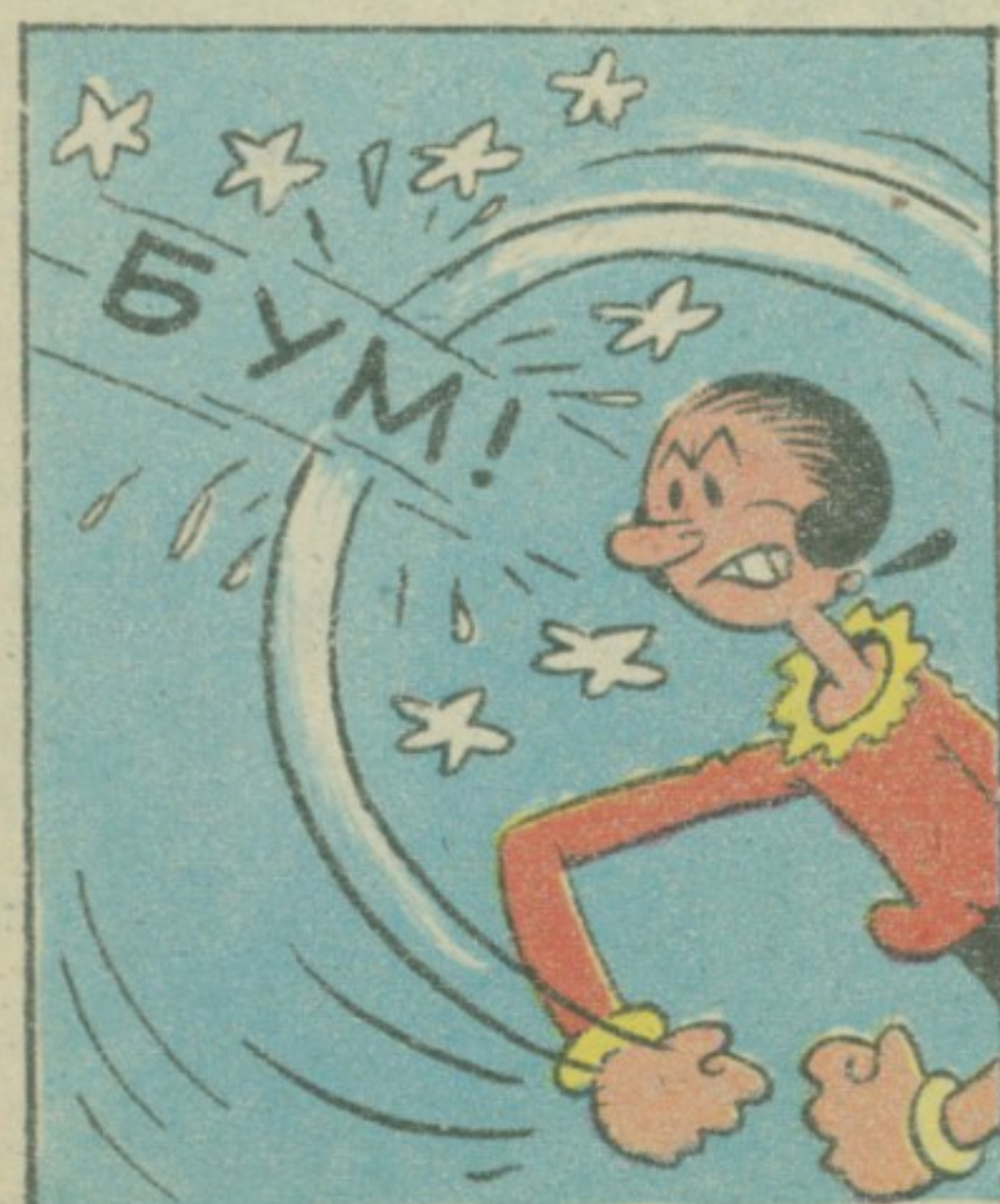


НАСТАВАК У СЛЕДЕКЕМ БРОЈУ

АХНА ПЕТНА

ПАЗИ ДА ТИ НЕ ОДЗВОНИ





СТАРТУ



**АУТО НОЈИ ЈЕ
СВОЈИМ РУКАМА
НАПРАВИО
БЕОГРАЂАНИН
ВЛАДИМИР
НАЈДОВИЋ
НИЈЕ ВИЂЕН НИ
НА ЈЕДНОМ
САЈМУ У СВЕТУ.
ЗА ЊЕГОВ
МОДЕЛ САДА СЕ
ИНТЕРЕСУЈУ
НАЈВЕЋЕ
СТРАНЕ ФИРМЕ.**

Пре две године ово „чудо на точковима“ имало је само мотор и доњи построј, данас је спремно за атест у Винчи и регистрацију. Попут каквог великог гоблена настајао је део по део, углавном чекићем заваривачем јер је, рецимо, само једно крило заварено на пет места.

Информација не би била потпуна ако се не би поменуло „развојни пут“ тридесет четворогодишњег Најдовића. После завршене школе за индустријско обликовање, још голобрадомчић отишао је да ради у нашу највећу фабрику аутомобила, крагујевачку „Заставу“. Ту га је, како каже, пратила срећа, врло брзо је упућен на специјализацију у италијански „Фиат“, у градић Лингото. Годину дана је посматрао моделирање аутомобила које производи највећа европска ауто-индустрија. Посматрао је и учио. Убрзо, сад већ као дизајнер у „Застави“, стигао је и на познати торински Салон аутомобила, са својим моделом у гипсу, размера 1:10.

Сајам је био а на сајму... аутомобили. Не зна се где човек пре да стане. Тамо су најновији „Фиатови“ модели, у углу се дичи „Ситроен“, на „Пежоовом“ штанду гужва, „Форд“ по обичају окупља бројне љубитеље четвороточкаша. Око „Заставиних“ возила маса, ништа необично јер су њихови аутомобили најприступачнији „просечном“ Југословену. Међутим, у Хали V, у једном углу, посетилац никако да дође на ред, гомиле посматрача смењују једна другу. „Замисли, све је то урадио онај тамо, да, онај црни високи“, чују се гласови.

„Онај црни високи“ неуморно седе за команде необичног возила, показује, објашњава. Осмех му не силази са лица мада га маса често понесе, одгурне. Није ни чудо, ко би се надао оваквој посети, оволиком интересовању. Пословни људи из чувеног BMW пажљиво загледају, распитују се, питају. Разговарају са аутором необичног аутомобила, предлажу, нуде. Чини се да је овогодишњи Сајам аутомобила у Београду протекао у знаку самосталног конструктора-каросеријисте Владимира Најдовића, ауто-дизајнера у земунском „Икарусу“.

Низак спортски аутомобил сребријастосиве боје никако да остане сам да га фото-репортер на миру сними. Људима није довољно да га виде, хоће и да потпу. Није тешко схвати-

— Тешко да бих успео у својој фантазији да није било мајстора Љубе Марковића — каже Најдовић (на фотографији лево).

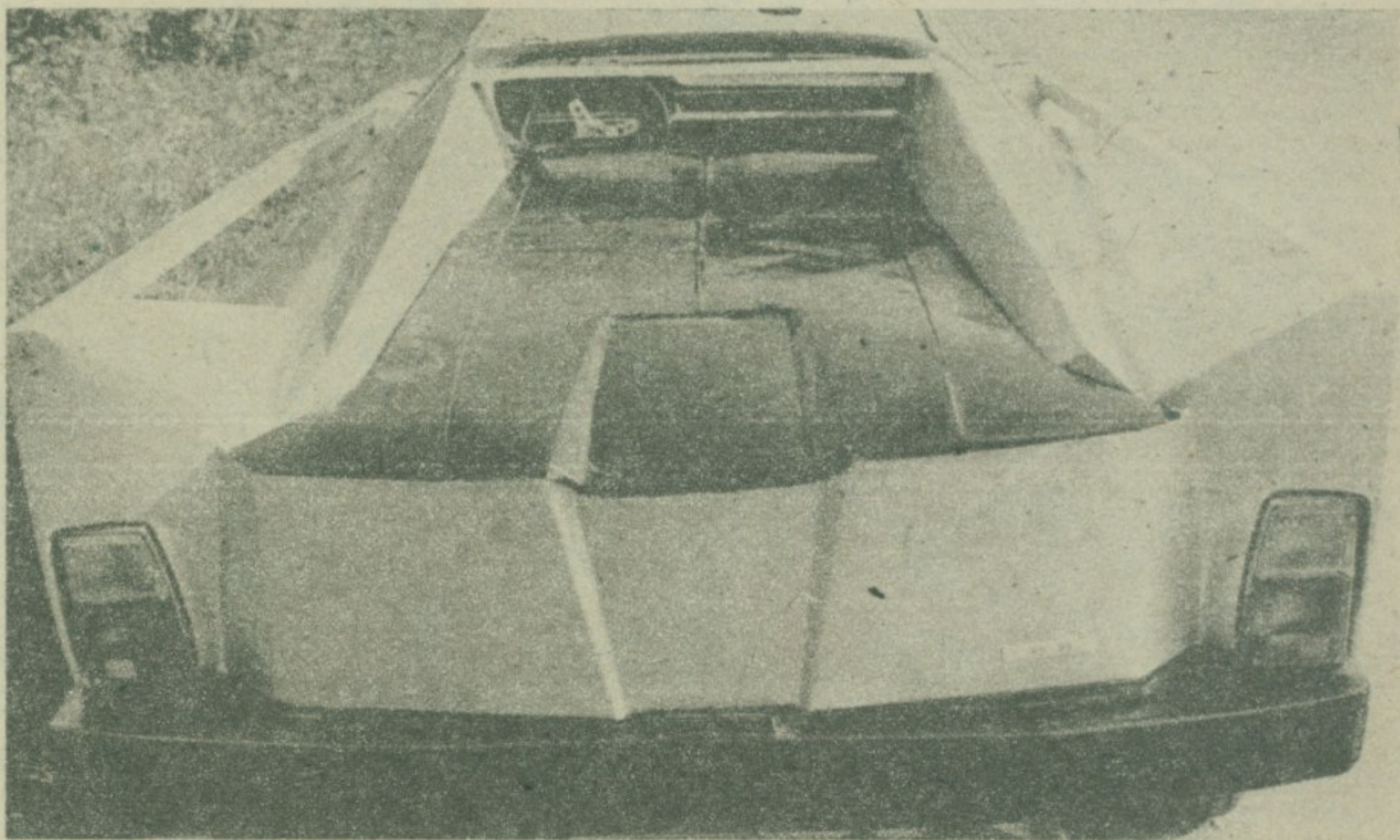
ти и разумети радозналост: овакав аутомобил нису могли да виде ни у проспектима које издају ненадмашни мајстори ауто-дизајна као што су, рецимо, „Ферари“ и „Ломборђини“. Једноставно, такво нешто нису смислили. Нису могли или нису хтели, свеједно. Тек, остаје чињеница да овакав аутомобил никад није виђен ни на једном сајму на

овој кутли земаљској, из простог разлога јер је уникат.

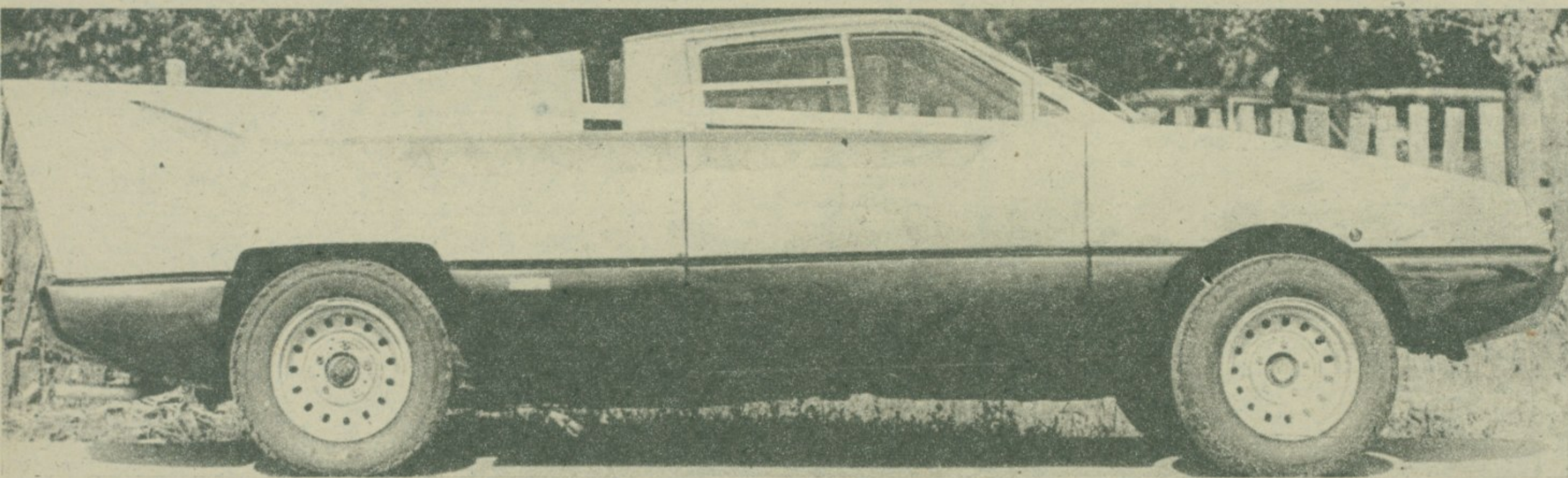
Да будем и портир

Аутомобил о коме вам причамо носи необичну ознаку, без сумње једину такве врсте: спреда и позади стоји једноставно, у први

— Поборник сам „разбијене каросерије“ на аутомобилу — вели Владимир Најдовић.
— Тиме се, чини ми се, смањује отпор ваздуха, аутомобил је бржи а и потрошња горива је самим тим мања. На жалост, нисам могао, због новца, да уградим јачи мотор у ову моју каросерију, али се надам да ће и то доћи једног дана.



DEVN XI



— Био је то прави доживљај — каже Најдовић. — Као што је познато, ту сви светски гиганти излажу своју једногодишњу продукцију. У почетку сам се осећао помало изгубљен међу том светском елитом, а онда се десило нешто што нисам смео ни да сањам. Мој модел су видели пословни људи из „Пининфарине“, најпозна-

буде само један у низу „шрафова“. Ни у Крагујевцу се није дуго задржао. Каже да су га због смелих идеја прогласили за фантасту. Тада је и схватио да врхунска креација, бар онаква какву он замишља, тешко да може да буде примењена на серијско возило, да врхунски дизајн припада вансеријским моделима и свим жаром у

зајна, изводе на хиљаде варијанти у гипсу и није чудо што одскачу за три копље целом „осталом свету“.

Најдовић с одушевљењем прича о нашим суседима, мало-мало па помене Пининфарину, Бертону, Колонију, гласовите каросеристе. И гласно се чуди како то да смо географски тако близу а тако далеко у

ца све сам урадио. Схватио сам, лако је великим фирмама да праве велике креације јер им велика средства стоје на располагању. Ја сам свој аутомобил направио за приближно 30 милиона, говорим у старим динарима, некако ми је ближе. Али, да се вратимо мојим мукама са завршним радовима у лиму. Требало је прво обезбедити квалитетан лим, па онда оно савијање, варење, и све то код обичног мајстора, без врхунске технологије, преса и разних апарата. Рецимо, једно крило сам „извлачио“ месец дана и таман то урадим и видим да не пасује за два центиметра. Онда поново...

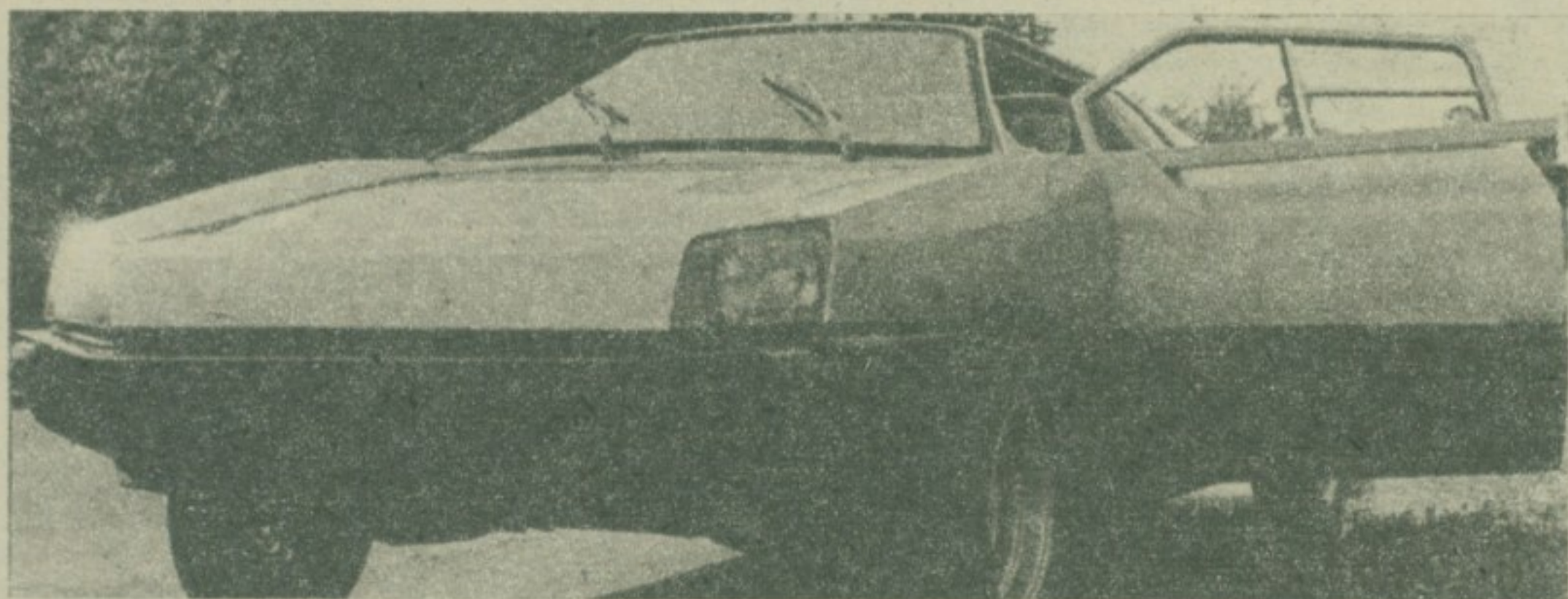
— Не смем заборавити ни Љубу Марковића, аутомобилара и лакирера из Степојевца поред Београда. Без његове помоћи и подршке — признаје Најдовић — не верујем да бих успео. Без динара, али и без речи, знао је да једну ствар правим по десет и више пута. Ветробранско стакло које је један стари мај-

стор једва исекао од некаког старог камиона наметашао је тачно осамнаест пута. Од зрака до мрака.

Мотор и механичке делове Најдовић је позајмио од једног старог аутомобила (уградња мотора је, каже, само питање новчаних могућности) НСУ 1200, све остало је дело његових руку. Максимална брзина коју може да развије VN XI износи 170 km/h (зависи од уграђеног мотора), тежак је преко 1000 kg, дугачак 4,20, широк 1,80 а висок 1,10 метара. Захваљујући изузетно аеродинамичној каросерији отпор ваздуха, у односу на класичан НСУ 1200, смањен је готово за половину...

И кад за десетак дана VN XI појури улицама нашег главног града неће бити човека који ће одолети да се не окрене за њим. Ауто ручне израде изазваће радозналост многих љубитеља четвороточкаша, а можда неког од њих и подстаћи да се одлучи на сличан корак.

П. Милатовић
Снимко: Љ. Патриоглић



Врло оригиналним и духовитим решењима каросерије, конструктор је прикључио и необичне токове: једноставно је окренуо фелне НСУ 1200 и аутомобил је сад много стабилнији. Фарови су позајмљени од стандардног модела „заставе 101“...

тије светске радионице за израду каросерија, и понудили ми да дођем код њих. То је био прави мали шок, маштао сам да код Пининфарине будем партнер, толико сам га поштовао...

Треба хтети, треба — смети...

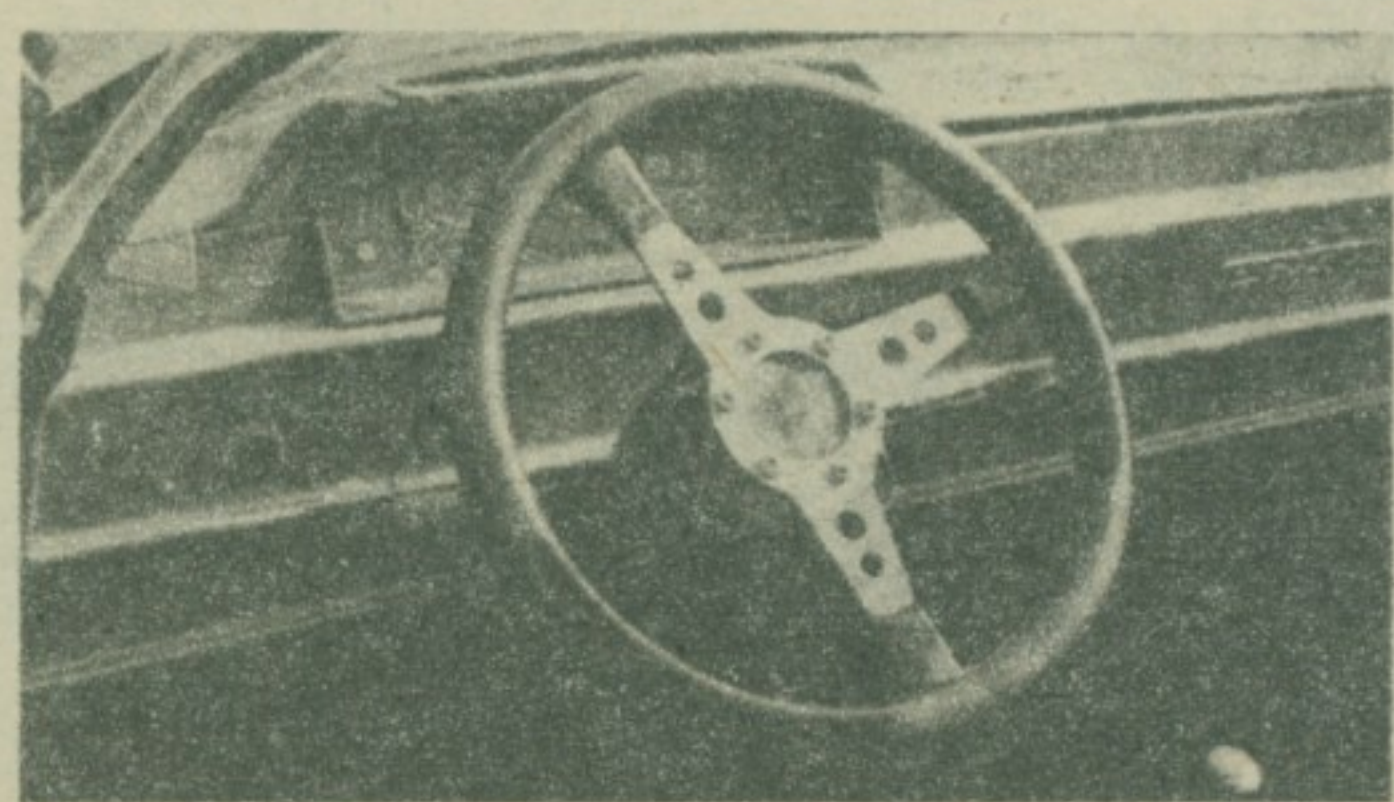
Владимир Најдовић је код Пининфарине био само два месеца и, обогаћен великим искуством, вратио се у „Заставу“. Хтео је да одмах креира врхунске моделе, а схватио да може да

слободно време бацно се да оствари своје замисли.

— Направио сам на хиљаде скица, са најситнијим детаљима, педесетак замисли излио у гипс, у тзв. радне моделе у размерама 1:10 и 1:5, три модела сам направио и у размери 1:1, а само за изливаче једног потребно је преко шест тона гипса. То је неопходно јер човек тек у гипсу може да види где је направио погрешан прорачун, да извуче линију какву је желео, да добије профил какав хоће. Италијани, непобедљиви мајстори аутоди-

уметности званој аутодизајн. Па то продаје аутомобил, готово уздикује.

— До гипсаног модела 1:1 некако је лакше ишло са овом мојом творевином — прича Владимир Најдовић. — Међутим, кад сам хтео да тај исти модел урадим у дрвету (то је обавезно због извлачења профила у лиму, преко њега се ради каросерија у лиму), настале су тешкоће, оне финансијске. За тај посао столар ми је тражио равно 20 милиона, старих. Разбеснео сам се, отишао на отпад, купио даску и за два месе-



Унутрашњост VN XI: командна табла је узета од НСУ 1200, седишта су направљена од „фиће“...



ПРИВАТНИ ЦЕНЗОР

Кад је прошле године на нашој телевизији приказан филм Мише Радивојевића „Квар“ који је имао и смелих сцена, дигла се велика галама. Многи родитељи протестовали су што су њихова деца била изложена таквом скандалу. А шта тек мислите кад ми имамо такве проблеме са два програма, како ли је у другим земљама, посебно САД где има на стотине националних и локалних ТВ мрежа и канала.

Американци су недавно произвели специјалан уређај који се инсталира унутар телевизијског апарата који родитељима омогућава да блокирају програм за који сматрају да није за децу. Програм, односно неки канал, блокира се уз помоћ даљинског управљача који се добија уз уређај. На даљинском управљачу, слично као и на појединим сефовима, постоје четири броја која се шифрирају, а касније се притиском на дугме цензурише један или више канала који следећих дванаест часова не могу да се гледају.

Ако неко помисли — то баш и није тако генијално смишљено јер сваки програм може да се снимити на регистратору слике (видеорејсеру — специјалном додатку телеvizора), преварио се. Кад је једном „цензуриран“ програм не може да се снимити ни на касетама. Само човек који зна шифру може пре истека тих дванаест сати да „одшифрира“ цензуриран програм.

Овај уређај посебно је погодан за оне родитеље који из било којих разлога нису често код куће, па морају децу да остављају саму код куће. Али, ако се деца наљуте на ову „даљинску контролу“ могу да се освете тако што и они сами, уколико се лате даљинског управљача, могу својим родитељима да блокирају њихов омиљени програм, неку серију рецимо. Цена овог „приватног цензора“ је између 650 долара (око 30 хиљада динара) и 3600 долара (око 162 хиљаде) што зависи на коју се врсту ТВ пријемника прикључује.

СИМФОНИЈА И ЛИЛИХИП

На први поглед, колумбијски дечак Леонардо Акончо, који је тек навршио 14 година, ни по чему се не разликује од својих вршњака. Заједно с њима тика лопту, вере се по дрвећу, луд је за стриповима и безмало цео цепарац даје на лилихип и сладолед. Међутим, чим падне мрак Леонардо кратке панталоне замењује фрактом: одлази у концертну дворану и заузима место диригента симфонијског оркестра. Ово „чудо од детета“ недавно је гостовало и у Француској као гост познатог париског симфонијског оркестра „Ил-д-Франс“. Исечци из новина кажу да дворане никад нису биле тако пуне као за време једномесечне турнеје младог Колумбијца.

Изузетне музичке способности голобрадог Леонарда Аконча запажене су још док као трогодишњак није умео честито ни да говори. Тада је, причају његови родитељи, Леонардо случајно остао пред упаленим телевизором и чуо једну песму. Чим су утихнули последњи звуци, трогодишњак је сео за клавир и без грешке поновио мелодију.



ПАРАДАЈЗЕ,

НАЈПРЕ ТРИ КРАТКА НАГРАДНА

ПИТАЊА: ЗАШТО НА ЛЕГЕНДАР-

НОЈ ВЕЧЕРИ УОЧИ КОСОВСКОГ

БОЈА НИКО ОД ПРИСУТНЕ СРП-

СКЕ ВЛАСТЕЛЕ НИЈЕ ЈЕО ПРОЈУ

ИЛИ КАЧАМАН, НИЈЕ ПУШИО, НИ-

ТИ ОКУСИО ПАРАДАЈЗ, ИАКО

ОВА ПОЗНАТА БИЉКА УВЕЛИКО

ДОСПЕВА УПРАВО КРАЈЕМ ЈУНА?

Ма колико нам понекад латински називи изгледали непривлачно, они свим људима света помажу да, без обзира на разлике међу језицима, исто називају неку биљку, животињу, медицинску појаву, хемијски елемент и сл. Па иако *Solanum lycopersicum* широм света има врло лепа, разнолика и маштовита имена, овако га у стручној литератури називају ботаничари свих континената. Али, ова биљка, и то врло позната и омиљена, код нас се назива, поред осталих имена, и вулја јабука, златна јабука, јабучица, рајска јабука, помидор, томат, црвена јабучица, црвени патлиџан, рајчица... У неким другим језицима, као на пример у енглеском, немачком и француском називају га и „јабуком љубави“. Умало да заборавимо: код нас је раширено још једно име — парадајз. Да, парадајз је онај тајанствени *Solanum lycopersicum*.

Међутим, зашто уз јела од кукуруза и дувана парадајз није био на трпези пред косовску битку? Једноставно: и кукуруз, и дуван и парадајз још су били сасвим непознати, не само у Србији кнеза Лазара, него и у целој Европи. Све три биљке пореклом су из Америке, а како је овај континент откривен тек 103 године после боја на Косову пољу, плућа тадашњих житеља још су била незагађена дуванским димом, народне песме спомињу само „пшеницу“ белицу, а сви су сигурно били осиромашени не знајући да постоји такав плод као што је црвени, сочни парадајз. А пошто је ретко које поврће тако омиљено као „јабука љубави“, оно сигурно заслужује и посебну пажњу уз помоћ анализа.

Благодаран и — отрован

Ко би, на пример, могао и помислити да је парадајз врло, чак и смртно — отрован? Да, да, отрован! Не, није у питању никаква грешка: баш отрован! Али, како то да отада се гаји ово поврће, што значи од памтивека, још ниједан баштован или пиљар није отишао у затвор зато што сади и продаје отров?

Ето, већ полако улазимо у откривање занимљиве тајне која се зове парадајз или „рајска јабука“. Наиме, две сасвим супротне одлике парадајза су врло укусан, за наш организам и те како здрав плод и исто тако опасан — лист. Дакле, јести зреле плодове није ни најмање ризично, напротив. Али, тешко оном ко поједе лист или гранчицу „јабуке љубави“ јер се у њима налази отровни гликол — алкалоид соланин. Но, неке нарочите опасности и нема: ко ће јести ситним дланцима обрасле листове поред замамног, сочног плода. Још кад се охлади, па расече, па посоли, па...

Рекосмо посоли? Е, то је већ погрешно: потпомогнути хемијским доказима, стручњаци на сав глас тврде да парадајз уопште не треба да се соли. Он, који је иначе врло отпоран на кување, цеђење и друге хемијске и физичке промене, када не губи ништа од праве ризнице и те како корисних састојака постаје доста осиромашен ако му се дода натријум хлорид, односно кухињска со. Зашто?

Поред мноштва витамина и корисних киселина, плод парадајза садржи у себи и драгоцен калијум који у нашем организму поспешује излучивање воде, што је од животне важности. Међутим, управо је натријум, основни састојак кухињске соли, „супарник“ калијуму и неутралише га. Истина, људи чешће ми-

сле на што укуснији залогај, обраћајући при том мање пажњу на оно што је корисније за организам, што је у случају сланог парадајза заиста неувиђавно, највише за сопствене бубреге. А њих, као и цело тело, и те како штити витаминско благо из зрелог парадајза.

Није леновит, а брине о здрављу

Духовит и маштовит карикатурист могао би рајчицу да представи као округао, сјајнопрвен дворца у коме весело живи цео буљук чудесно снажних патуљака — витамина. Кад они уђу у наш организам, несебично му помажу да буде свежији, здравији, јачи, да дуже траје. А од свега што рађа на нашој планети, ретко које воће или поврће може да се похвали количином витамина у себи као плод парадајза. Ето, на пример, само у 100 грама парадајза, што је просечна тежина једног плода, има од 20 до чак 43 милиграма за организам неопходног витамина С! Према томе, многе воћарске или баштенске културе прави су осиромаси према парадајзу. Ту су, затим, и други такође врло важни, витамини: А, В (и један, и два), Е, К, РР... Готово четвртина абетеде.

Но, у овом црвеном дворцу који се весело сјаја на сунцу, живи и постоје и неколико орган-

БАШ СИ СРЦЕ!



љем) парадајз. Међутим, то није једино добро дело црвеног патлиџана. Он крв обогаћује новим црвеним крвним зрнцима и тако сузбија малокрвност, поспешујући истовремено рад крвотока. Уколико желуцу недостаје неопходни желучани сок, ту је парадајз да га доведе на потребну меру. Ако је

сем, наравно, оног „пропуста“ са отровним листовима? (Али, ни у природи нема ништа идеално: да му је лишће укусно, парадајз вероватно не би доживео доба када му се на до три метра високој стабљиви, један за другим, зацрвене плодови. Отров је, дакле, заштита од непријатеља,

тиненте парадајз је пренет после открића Новог континента. У прво време гајио се на дворовима као украсна биљка, најпре у Португалији, Шпанији, Француској и Италији. Одатле је разнет и у остале европске земље, а затим широм света, седећи се временом из раскошних одаја у вртове и

ће остати у плоду, па чак и при кувању парадајза, што наше баке и маме раде већ у касно лето. Јер, кад стигну зимски дани, када баште и воћњаке прекрије снег, сок или сос од парадајза помоћи ће организму да сачува виталност и здравље. Буде ли уз то још и зеленог парадајза уки-



ских киселина, без којих би наш организам брзо тешко оболео. Најзаступљеније су јабучна, лимунска, оксална, винска и ђилибарна. Да би парадајз, тај прави добротвор, што боље освежио и ојачао наше тело витаминима и киселинама помаже и низ врло значајних фермената, угљикохидрата и азотних једињења. Само 10 грама зрелог парадајза задовољава дневне потребе нашег организма за витамином А.

„Јабука љубави“ званично није лековита биљка, али она врло предано брине управо о здрављу, захваљујући, наравно, наведеним састојцима. Рекли смо већ да ће нам бубрези функционисати много боље ако једемо (непосо-

у организму висок крвни притисак, бригу о његовом снижавању може да преузме опет парадајз. У случају шећерне болести, он ће да подстакне панкреас на бољи рад, чиме ће се ојачан организам храбро ухватити укошта са подмуклим непријатељем. Најзад, великодушни и скромни парадајз није заборавио ни тако виталан орган као што је срце: „јабука љубави“ помаже му да ради правилније, ритмичније, здравије. Па зар онда парадајз није право срце од биљке!

Из расноши на трпезу

Одакле потиче ово чедо природе према којем је мајка била тако издашна,

па била то обична крава или овца). Сматра се да помидор, како на нашем приморју називају парадајз и што долази од италијанског »romi d'oro« — „од злата јабука“, потиче из суптропских предела Средње и Јужне Америке. Неки његову прапостојбину одређују много детаљније: Перу. Староседеоци овог континента употребљавали су га за исхрану много пре Колумбовог открића, па су, према томе, још моћни и мудри Ацтеци, Инке и Маји уживали у благодетима томата. Овај назив, који се сем у нашем, среће и у немачком и француском језику, потиче из индијанске језичке групе Нахуати. Са биљком је, дакле, увезено и њено име.

У Европу и остале кон-

на трпезу. Када је стигао до нас — поуздано се не зна. Могуће је да се тај значајан поход догодио тек половином прошлог века.

Када је увидео сву издациност ове биљке, човек јој је посветио велику бригу и пажњу, створивши разне сорте парадајза. Данас је то омиљено поврће које успева од 40. степена јужне до 56. степена северне географске ширине. На целом овом огромном простору, где парадајз расте било у топлим лејама или под отвореним небом, важи исто правило, што је законитост за већину воћа и поврћа: плод не треба да се љушти, јер се непосредно испод коре налази мноштво најдрагоценијих састојака. Сачува ли се љуска, они

сељеног у стакленој тегли или бурету, за витамине не треба да бринемо и грип ће нас заобићи.

Но, како је ова биљка добила мноштво оних необичних имена?

Неки претпостављају да је библијска рајска јабука, коју је по наговору змије Ева дала Адаму, овај је појео и због тога „првог људског греха“ заједно са оним ко га је даровао прогнан од Бога из раја, био управо — парадајз. Најзад, и ово име садржи у себи значење „рај“. Ако је заиста овако, не зна се које је боје био библијски парадајз. Јер, поред уобичајених, црвених у разним нијансама, постоје и — жути!

Иван Лончар

**ЈЕСТЕ ЛИ
ПОП - ЕКСПЕРТ**

1. Нови албум групе Филм зове се:
а) Булевар сумрака
б) Зона сумрака
в) Мртва природа
2. Певач групе Токинг хедс зове се:
а) Дејвид Есекс
б) Дејвид Вурн
в) Дејвид Кесиди
3. Нови албум Ђорџа Балашевића зове се:
а) Херц
б) Кеџ
в) Пуб



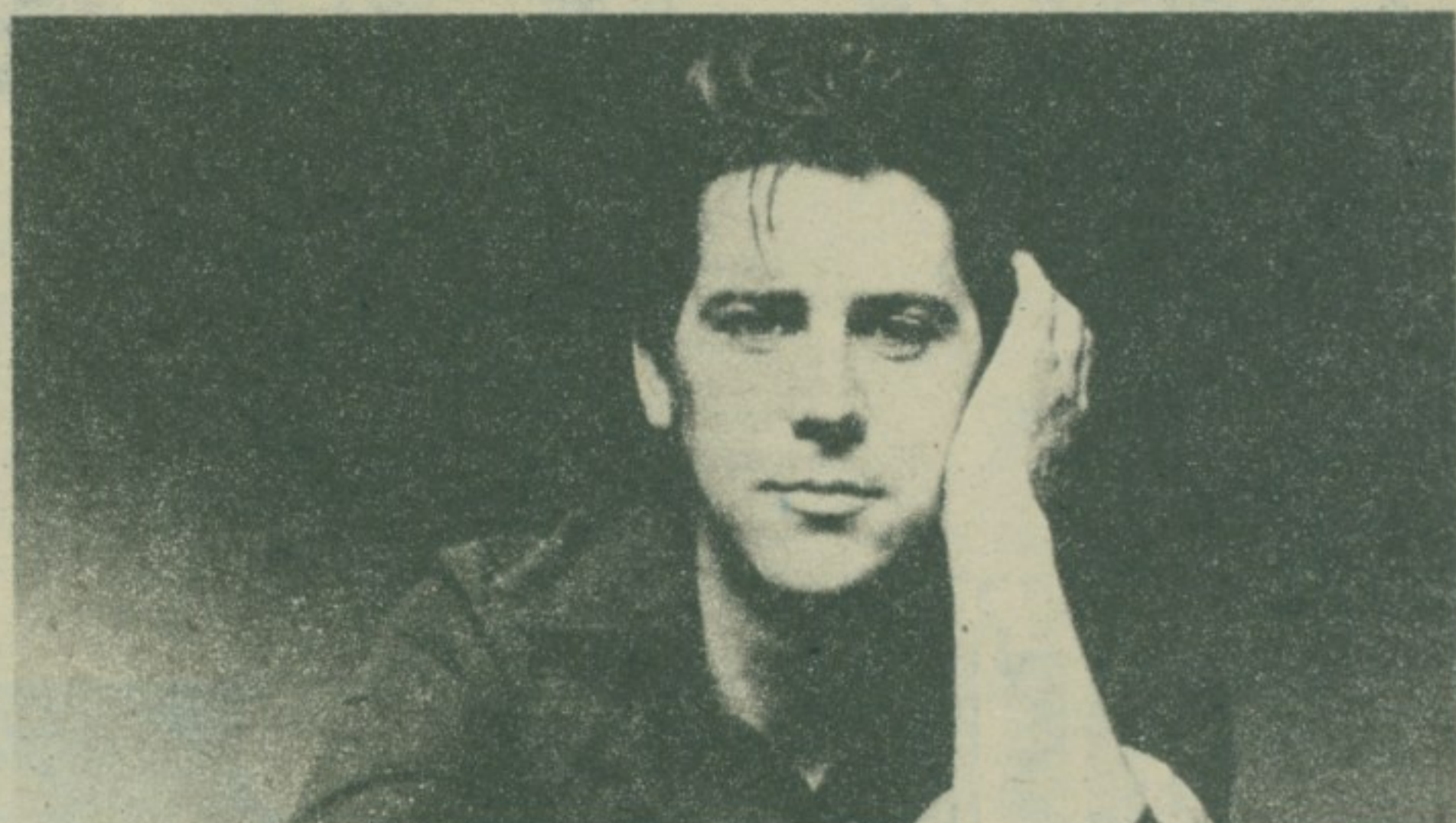
4. Бранимир Штуклић је вођа групе:
а) Парни ваљак
б) Булдожер
в) Азра



5. Певач групе Атомско склониште зове се:
а) Ђиро Блажевић
б) Серџо Блажић
в) Даворин Боговић
6. Певач групе Тим лизи зове се:
а) Фил Лајлот
б) Фреди Меркјур
в) Дејвид Ковердејл
7. Гитариста и певач групе Идоли:
а) Влада Дивљак
б) Влада Дивјан
в) Влада Дивљан
8. Питер Фремттон некада је био члан групе:
а) Смоки
б) Хамбл Пај
в) Стренглерс
9. Певач групе Цетро Тал зове се:
а) Јан Андерсон
б) Јан Гилан
в) Брјус Дикинсон
10. Певач групе Електрични оргазам зове се:
а) Срђан Марјановић
б) Срђан Марковић
в) Срђан Шапер

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

001 '86 '08 '81 '89 '05 '07 '85 '02 '01



**УСПЕХ ПО УЗОРУ
НА ПРИСЛИЈА**

ШЕЈКИН' СТИВЕНС

Када су се прошле године сабрали музички резултати у Енглеској, дилеме није било: најпопуларнији певач сезоне био је Шејкин' Стивенс (Shakin' Stevens) који је убитачном серијом хитова оборио с ногу публику и изненада избио у сам врх најтраженијих и најцењенијих рок-звезда на Острву.

Мало људи је знало да је до овог успеха Шејкин Стивенс дошао упорним радом и залагањем: дуго година Шејкин' Стивенс је певао по локалним клубовима, снимио неколико не баш успешних плоча, а за свој највећи тријумф сматрао је улогу у мјузиклу „Елвис“ који му је био одскачна даска у каријери.

Будући да му је Присли био идол, није ни чудно да је музика Шејкин' Стивенса на свој начин модернизована варијанта старинског стила педесетих година. О томе најбоље говоре хитови „Ова стара кућа“, „Зелена врата“, „До-

водиш ме до лудила“, „Пада киша“, „Џули“, „Ширли“ — песме које су у овој и протеклој сезони постале заштитни знак певача са највише обожаваца.

Занимљиво је да Шејкин' Стивенс не одржава концерте нити организује турнеје већ се више посветио телевизији која му је — како је једном рекао — отворила сва врата успеха. Зато су и видео спотови Шејкин' Стивенса ефектни и веома комерцијални, чиме треба објаснити податак да је овај певач стални гост на малим екранима широм света.

И наша публика онедавно може да се упозна са дискографском делатношћу Шејкин' Стивенса: на име, два његова албума „Мари, Мари“ и „Шејки“ објављена су и код нас посредством дискографске куће „Сузи“. То је лепа прилика да се на лицу места уверите у таленат и способности тренутно најпопуларнијег певача Енглеске.

БЕРЗА ПЛОЧА БЕРЗА ПЛОЧА

Мењам ЛП „Параноид“ групе Блек Сабат или ЛП „Висаж“ истоимене групе за први ЛП групе Ван Хален „Ван Хален I“.

Драган Будимир
Београдска 10
11273 Батајница

Продајем наше и оригинал касете са музиком преко тридесет домаћих и страних група и певача. Милан Мрдалић
Прилаз ослобођења 14X
57000 Задар

Продајем касету на којој је снимљена музика са најновијег албума групе AC/DC, као и касете са најновијим диско хитовима. Цена 250 динара. Небојша Јаковљевић
Похорска 16
11070 Нови Београд

Продајем ЛП плоче „Црно-бијели свијет“ Прљавог казалишта, „Покварена ма шта и прљаве страсти“ Рибеље чорбе по цени од 80 динара, ЛП „Emotional rescue“ групе Rolling sto-

лес и „Рок машина“ истоимене групе по цени од 90 динара.

Душко Ђукановић,
Браће Величковић 30а
14000 Ваљево

Продајем плоче групе Бони М и АББА по цени од 100 динара а плоче Боба Дилана, Пенис Цоплин, Лед Цеполи и Би Циза по цени од 150 динара. Тања Цветковић
18000 Ниш

Продајем ЛП плоче „Тамна страна месеца“ групе Линк Флојд, „The Best Of Jimi Hendrix“, „Удри и бежи“ групе Girl School и ЛП „Der Purple in Rock“ — групе Дип Парл — све по цени од 100 динара. Драган Мишић
Јована Рајића 5ц
стан 2
11000 Београд

За једну касету групе Парни ваљак — музика с њихове најновије ЛП плоче

че „Врхуна“ на нашој страни, као и за касету „Мртва природа“ групе Рибеља чорба нудим 6 различитих стрипова, 5 салвета и једну металну значку.

Богнар Лајночи,
Маршала Тита 65
25280 Руђица

Купујем добро очуване ЛП плоче групе AC/DC као и постере исте групе.

Денис Гривајчевић
Жртва фашизма
10/II-44
71000 Сарајево

Продајем добро очуване ЛП плоче: „Старе љубави“ Терезе Кесовије, „Ако приђеш ближе“ Здравка Чолића, „It's a Heartache“ Вони Тајлер, „Прва љубав“ Кол Портера, „Вол. 2“ Ајка и Тине Гарнер, „Мис Бродвеј“ групе Ла Вел Ерок, „Највећи хитови“ групе Смоки, „Жао ми је, ја сам дама“ дуета Бакара, „Успех“ групе Сил-

вер Конвеншн и „Љубав на продају“ групе Бони М. Инес Бабић
VI Пролетерске
бригаде I/VIII
71000 Сарајево

Продајем одлично очуване ЛП плоче „Аутоамерикен“ групе Блонди, „Љубав за нежност“ Елвиса Костела, „Вајта 3“ и „Златна рибица“ Сеида Мемича Вајте, „Зашто не волим снег“ групе Смак — све по цени од 100 динара. Горан Савић
Скојевска 12
75000 Тузла

Продајем плоче група: Секс пистолс, Рамонс, Клеш, Деми, ПИЛ, затим продајем и панк одећу (јаку, 3 пара панталона и 4 мајице). Продајем и музичке часописе из Енглеске и Немачке, затим велики број часописа Старт и Зум репортер од 1976. године.

Слободан Миловановић
7. јули 28
Смедерево

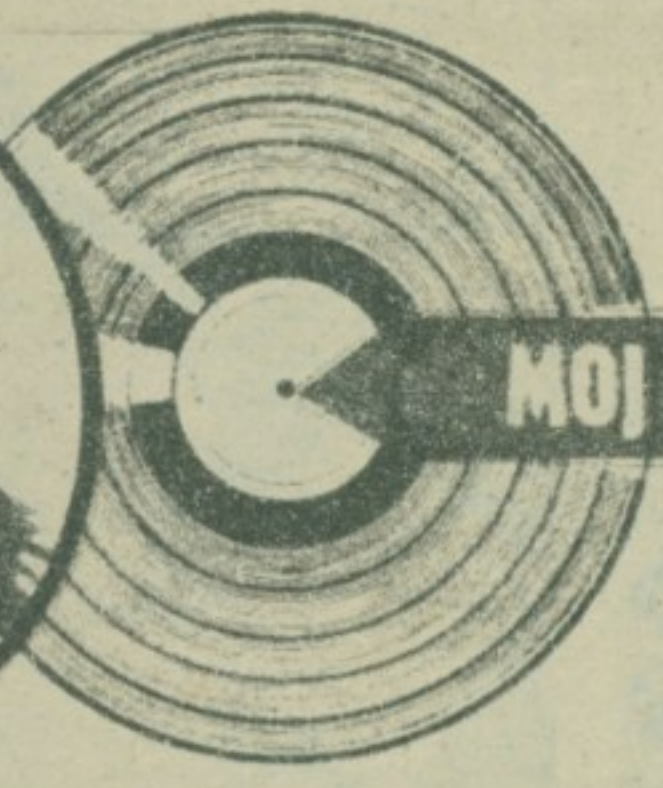
Имам велики број ЛП плоча које продајем по цени од 70 до 100 динара. Драган Перич
Добриновићева 7
11030 Београд

Продајем добро очуване касете: „Излог јефтиних слаткиша“ групе Булдожер, „Slow Train Coming“ Боба Дилана, „Ат Будокан“ групе Чип Трик, „Зашто не волим снег“ групе Смак, Горди III“ групе Горди и „Cornestone“ групе Стикс — све по цени од 100 динара.

Зоран Личина
Иве Лоле Рибара 110/16
56230 Вуковар

Продајем добро очуване ЛП плоче група: Иглс, Квин, Аба, Алтравокс, Филм, Бијело дугме, Могорхед, Вајтснџ, Стикс, Тин Лизи и Пака Де Луције. Цена плоча је између 80 и 150 динара. Продајем такође и сингл плоче по цени од 30 динара. Владимир Станојевић
Партизански пут 12/II
18300 Врање





МОЈ ИЗБОР

Зовем се Катица Крпар. Идем у VIII разред основне школе и имам 14 година. Веома ми се допада ваш лист, а највише „Хит страна“. Мислим да је то најбољи начин за бирање најслушанијих pjesама. Поред забавне, волим и новокомпоновану народну музику. Ево десет песама по мом избору:

ДОМАЋЕ:

1. САЊАЈ МЕ — Нови фосили
2. НИСАМ ЗНАЛА — Тереза Кесовија
3. ЛОШ ГЛАС — Здравко Чолић
4. АНА — Индекси
5. САМО ТИ — Сребрна крила

СТРАНЕ:

1. GOIN' TOMORROW — Smokie
2. CARA MIA — Baccara
3. TAKE A SHANCE ON ME — Abba
4. SWEET SIDE — Eruption
5. IMAGINE — John Lennon



КРАТКА ВЕСТ ИЗ ПУЛЕ

У Пули је основана група „Весели вируси“. Групу сачињавају: Деан Јанковић — гитара, Бранко Неманић — бубњеви, и Роберт Јовановић — бас гитара и вокал. Свирају искључиво хард-рок и судећи по свему група ће напредовати. Млади су, талентовани и имају идеја. Још ће се чути за њих, бар тако тврди:

Деан Русјан
Медулинска 78
52000 Пула

Купујем добро очуван албум „Рат светова“ са музиком из истоименог филма. Цена по договору.

Петре Лазаровски
Вера — Циривири
Трена 23
91400 Титов Велес

Продајем следеће ЛП плоче по цени од 80 динара: ЛП „Zepplin III“ групе Лед Цебелин, „Дожди мјети стоту“ Вијелог дугмега, „Light up the Night“ групе Брадерс Цоксон, „Највећи хитови“ Ценис Цоплин, „Street Legal“ Воја Дилана а купујем „T. N. T.“ групе AC/DC.

Бранислав Станисављевић
Браће Видаковића 17
22410 Пећинци

Купујем плоче од групе AC/DC (само оригинале), али у обзир долазе и домаће плоче. Купујем и плоче групе Лед Цебелин (Led Zepplin) као и албум „Старији“ групе Кис. Моја адреса је:

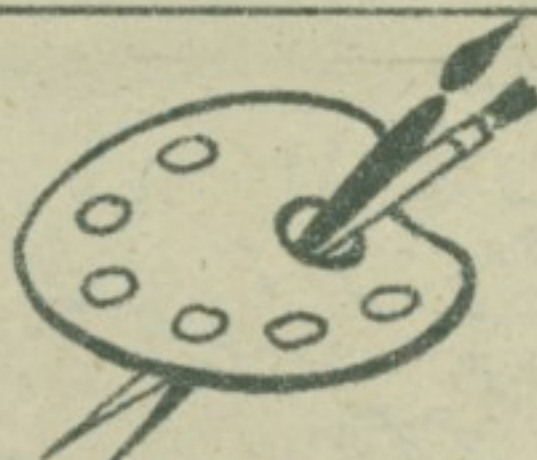
Тони Вас,
XII Вој. бригаде 19
34002 Осијек

Купио бих касете хитно: Смак „Црна дама“ (најважније), Смак „Рок циркус“ или „Странице...“, Риблиа чорба „Кост у грлу“. Новац шаљем по пријему касета.

Предраг Самац,
В. П. 1943/6
34002 Осијек

Желела бих да купим све старије, добро очуване ЛП или сингл плоче Оливије Њутн-Дон. Уједно молим читаоце Забавника да ми помогну у сакупљању Оливијиних слика, постера и текстова о њој.

Елизабета Башић,
Блок Саве
Ковачевића 101
21400 Врбас



ХИТ ГАЛЕРИЈА



1. ХЈУМАН ЛИГ

Петар Грујић
Чарлија Чаплина 15
11000 Београд

2. РЕЈ ЧАРЛС

Јелена Докић
Јанка Веселиновића 46
15000 Шабац

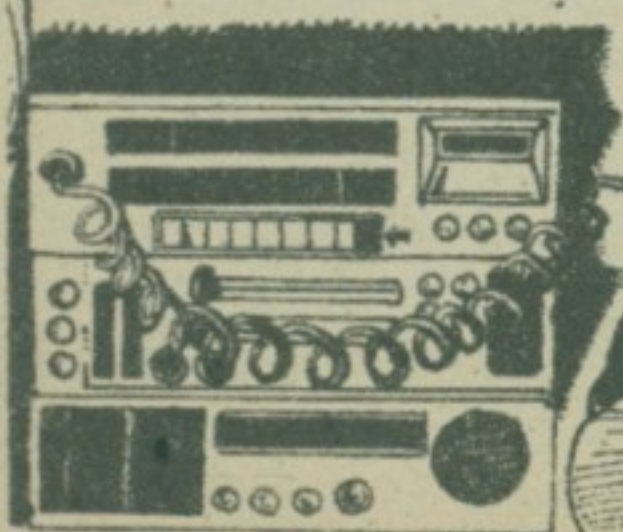


1. ЦИМ МОРИСОН

аутор: Д. Шимат,
Р. Маркотић 15, Сплит

2. СЛАЂАНА МИЛОШЕВИЋ

аутор: Љиљана Путник,
III булевар 132
11070 Нови Београд

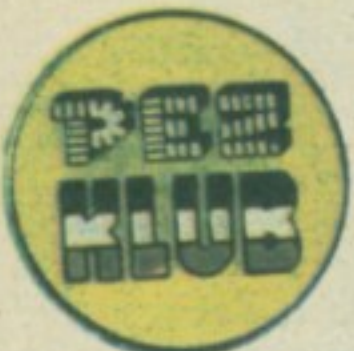
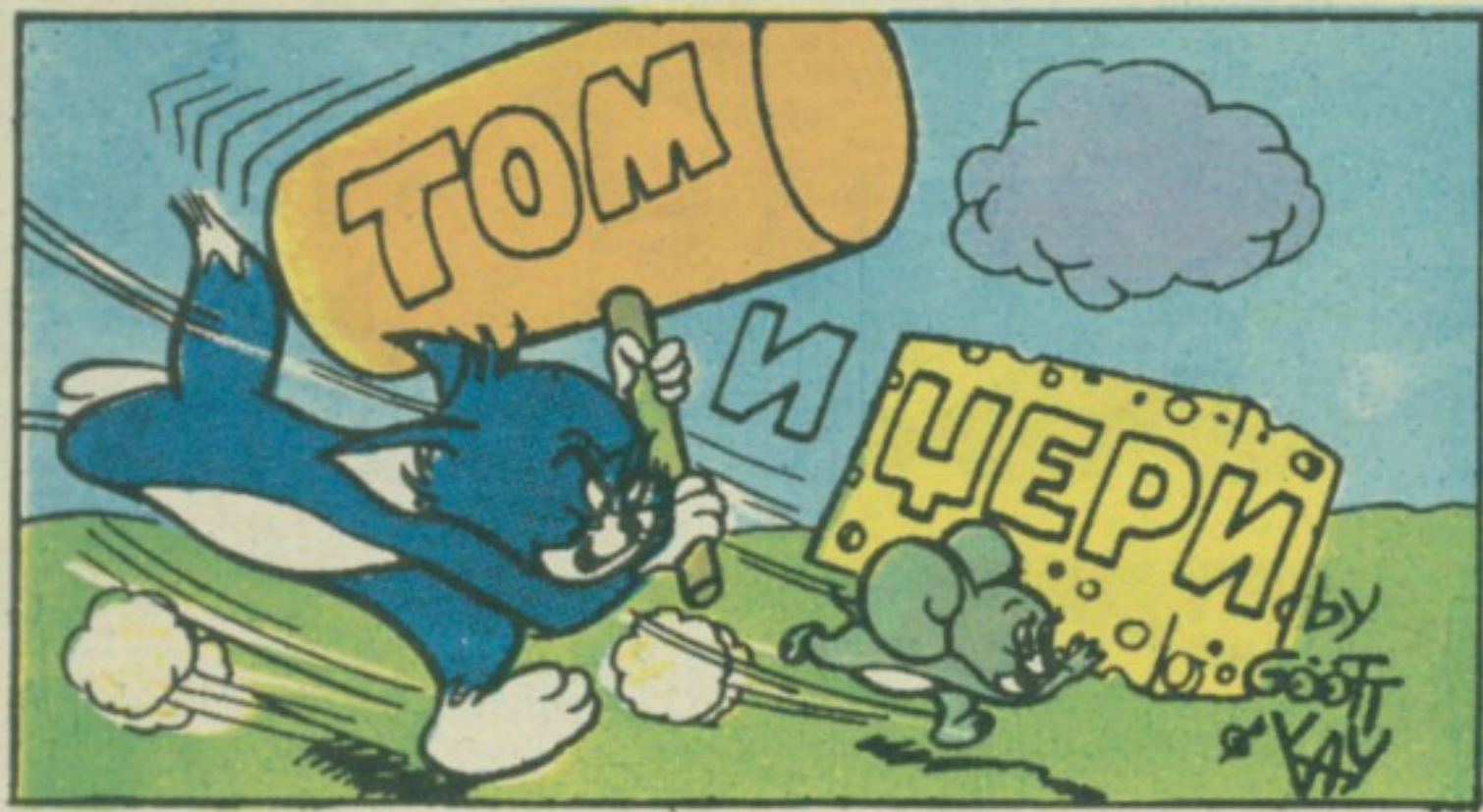


БИМ И БУМ



ПЕРИНАРИ





нова погодност за пријатеље PEZ-а

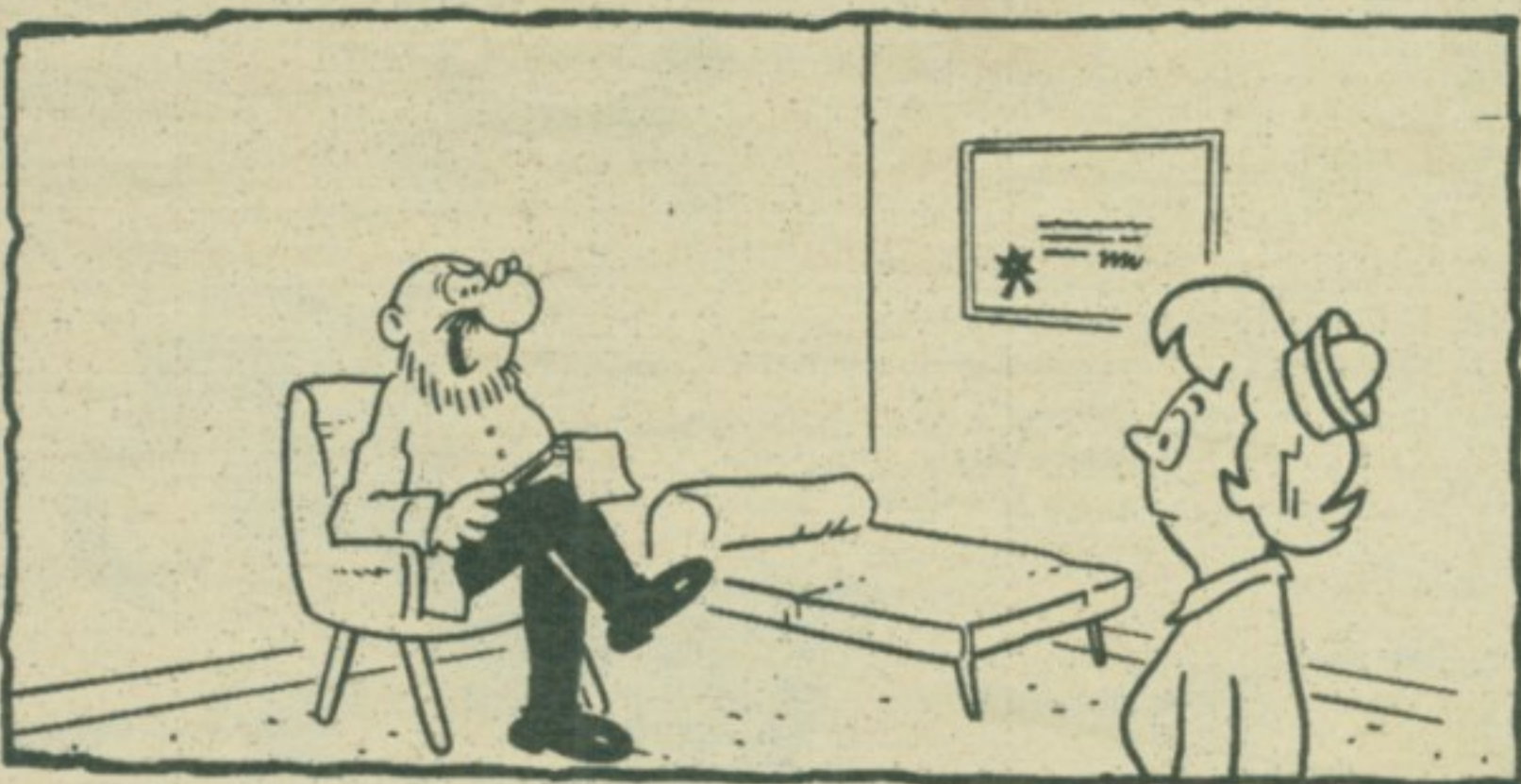
Драги пријатељи PEZ-а.
Поново смо за вас, пријатеље PEZ-а
припремили лепе кључке каје и мајице са
знаком PEZ које видиш на слици.
На залихи имамо 2.000 каја и 2.000 мајица,
зато пожури са наруџбом.
Наша адреса је: ПРИЈАТЕЉ PEZ-а
61110 ЛЈУБЉАНА, бр 38
За кају ћеш поштару платити 100, а за
мајицу 140 динара.

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

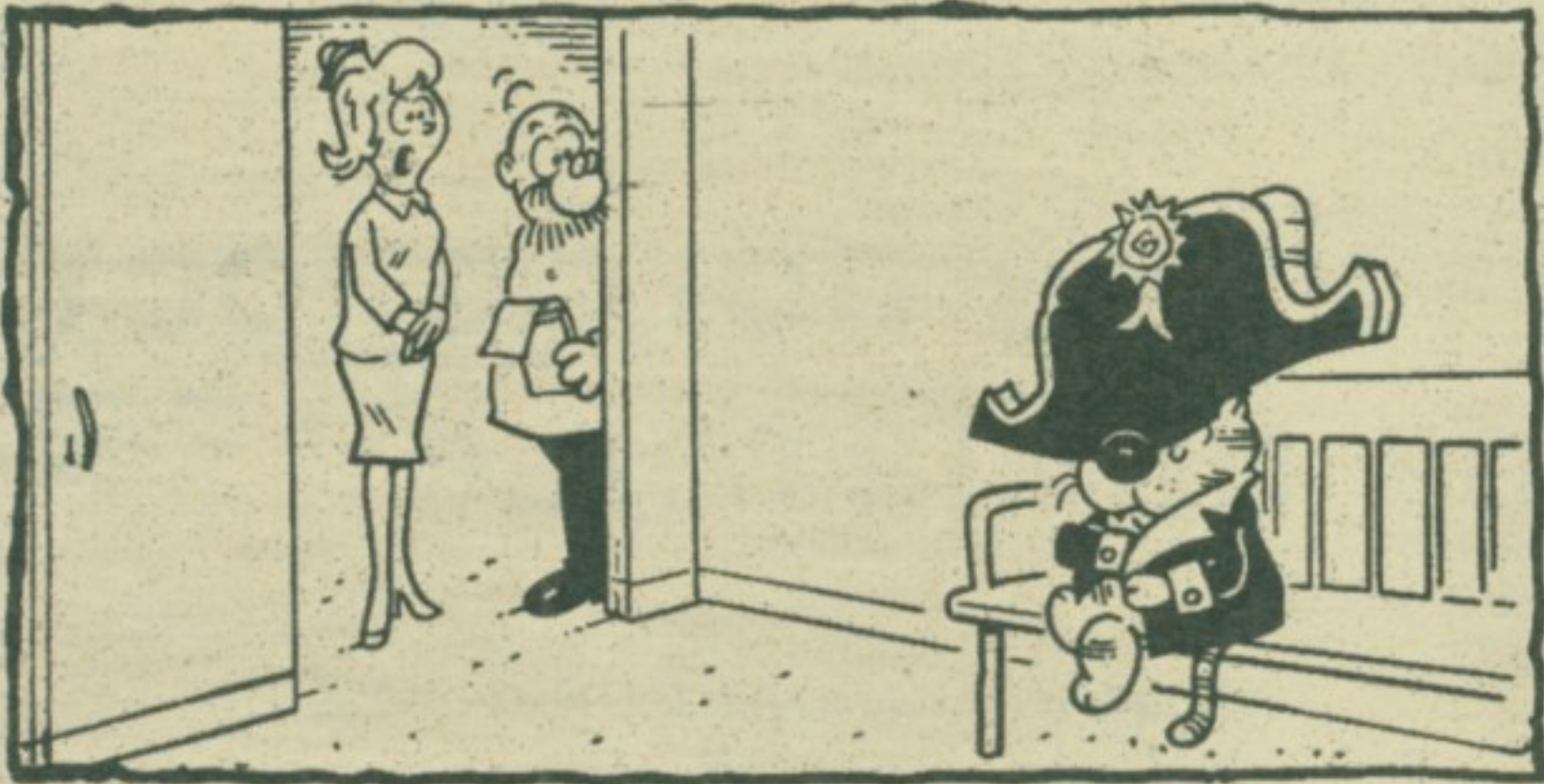
Презиме и име																					
Улица и кућни број																					
Место становања																					
поштански број										кон.							Датум рођења				



МАЧАК ХАРАЛАМПИЈЕ



— Мачка?! Ви добро знате да не радим са животињама!



— Мислим да би ову мачку ипак требало да примите!

ПРОВЕРИТЕ КОЛИКО СТЕ ИНТЕЛИГЕНТНИ

1. Погледајте добро ове бројеве:

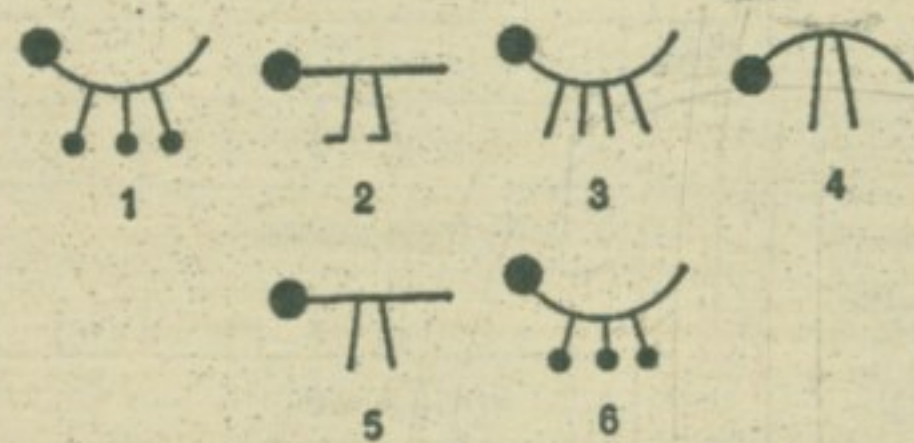
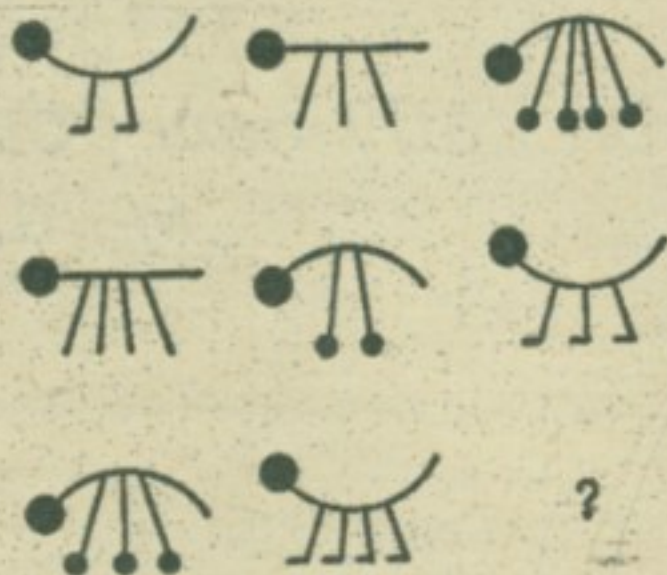
41 (28) 27
83 (?) 65

Решите који број недостаје!

Решење:

1. Треба одузети број са леве стране од броја са десне илиж га са десне стране од броја са леве. Значи, у задатку, зна се да је број 2. 36:2=18. Значи, број 27 је 18+9. Значи, број 83 је 18+65. Значи, број 41 је 18+27. Значи, број 28 је 18+10. Значи, број 65 је 18+47. Значи, број 83 је 18+65. Значи, број 41 је 18+27. Значи, број 28 је 18+10. Значи, број 65 је 18+47.

2. Која фигура треба да стоји на месту знака питања.



3. Који ће број стајати као четврти у низу?

2 5 26 ?

САМО ЗА ВАС

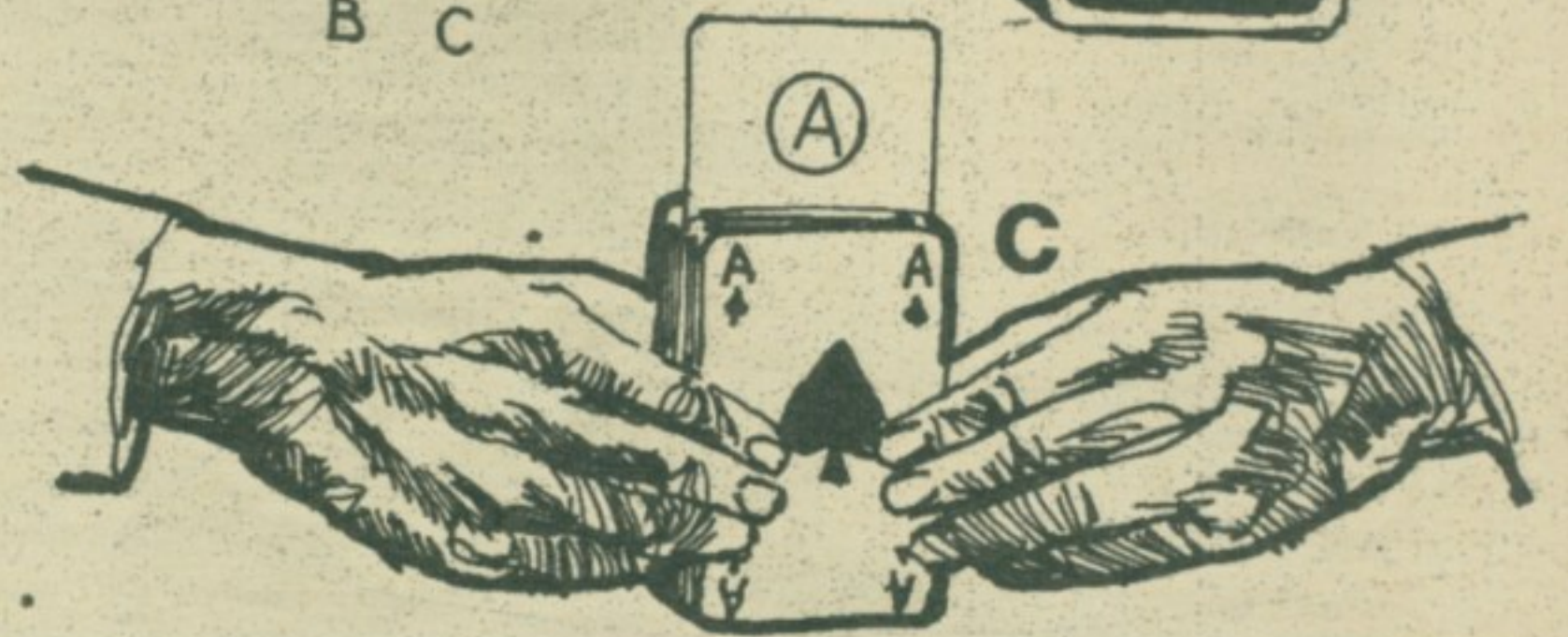
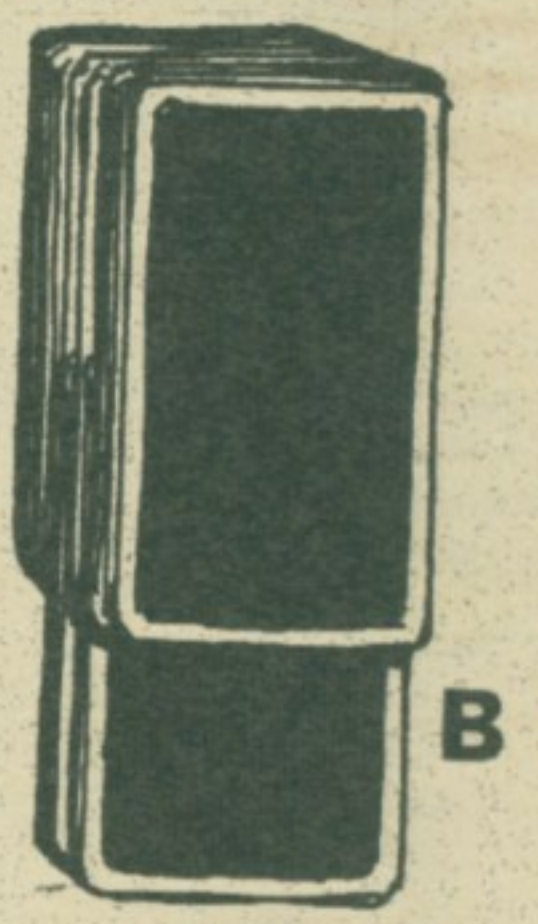
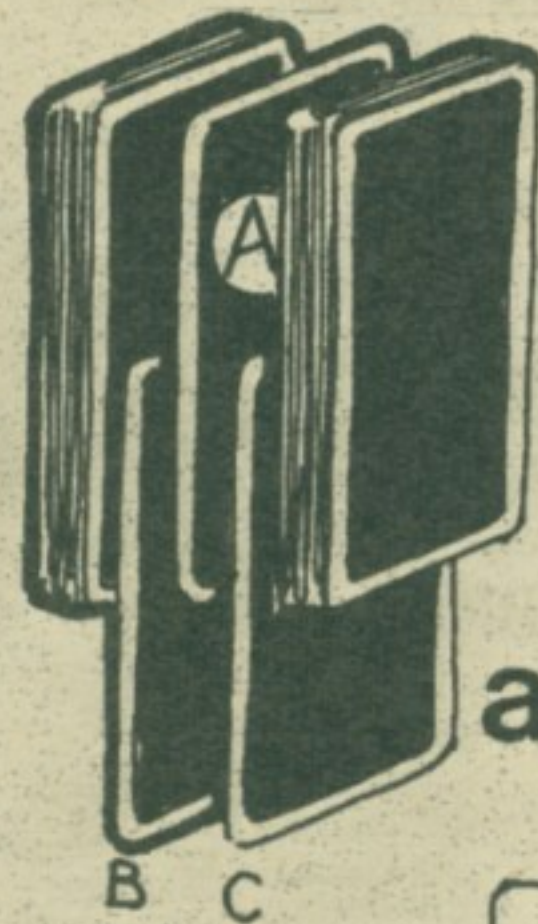
ТРИКОВИ БИГ ПАЛЕТА



КАРТА ИЗЛАЗИ САМА

Неком од друштва даћете да одабере једну карту из шпила и рећи му да је добро запамти. Ту карту узмете тврдећи да ћете уз помоћ својих магичних руку успети да је намагнетисхете на коленима. У ствари, ви ћете ту карту ставити између било које две из шпила, В и С (цртеж А). Те две карте остаће да вире из шпила (цртеж В).

Другару који је карту одабрао показате оне две које вире и питаћете га да ли је можда једна од карата она коју је изабрао. И не сачекавши да вам он негативно одговори одмах му реците да и сами знате да ниједна од две карте не може да буде она „његова“. Да вам и не понављам да све то радите непрекидно гледајући свог другара уз непрекидну причу и смех. Узимате сада цео шпил и окрећете га тако да оне две карте које извирују буду окренуте на доле. Тим картама лагано ћете почети да кукате о сто изговарајући речи „абрака-дабрака“. На запрепашћење свих окупљених карта коју је на почетку ваш другар одабрао почеће да излази сама (цртеж С). Ни овај трик, као ни претходне, не смете да објашњавате, оставите све у уверењу да сте карту заиста успели да намагнетисхете, а да су вам чаробне речи помогле да дођете до ње.



7.

ИСПРИЧАЈ МИ ВИЦ!

Професор се чуди што један од кандидата не успева да реши неку најосновнију математичку радњу.

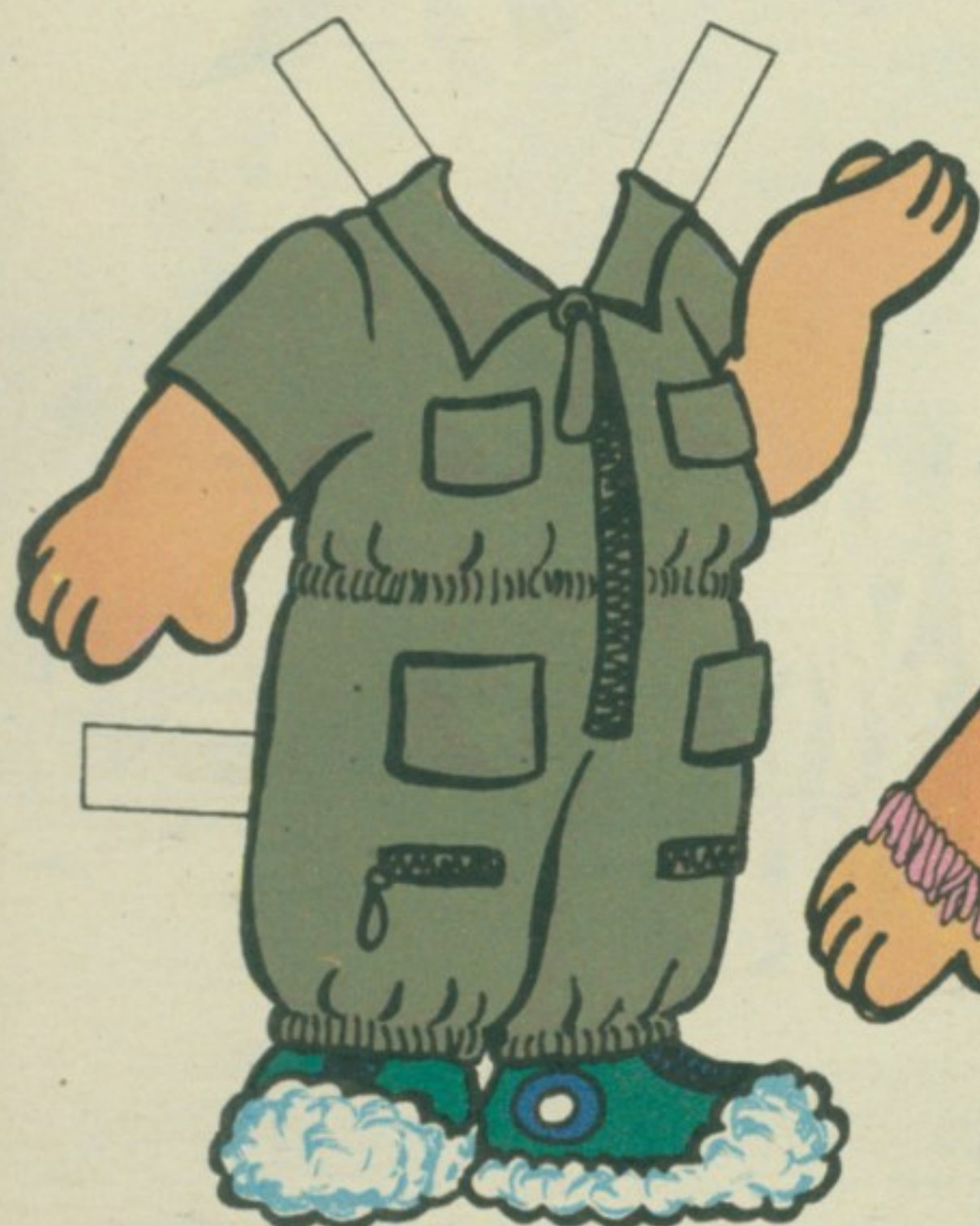
— Забога, колега, па зар ви не знате таблицу множења?!
— Знате, професоре, нисам био на часу кад су то учили!

Два пријатеља отишла на ручак у ресторан. Кад им је келнер до-нео храну, хтели су да одмах пла-те. Конобару је то било помало чудно, па их је упитао за разлог.
— Боље да одмах платимо јер док завршимо са јелом могу да скоче цене!



Цуцин Кућак

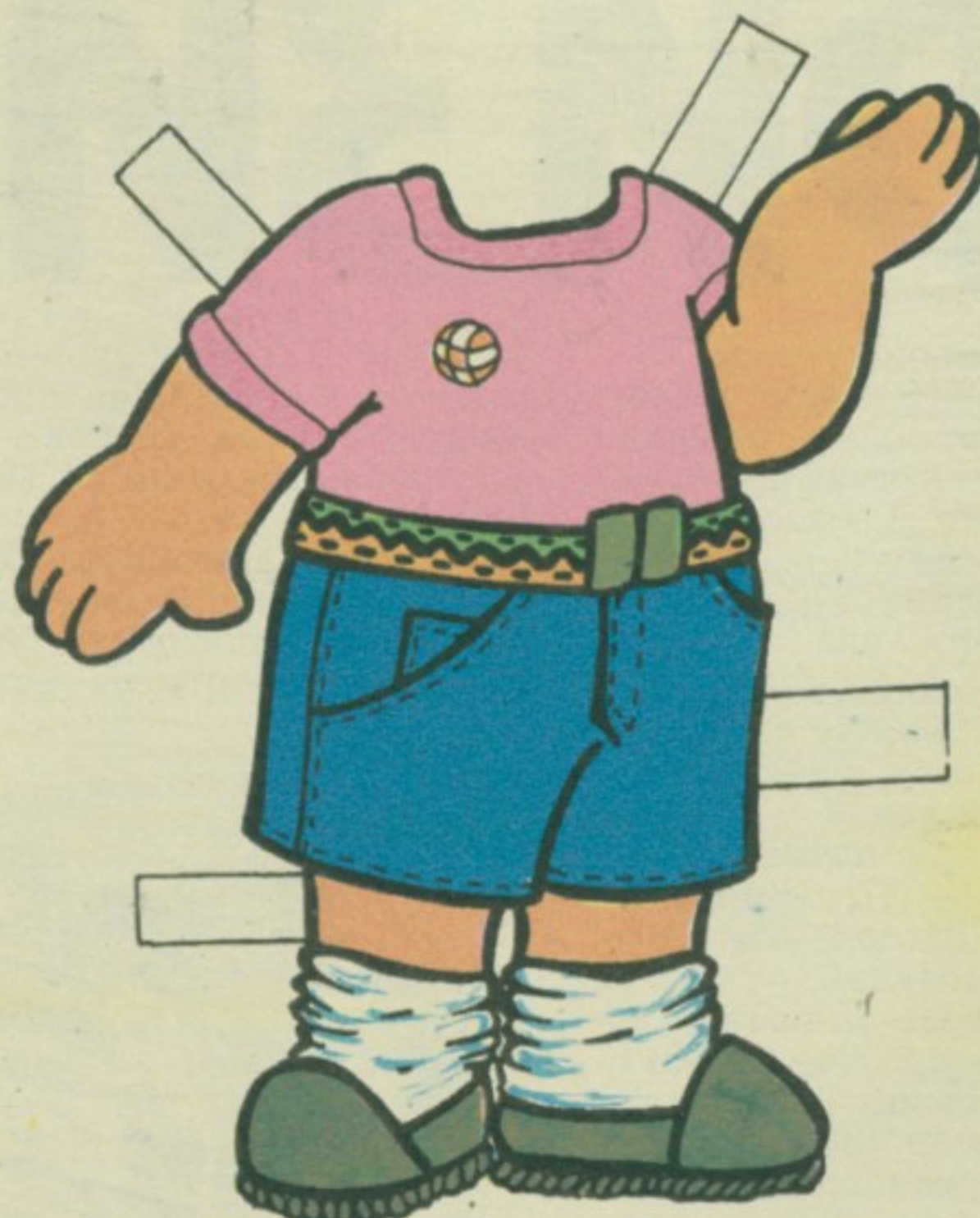
Денис



КОМПЛЕТ ЗА
ШЕЋЊУ



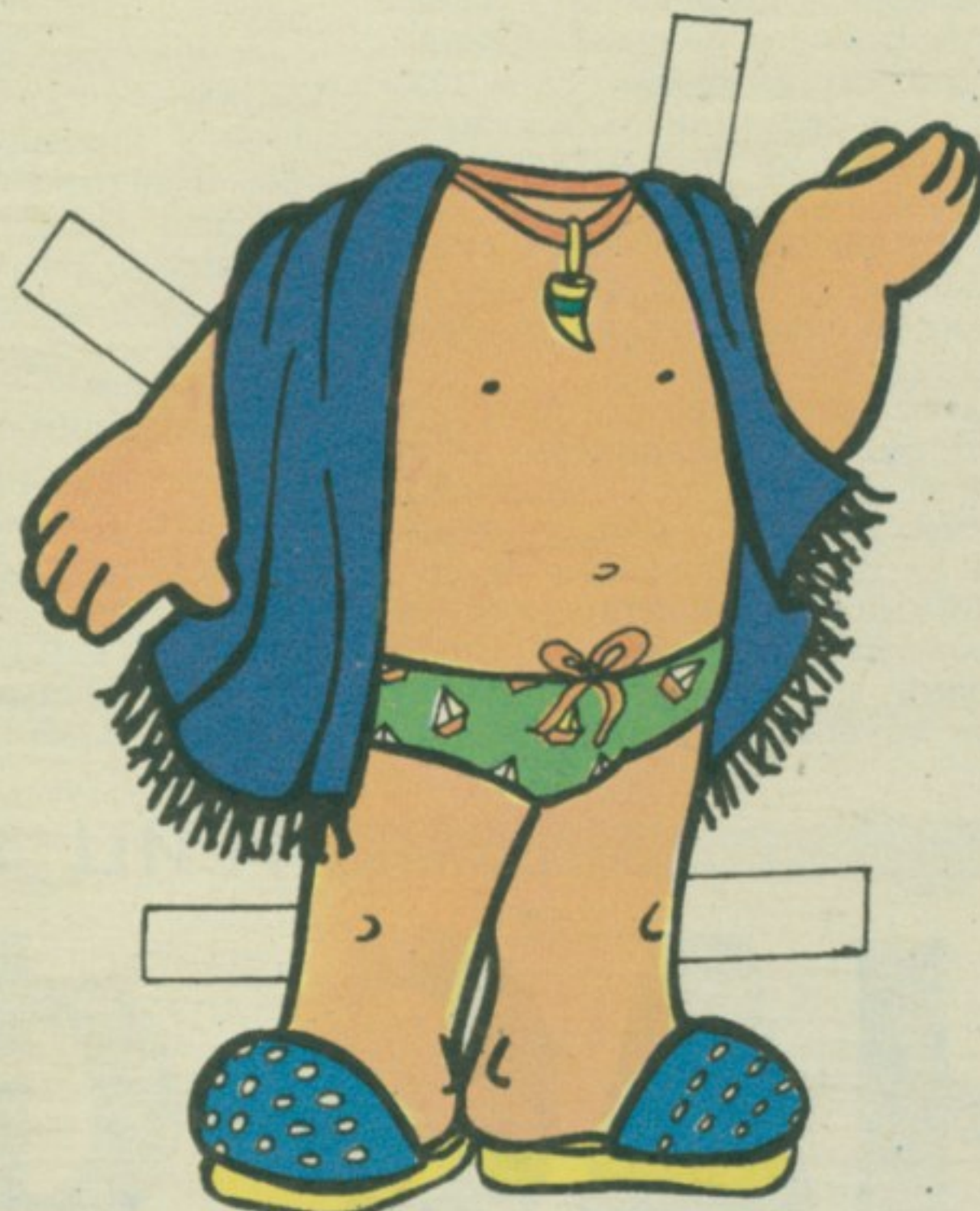
АНСАМБЛ ЗА
"ДИСКАК"



БЕРМУДА
— ПАНТАЛОКЕ



Б. Липа Поповић '82.



КУПАКЕ ГАКИЦЕ

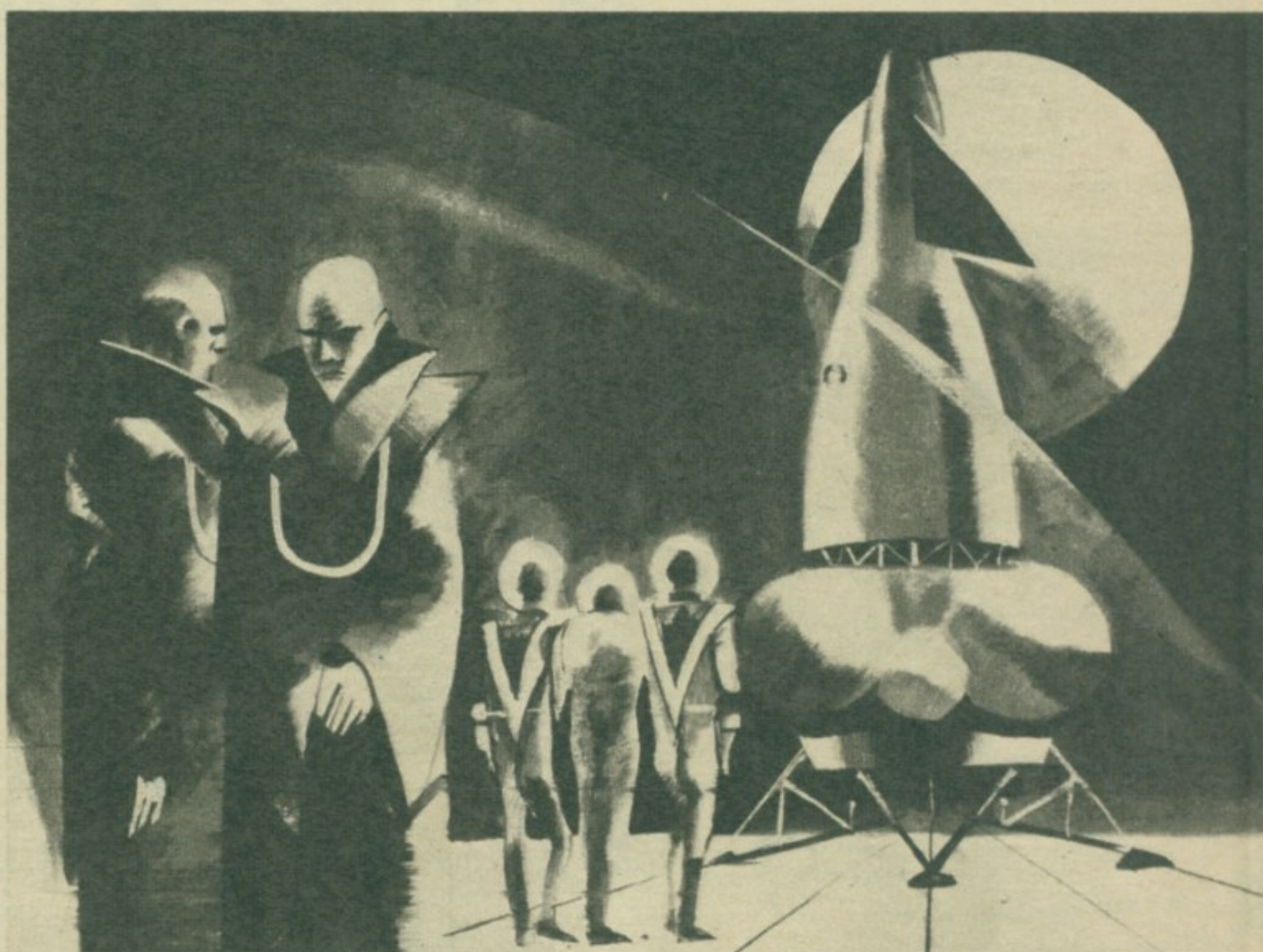


ПРОСЕЦИ ПО
ЦРТИЦАМА И
ПРОВУЦИ ГЛАВУ

ХИПИ-ШЕШИР

ДВЕ
ФАНТАСТИЧНЕ
ПРИЧЕ

ОНО ТАМО

КАДА ЋЕ ЉУДИ ПОСТАТИ ДОВОЉНО
ХУМАНИ ДА ЈЕДНОМ ЗАУВЕК УКИ-
НУ ПРОГОНСТВО—ГОРЕ ОД СМРТИ?

надовезао се на раније Паркинсо-
нове речи. — Не живимо у при-
митивним временима, Паркинсо-
не, већ у пренасељеном компликова-
ном свету у коме нема места
грешкама. Обичан преторели кон-
зистор могао би да доведе у опа-
сност знатан део становништва.
Кад неко из беса оштети довод
енергије, онда је то озбиљна
ствар.

— У то нисам сумњао...
— Изгледало је да сумњаш кад
си припремао програм одбране.
— Којешта. Кад је Џенкинс по-
реметео ласерским зраком поље
сила, и мени је запретила смрт
као и осталима. Тврдим једино да
је прогонство погрешна казна.
Наглашавајући своје речи ударио
је прстом по шаховској табљи и
Даулинг је ухватио своју краљицу

Пре него што су свемирска
путовања постала начин
живота, Британци су осу-
ђенике слали у Аустралију,
Руси у Сибир — рекао је Даулинг
својим педантним гласом. —
Французи су у исте сврхе кори-
стили Бавоље острво...

Пажљиво је прегледао шахов-
ску таблу и, кратко оклевајући,
зауставио руку изнад ловца.

С друге стране табле седео је
Паркинсон и одсутно посматрао
распоред фигура. Шах је, наравно,
био професионална игра компју-
терских програмера, али он због
извесних околности некако није
био расположен. Ако је по прав-
ди, размишљао је помало љутито,
Даулинг би требало да се осећа
још горе пошто је програмирао
оптужбу.

Програмери су били склони да
се „заразе“ неким од особина
компјутера, на пример, хладноћом,
неосетљивошћу на све осим логи-
ке. Споља се то код Даулинга
огледало у педантном раздељу и
уздраној елеганцији одевања.

Паркинсон, који је у судским
процесима више волео да програ-
мира одбрану, неговао је у одева-
њу извесан прорачунат немар.

— Мислиш — рекао је — про-
гонство је традиционална врста
казне и зато не претерано окрут-
на?

— Не. Она јесте изразито окрут-
на, али је и традиционална и
показала се као идеално средство
заstraшивања.

Даулинг је померио ловца не
дижући поглед. Паркинсон је не-
хотице подигао очи ка таваници.

Разуме се, није био у стању
ништа да види. Налазили су се у
удобном модерном ентеријеру са-
вршено прилагођеном људским
потребама и брижљиво заштити-
ном од грубости спољног света.

Кад је оно последњи пут видео
то небеско тело? Не тако давно.
Упитао се у којој ли је сада мени
— је ли блештаво и пуно, или
полумесечасто? Можда је само
ноктић светлости ниско на небу?

Некада су га људи сматрали ле-
пим приказом. Али то је било пре
много векова — пре него што су
свемирска путовања постала јеф-
тина и уобичајена и пре него што
је човек усавршио и потчинио
своју животну средину. Сада се то
романтично светлеће тело измет-
нуло у ново, свемирско Бавоље
острво, још страшније од оног
старог.

Из чистог гађења нико га више
није звао по имену. Звали су га
„оно тамо“, често чак ни то, већ
би само без речи покретом главе
показали навише.

— Зашто ли су ми забранили да
програмирам одбрану тако да се
успротивим прогонству уопште? —
рекао је Паркинсон.

— Чему то? То не би утицало
на пресуду.

— Можда не на ову, Даулинг,
али би утицало на будуће случа-
јеве. Убудуће би се прогонство
могло преиначавати у смртну ка-
зну.

— За лица окривљена за мате-
ријалну штету? Ти сањаш!

— У питању је била слепа срч-
ба. Џенкинс је хтео да озледи
људско биће, то признајем. Али,
опрему је оштетио случајно.

— То ништа не значи. Одсуство
намере није оправдање у оваквим
случајевима. Ти то добро знаш.

— Није, али би требало да буде!

Паркинсон је истурио пешака
да би заштитио ловца.

Даулинг је размишљао. — Ви-
дим, Паркинсо-не, да си запео с
тим крајичиним нападом. Али,
нећу те пустити. Да видимо... —
Размишљајући о следећем потезу

ФРИЦ ЛАЈБЕР

ЧАС ФИЗИКЕ

БИЛА ЈЕ ТО
НЕОЗБИЉНА
ШКОЛА
У КОЈОЈ ЈЕ
ПРЕДАВАЊИ-
МА НЕДОСТА-
ЈАЛА ИЗВЕСНА
ТЕЖИНА.

Неки учитељи имају посебну
моћ. Успели би чак и мач-
ке да науче да читају кад
би им се само прохтело.

Госпођица Вилард завршила је
час географије навукавши завесу
преко дивног рељефног глобуса и
кратко објавила: — Западна хе-
мисфера за дан и по! — Потом се
протегла за катедром као фока. —
Сад физика — рекла је. — Њут-
нова три закона.

— Ајнштајн је оборио те законе
— подсетила ју је Бип.

— И даље важе у посебним
случајевима — убацио је Бојзи.

— И што је најважније, ви
клинци можете да их укапирате
— додала је Бетиан, дебела као
панда.

Госпођица Вилард се свима и-
скезила, затим ставила у уста
пинг-понг лоптицу и дунула је
преко себе, тик изнад Бипине
главе. Лоптица је у савршено
правој линији стигла до алумини-
јумског зида и вратила се натраг

тачно истом путањом, као да кли-
зи по неком невидљивом жлебу.
Мршави Кики налик на мајмунче
истружио је тренутак прекрасно
руку да је ухвати. Госпођица Ви-
лард истегла је врат — чиме је
неодољиво подсетила на фоку —
и ухватила је међу усне.

— Не важи, морали сте да мрд-
нете — искритиковао ју је Бип.

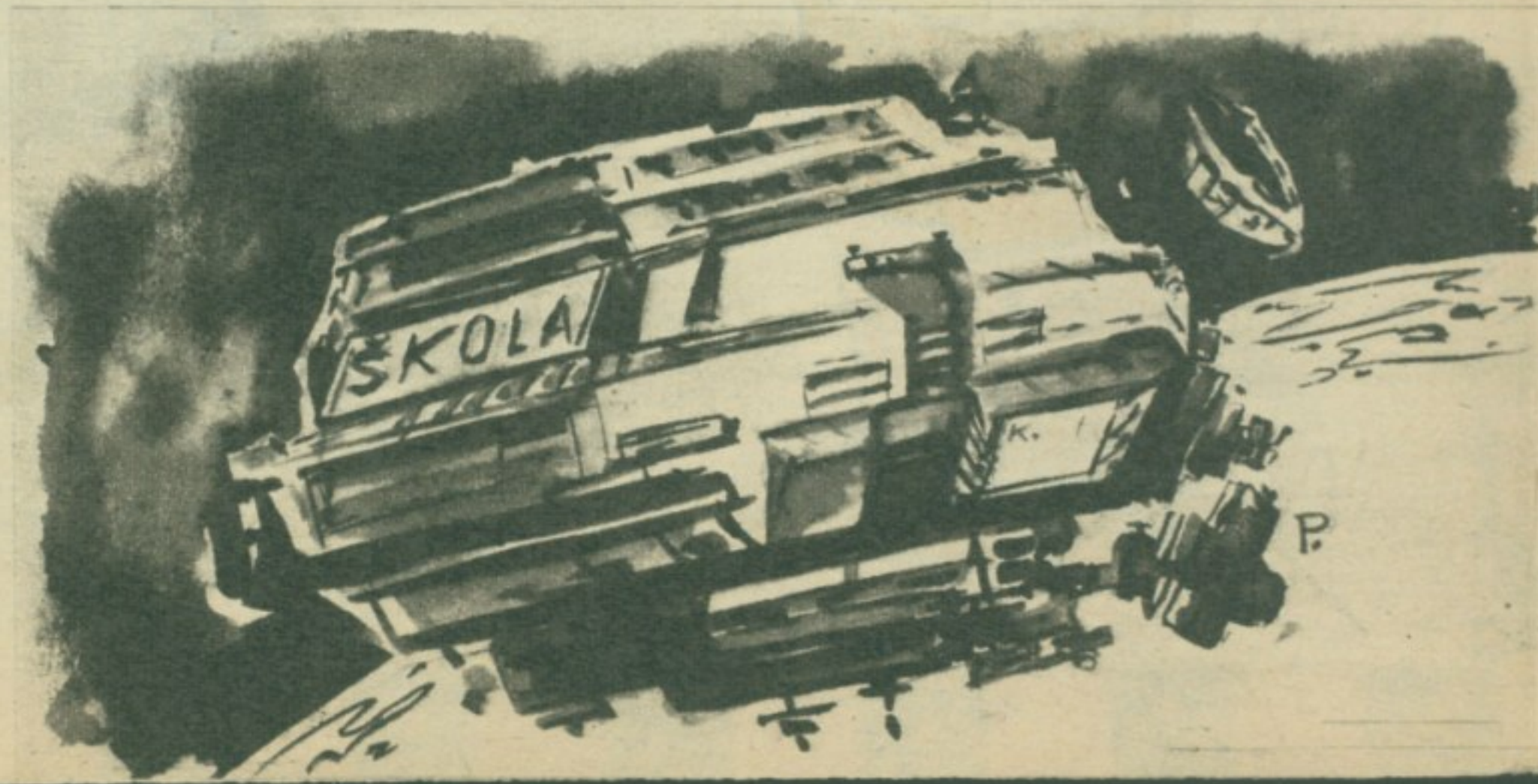
— Само неколико центиметара
— утешао ју је Бојзи.

Госпођица Вилард почела је да
жваће лоптицу. — Пеперминт —
објаснила је уз широк, озарен о-
смех. Онда је додала: — Закон
први: тело се креће у правој ли-
нији или виси — при том је изва-
дила из уста лоптицу мало умр-
љану ружем, кратко је оставила у
ваздуху а онда поново ухватила
— ако на њега не делује нека
сила.

Открила је у другој руци били-
јарску лоптицу од слоноваче и
почела њоме да маше лево-десно
да би показала како јој лоптица

вуче шаку. Потом ју је оставила у
ваздуху и лупила је пресавијеним
листом папира да покаже колико
је тешка. Лоптица се једва поме-
рила.

— Закон други: тело мења пра-
вац сразмерно сили која на њега
делује и у правцу те силе. — По-
ставила је лопту на раме и одба-



да се не би преврнула. — Само је намештам, не играм — промрмљао је.

Даулинг је и даље оклевао идући погледом од фигуре до фигуре. — Грешниш, Паркинсоне. Казна је исправна. Слажеш ли се да наш живот у потпуности зависи од замршене и осетљиве технологије? Сваки квар може да буде кобан — зато није важно да ли је изазван намерно, случајно или из неспретности. За свако такво дело људи захтевају највишу казну јер се једино тако осећају сигурни. Смрт није довољно застрашујућа.

— Како да није! Нико не жели да умре!

— Још мање желе да живе тамо горе у прогонству. Ето зашто смо у последњих десет година имали само један такав случај, само једног изгнанника... А шта ћеш сад? — С тим речима Даулинг је померио левог топа за поље удесно.

Блеснула је лампица. Паркинсон је сместа устао.

— Компјутер је спреман за изрицање пресуде — објављено је.

Даулинг је равнодушно подигао поглед. — Зна се каква ће бити пресуда — рекао је. — Остави таблу. Завршићемо партију касније.

Паркинсон је знао да му више неће бити до игре. Лаким кораком похитао је ходником у правцу суднице.

Убрзо пошто су он и Даулинг ушли судија је такође заузео место, а онда су два стражара увела Џенкинса.

Џенкинс је био испијен али се држао стоички. Сигурно је био свестан шта га чека откако је насрнуо на другог радника и случајно ласером пореметио довод енергије. Није се заваравоо око тога што га чека.

Паркинсон, међутим, није осећао никакав стоицизам. Избегавоа је и да погледа Џенкинса. Кад год би то учинио, није могао а да се с болом не упита шта у том тренутку пролази кроз главу затвореника. Да ли свим чулима упија савршену удобност средине на коју је навикао пре него што ће заувек бити бачен у блештав пакао који

кружи небом?

Ужива ли у чистом пријатном ваздуху, у меком осветљењу и угодној температури, у безбедној средини пројектованој да мази човечанство питомом удобношћу?

Док тамо горе...

Судија је притиснуо дугме и пресуда компјутера саопштена је топлим стандардизованим људским гласом без акцента:

— Одмеравањем свих релевантних података у светлу закона и свих постојећих преседана дошло се до закључка да је Антони Џенкинс крив по свим тачкама оптужнице за дело оштећења опреме и да му стога следује највиша казна.

У судници се налазило свега шест особа, али је ток суђења преко телевизије пратило читаво становништво.

Судија је изговорио прописану реченицу: — Осуђеник ће бити спроведен право на најближи космодром и одатле првим расположивим бродом послат у доживотно прогонство.

Џенкинс се одједном сав скуприо, али није проговорио ни реч.

Паркинсон је задрхтао. Коликом ће се броју људи, упитао се, ова казна сада учинити претерана без обзира на тежину злочина? Кроз колико ће година људи постати довољно хумани да једном заувек укину казну прогонства?

Може ли ико стварно да замисли Џенкинса тамо горе а да не уздрхти. Може ли ико да поднесе помисао да је једно људско биће доживотно бачено међу наказне и опаке становнике света на коме је дању неиздржљиво топло, а ноћу неиздржљиво хладно; света чије је небо дречавоплаво а тло још дречавије, неукусније зелено; света у коме се ваздух нагло и необуздано покреће и хуји, а млохаво море се непрекидно диже, спушта и хучи?

Па онда, та гравитација, та вечита убиствена тежина!

Како се људи не ужасавају помисли да некога — из било ког разлога — осуде на прогонство из тоглог вештачког дома на Месецу на тај небески пакао — Земљу?

цила је трзајем као да игра одбојку. Лопта је кренула путањом пинг-понг лоптице као да тамо још постоји неки невидљиви жлеб. Кики је успео да је дотакне, али је болно тргао својих шест прстију.

— Војници у грађанском рату остајали су без руку кад су то радили с топовском ђулади — немарно је приметила госпођица Вилард.

Жућкасто-бела кугла улубила је алуминијум уз чист звук средњег Це и кренула натраг. Алуминијум се исправио уз нешто виши звук. — Сад чувајте главу! — рекла је Бетиан са слатким узбуђењем. Госпођица Вилард је презриво набрала нос као зец и избацила из уста пинг-понг лоптицу. Две лоптице сударили су се наред учioniце и разишле под широким углом. Госпођица Вилард је испружила руку и ухватила билијарску лопту.

Истовремено, подигла је испод катедре другу руку у којој се налазио пиштољ за пинг-понг лоптице.

— Закон трећи — објавила је — акција и реакција су једнаке и супротне. — Повукла је осетљив обарач и истовремено пустила пиштољ. Како је лоптица полетела у једном правцу, тако је пи-

штољ пошао из шаке у супротном елегантно као свемирски брод који се одваја од станице.

Бип је звнула: — Сви знамо те ствари — рекла је.

— Не бисте их знали да сте ишли у школу на Месецу — одвратила је госпођица Вилард. — Или на Марсу — додала је погледавши упитно Кикија. Овај је климнуо својим мрким антенама.

Капак се отворио и кроз њега се напола провукао проћелав човек смркнутог лица, управо се на време тргавши да уз жмиркање ухвати пиштољ који је ишао право на њега.

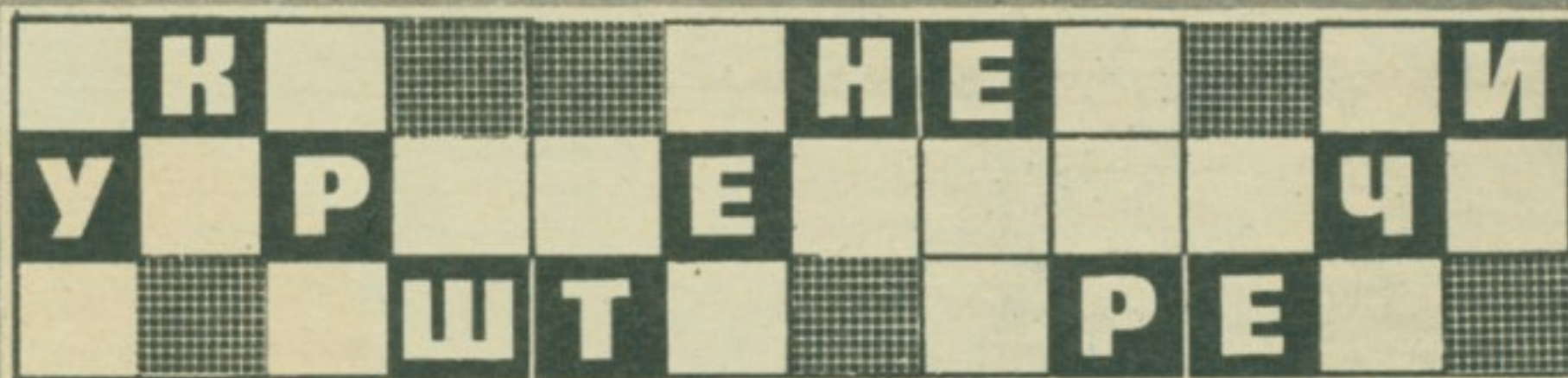
— Госпођица Вилард, — рекао је — ове учioniце нису предвиђене за стрељане, нити, пак...

Схватио је да маше пиштољем у правцу разреда, који је сав подигао руке, те је нервозно прекинуо.

Зазвонило је. Деца су се отиснула према излазу и као јато риба отперјала ходником чији су прозори гледали на Земљину куглу живописну наспрам црног неба. На подигнутом капку је писа-ло:

ГОДАРДОВА ОСНОВНА ШКОЛА
САТЕЛИТ ЗА ИСТРАЖИВАЊА
ГАМА

Да, неки учитељи су сасвим изузетни. А и неке школе.



аутор	ТАЖАН-СТВЕ-НОСТ	СУД ОД СТАКЛА, ПОРЦУ-ЛАНА	СУДСКИ ПРОЦЕС	ИМЕ ПЕВАЧА МОНТЕ-НА	НАША ГЛУМИЦА КОЛЕСАР	МЕСТОУ СРБИЈИ, КОД ПЕТ-РОВЦА	ОСОБИНА ДАЛЕКИХ ПРЕДАКА (СТР)	ДЕС-ПОТ	РУБ, ОКРА-ЈАК
ПРЕПУ-ШАВАТИ									
ЗАПО-ВЕДНИ НАЧИН									
АЛБУМ УСПОМЕ-НА (МН.)									
МЕСТО КОД ВИРО-ВИТИЦЕ									
ШПАНСКИ СЛИКАР ГРЕКО			УСОВ ГРИКО СЛОВО						
СКРАЋЕ-НИЦА ИТА-ЛИЈАНСКЕ ТВ				НЕДОСТА-ТАК КИСЕ-ОНИКА У КРВИ (ГРЧ)	СКАНДИ-НАВСКИ БОГОВИ СТРАНО М. ИМЕ				ЗАБАВА
СКРАЋЕ-НИЦА ЗА ИМАГИНАР-НИ БРОЈ		МЕСТО У СРБИЈИ ОБАРКА							
РАЗГО-ВЕТНО						ИТАЛИЈАН-СКИ ПИСАЦ („ЈЕДАН ЖИВОТ“)		ГРАМ ПРИТОКА ВЕЛАЈЕ У СССР	
ПРЕВОЗНО СРЕД-СТВО (МН.)							„УРОШЕ-ВАЦ“ ЖЕНСКО ИМЕ		
ЖЕНСКО ИМЕ	ФИНИ ОРИ-ЕНТАЛНИ ФИЛИМ „ИСТОК“								ГРАБЉИ-ВАЦ ИЗ ПОРОДИ-ЦЕ КУНА
МЕТАР ПЕРИОДА	КОМАДИК ТЕСТА У ОБЛИКУ ЛОПТИЦЕ							„ЈОД“ „ДИНАР“	
ЗНАК ЗА ПАНЧЕВО			„МЕГА“ ВРСТА КОЖНЕ ОБУКЕ	ТАДА МАНАСТИР КОД РУП-РИЈЕ					
„ЕАСТ“ ТЕЛЕ-ГРАМ		МУШКО ИМЕ КОЈИ ЗА-ВАРУЈЕ						ФИЛИМ К. ГАВРАСА ЖЕНСКО ИМЕ	
							ЗНАК ЗА МАКАРСКУ ЗБИЈА		
НАШ ФИЛМСКИ РЕЖИСЕР ДУШАН									
ПОЛИТИ-КИ ЗАБАВ-НИК	„ВОЛТ-АМПЕР“ МУШКО ИМЕ			ПЛАНИНА У СРБИЈИ НЕЗАСИФЕ-НИ УГЉО-ВОДЕНИК					
МЕСТО КОД НОВСКЕ									
ОДЈЕ-КЛИВА-ТИ						АНТУН НАЛИС КИСЕЛИНА (ЛАТ.)			ОЗЛЕДА
МЕСТО КОД ВАРА-ЖДИНА „ЊУТН“							ИВАН РАОС ВРСТА ВРБЕ		
РАВНАЊЕ ТЛА „КАЛЦИ-ЗУМ“			ЗНАК ЗА ШПАНИЈУ		ИМЕ ПИСЦА ЦАНКАРА				
НАШ ПЕСНИК КАРОЉ			ИМЕ ГЛУМИЦЕ АРНЕРИ					ПРВО СЛОВО АЗБУКЕ	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОВАРНО: Наставити, историчар, штеточина, тет, Мићан, Ана, Атина, ви, Ита, Ац, Ајети, ир, налаз, вир, гласови, Горица, ав, идејица, а, токај, кал, змонал, НИ, Ра, инат, Аћимац, не, елеменат, анода, ОС, нов, зов, п, ксилолити, откинути, н, л, чета, ауторитет, Цзејић, Јля.

МАКСИ УСПЕХ



Ноћна панорама огромног града с луком, највећим благом Сингапура.

Многе се земље поносе и хвале (и рекламирају) контрастима којима обилују — у многим земљама у развоју високи облакодери који зује пуни људи засењују неугледне кућерке и традиционални живот. Али, ретко која земља има толико права да се назове земља контраста као Сингапур.

Први иза Јапана

Ослободилачки покрет принудио је колонизатора — Велику Британију — да Сингапур да независност после дугих година владавине и експлоатације. То је било 1959. Четири године касније, 1963, Сингапур се опојио са Малезијом, да би две године касније, 1965, постао независна држава. Тако је пре седамнаест година рођена једна од најмањих држава у Азији, а и у свету. Још од стицања независности од британске круне Сингапур је предводио Ли Куан Ју који још увек стоји на челу државе и стара се да очува стечену независност.

Сингапур јесте једна од најмањих држава (681 км²), али и једна од оних са највећим приходима у Азији. Многобројни производи са етикетом »MADE IN SINGAPUR« обезбеђују су овој мини-држави друго место на листи најуспешнијих азијских држава. Наиме, по



приходу по глави становника он се налази одмах иза светског гиганта — Јапана.

Индустрија производи све што светско тржиште тражи. Најчешће је то роба за широку потрошњу — играчке и фото-апарати пре свега. Међутим, нови правац развоја и брзо богаћење

нације није потиснуло старе навике. То се најлакше види из живописног контраста старог и новог у градским деловима државице где облакодери живе у миру са колибама, у чему им помаже и блага клима.

Међутим, заћете ли само мало у унутрашњост полуострва можете наћи

ИАКО ЈЕ ГРАД-ДРЖАВА, ИАКО ЈЕ ДО ПРЕ ПЕТНАЕСТАК ГОДИНА БИО КОЛОНИЈА, СИНГАПУР ЈЕ УСПЕО ДА ПОСТАНЕ ДРУГИ НА ЛИСТИ НАЈУСПЕШНИЈИХ ЗЕМАЉА АЗИЈЕ, АЛИ И ДА САЧУВА СВЕ ДРАЖИ ВИШЕНАЦИОНАЛНЕ ДАЛЕКОИСТОЧНЕ ДРЖАВЕ.



„Медиј“ у трансу не осећа бол од огромне игле која му пролази кроз образе.

Ресторани имају необичну музику — птице певачице у кавезима који висе изнад глава гостију.

стари начин живота у изобиљу. Традиционални обичаји успешно одолевају у селима. Највише је кинеских јер две трећине живља су Кинези, остатак чине Малајци и Индуси. Неретко се може срести млад човек који изводи класичан ритуал, у тоталном трансу он је потпуно несвестан овоје околине. У таквим тренуцима овај такозвани „медиј“ овладава својим нервним системом преко границе бола. Није ретка

олика „медија“ у трансу за европског туристу са огромном иглом прободеном кроз образе. Призор крајње атрактиван. Није традиција повезана само са мистицизмом. Најјача је класична кинеска култура. На улицама Сингапура може се видети „ва-јанг“ или кинеска улична опера. Богато костимирану уметници изводе своје тачке пред пролазницима на крцатим мини-трговима или међу пријатељима и суседима избегавајући

МИНИ ДРЖАВЕ

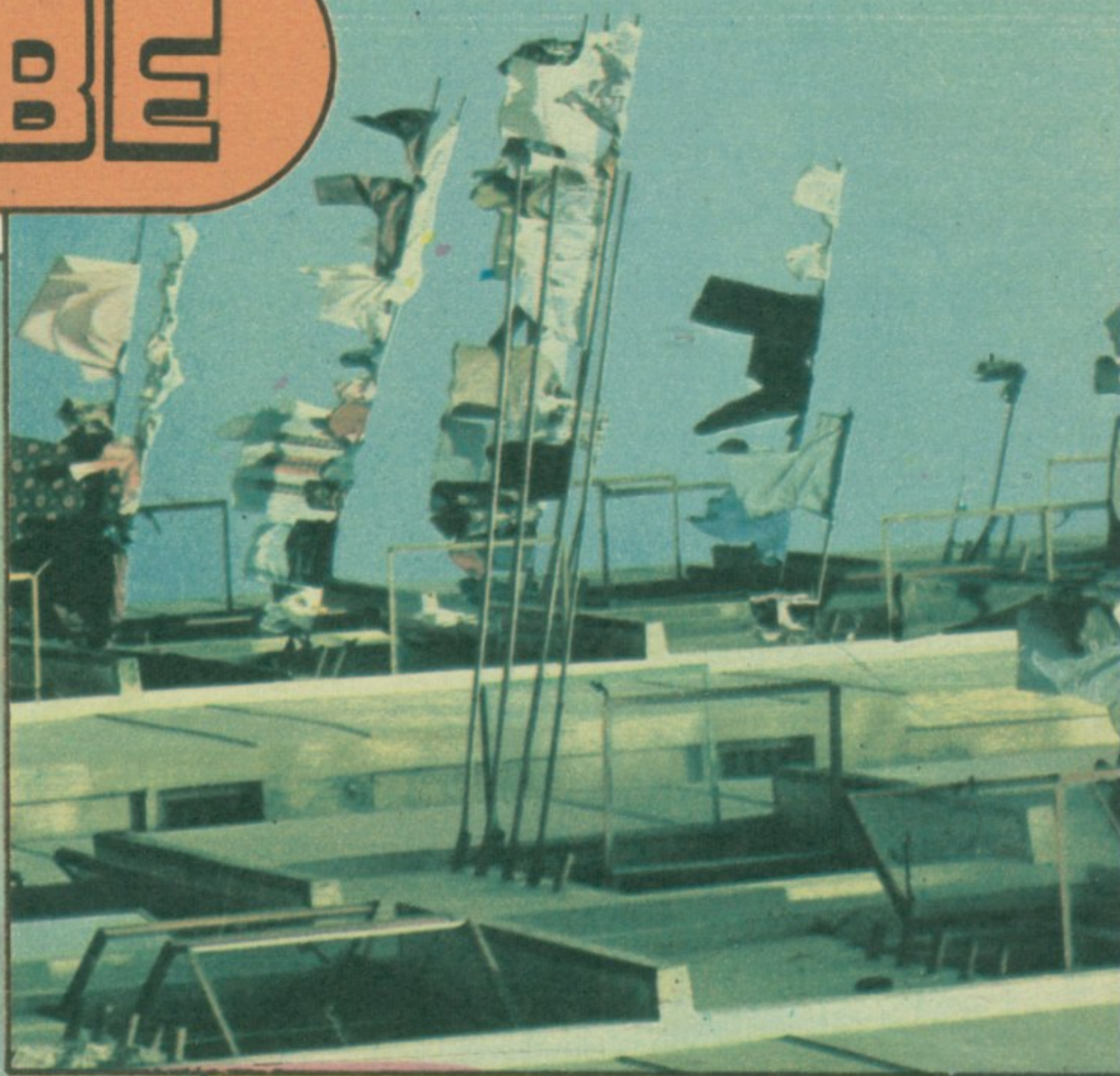
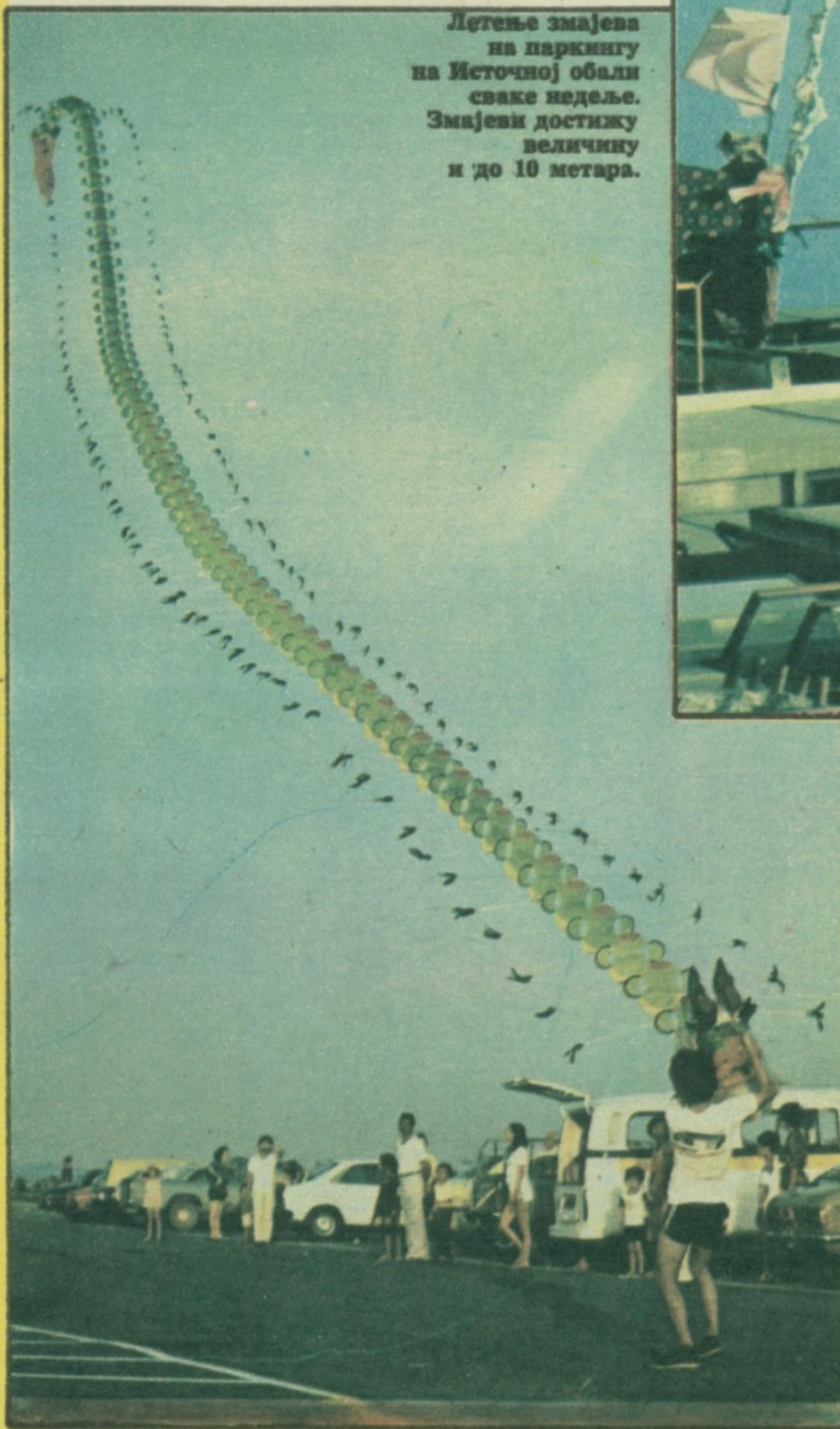
најзакрченије делове града због ионако велике гужве. У „вајангу“ обично побеђује добро које је отелотворено у хероју у најкитијастој одећи, обавезно са брзим мечем.

Кинески је погреб својерсно приказивање богате културне традиције. Пригодна одећа за погреб је одело од материјала за џакове или сама врећа навучена преко главе и тела у комбинацији са сандалама од сламе. За погреб рођаци обично израђују аутомобиле, куће, јахте, телевизоре и слично од хартије, да би затим спалили ове макете. Тако ће и мртви имати све што им треба и на „другом свету“. Самим тим што је Сингапур једна од најгушће насељених области на свету, сваки је педаљ земље врло скупocen. Због тога се и погреб мртваца скупо плаћа: то је и разлог што се мртваци најчешће спаљују.

Нуда с трећим дететом

Али, понекад традиција и нови начин живота не иду заједно и поред најбоље воље. Тако влада Сингапура покушава на сваки начин да убеди становништво како идеална породица, за разлику од класичне кинеске, има само двоје деце. За трећи се порођај скупо плаћа у болницама а и школовање трећег детета је веома скупо. Планирају

Летење змајева на паркингу на Источној обали сваке недеље. Змајеви достижу величину и до 10 метара.



Заставе свакодневнице у пренатрпаном Сингапуру.

шак, износи преко једног милиона старих динара!

Постоје и владине кампање које подржавају класични стил живљења: раме уз раме са наредбом о одржавању чистоће града спроводи се и наредба о „уредности грађана“ — мушкарци са дугачком косом биће послуживани последњи у ресторанима.

Што се дутачке косе тиче, то је један део моде примљене са Запада (или, боље рећи — са Истока — јер је Америка ближа преко истока, а тим се путем може стићи и до Европе). Фармерке су део модерне униформе младих, исто као и спортске мајице с различитим натписима.

Али, млади не одбацују оне класичне навике које им се свиђају. Тако се сваке недеље могу видети деца занети у игри змајева који достижу дужину и до десет метара! По маштовитости и колориту могу се мерити само са маштом.

Уобичајен начин забаве је и седење по ресторанима, што би било нешто слично као наше „излажење“ до кафића. Разлика је у музици: у сингапурским ресторанима над главом висе кавези са славујима и другим птицама-певачицама који стварају жељену атмосферу. Због обогаћивања репертоара кавези се често селе, па птице имају могућност да упознају нове суседе и науче нове мелодије.

Ми. Ма.

Добар јунак у уличној опери — „вајангу“.



рачунају да ће, уколико успеју у покушају да успоставе контролу над порастом становништва, до 2030. године бити 3,5 милиона Сингапураца у овој мини-држави. То и није неки велики пораст ако се узме у обзир да Сингапур данас има 2,4 милиона житеља и типичан азијски прираст.

Други остатак прошлости је сингапурска лука. Али, ово је остатак од кога нико не жели да се ослободи, јер — лука је један од највећих извора прихода. Највише због луке, Сингапур је ту и основао баш на том месту, 1819, лојални поданик енглеске краљице сер Томас Стамфорд Рафлес. Лука има изузетан значај, смештена у Малај-

ском мореузу, са Индијским океаном на једној и Јужнокинеским морем на другој страни. Пристаниште је једно од најживљих на свету, центар размене гуме, зачина, кафе и пиринча.

Чистоћа никад није била одлика старих времена у густо насељеним областима азијског континента. Чак и кад би хтели, многбројни житељи стешњени на малом простору не би могли да имају неки нарочито чист град. Али, управа Сингапура решила је да раскрсти са таквом традицијом. „Одржавање чистоће нашег града циљ је целе нације“ пише на плакатима који покривају добар део градских зидова. Казна за бачени опу-



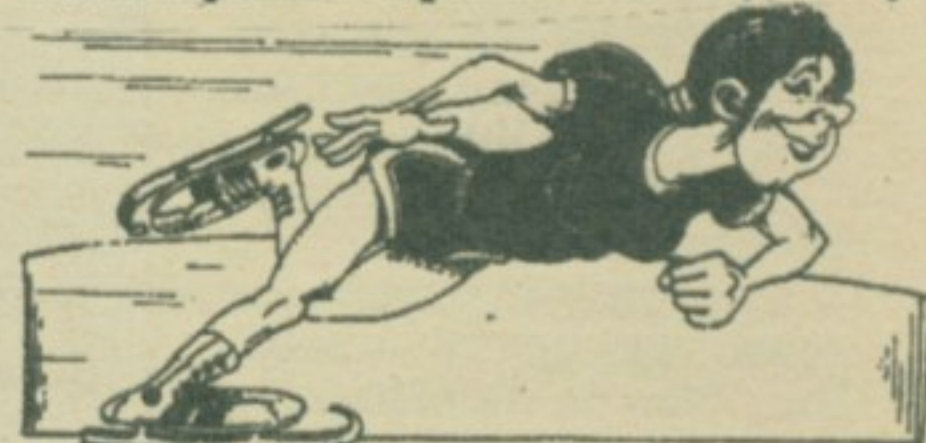
Балет на леу

Интересује нас ко је била прва клизачица на леу, где је први пут одржано клизачко такмичење и које године?

Тања Ијачић
и Сања Чавић,
Сплит

Почетак уметничког клизања у Европи многи повезују са именом Американца Џексона Хејнса који је као балетски мајстор радио од 1860. до 1870. године у Бечу. Посматрајући клизаче дошао је на идеју да би они могли да се крећу и балетским покретима. Клизачи су ову његову идеју прихватили па је Хејнс постао учитељ уметничког клизања. Бечка клизачка школа постала је водећа у умет-

ничком клизању у Европи. С континента се овај спорт проширио на Велику Британију и САД. У последњим деценијама 19. века почела су да се организују разна клизачка такмичења, али уметничко клизање је тек на летњим олимпијским играма 1908. године у



Лондону унето у такмичарски програм. Поред олимпијских, организована су и светска и европска првенства. Прва жена такмичарка на првенству света у Лондону 1903. године била је Меџ Сајерс.

САМО ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

НЕМА РАЗЛОГА ЗА СТРАХ

Имам 13 година и тешка сам 49 кг. Готово све моје другарице су већ добиле менструацију а ја још нисам. Страх ме је да ми се то не догоди на часу физичког васпитања. Молим доктора Радосављевића да ми одговори када се најчешће добија менструација и шта треба да се ради?

Слађана,
Свидајнац

То што још ниси добила прву менструацију иако имаш 13 година не треба ни најмање да те забрињава. У нашем поднебљу она се најчешће јавља између 12. и 14. године а може да стигне чак и у 17. Када ће доћи зависи од више фактора: климе, поднебља, телесне конституције, начина исхране, итд. Појава прве менструације је значајан датум и за њу се треба припремити јер не доноси само крвавање из материце већ је и праћена појавом такзваних секундарних сексуалних карактеристика. Поред тога долази и до извесних мањих или већих промена у психи, до брзог односно лаког мењања расположења — од еуфоричног (човек се осећа необично пријатно, задовољан сам собом, пун spokoјства и ведрине) до депресивног (утученост, потиштеност, клонулост и изразита осетљивост).

Са првом менструацијом почиње интересовање за супротан пол тј. дечака, осећа се потреба за њиховим друштвом, близином, па све то заједно није ни тешко прихватити.

Ти се бојиш да менструацију не добијеш на часу физичког, међутим ни овде нема разлога за страх јер се првог дана менструације показује свега неколико мрља на вешу тако да ћеш имати довољно времена да се припремиш. Крвавање за време менструације је, као што је већ речено, најобилније другог дана и тада треба обратити посебну пажњу хигијени, редовно мењати улошке и во-

дити рачуна да исхрана буде правилна, хигијенска. Другог менструалног дана организам треба штедети већих физичких напора. Значајно је да се пре појаве уобичајеног месечног крвавања, па и оног првог, појављују извесни знаци — „предсказивачи“: напетост у грудима, затим слабији или недефинисани болови у малом трбуху и крстима. Све у свему, ништа страшно, Слађана.

СТОП ЗА БАЗЕН

Да ли се за време трајања менструалног циклуса може купати?

Невена Петровић,
Слободана Козарева 36,
Лазаревац

Твоје питање није баш сасвим јасно јер се из њега не види мислиш ли на купање у кући или спорт. Уколико је реч о првом, одговор би био — да. Купање, односно туширање у току менструације је неопходно и то сваког дана, поготову лети. Чистоћи тела, посебно спољних полних органа, девојчице, девојке и жене морају да посвећују велику пажњу и то не само за време трајања менструалног циклуса већ целог живота. Најбоље је туширање млаком водом (око 36°C) и прање благим сапуном, дечијим.

Купање у кади и базенима не препоручује се за време менструације јер може да дође до појачаног и продуженог крвавања. Имајући у виду да је оно у ствари одбацивање површинског слоја слузокоже материце, тада и најмање количине бактерија могу да изазову запаљење које може да се шири даље јер претеради напор доводи до смањења отпорности организма.

Такмичарско пливање спада у категорију најнапорнијих спортских дисциплина и управо због тога се и не препоручује за време менструације, поготову не ако је у питању неколико трка. Напор изазван такмичарским пливањем не само да

исцрпљује организам већ може да доведе и до мањих или већих поремећаја у крвавању.

Извесну превентивну заштиту, ако у некој трци баш мора да се учествује, пружају тампони који могу да се употребе али само и искључиво за време грке. Одмах после завршетка треба их извадити јер могу да изазову нежељене последице.



НЕ КАО НЕНАД!

Имам 12 година и висока сам 143 цм. Изгледа да сам ниска за своје године, па ме тата и мама стално грде и говоре да треба да се бавим спортом да не бих остала мала. Хтела бих још да кажем да имам 37 килограма. Молим вас да ми кажете којим спортом треба да се бавим да бих што више порасла? И на крају, додала бих поруку коју ћете, надам се, пренети Ненаду: „Не бих волела да будем као ти. Једи мање!“

Оља,
Перлез

О телесној висини се већ доста говорило у емисијама Школског програма ТВ Београд „У здравом телу здрав дух“ и писало у „Забавнику“, али да поновимо још једном. Телесна висина је пре свега одређена наследним факторима: уколико су родитељи високи и деца ће бити приближно исте висине.

Ипак, саветујемо ти да се активно бавиш спортом јер ће он позитивно утицати на опште стање твог здравља, издржљивост, гипкост и снагу. Који ће то спорт бити зависи, наравно, од твојих склоности.

У ЗДРАВОМ ТЕЛУ

ЗДРАВ ДУХ

ВЕШТИНА — ДА, СНАГА — НЕ!

Редовно пратим емисију Школског програма ТВ Београд „У здравом телу здрав дух“ у којој повремено учествује и доцент др Александар Радосављевић кога бих замолила да ми подробије објасни зашто за време менструалног циклуса не треба вежбати? Ја иначе имам 12 година.

Зорица,
Неготин

Веома значајну улогу у правилном развоју женског тела имају одређени спортови а ево и зашто: бављење спортом омогућава јачање мишића предњег трбушног зида и дна мале карлице а њихова млитавост може да ствара тешкоће у време кад треба да постанете мајке. Код оних девојака које се баве спортом побољшава се циркулација крви у мишићима што одржава њихово нормално стање напетости (тонус). (Посебно су важне за сам чин доношења детета на свет вежбе у трудноћи).

У току менструације, а нарочито другог дана када је крвавање најобилније, дозвољено је бавити се спортом али под условом да су у питању вежбе вештине. Нипошто се не препоручују вежбе-спортови у којима треба употребити снагу јер могу негативно да утичу и организам доведу до стања исцрпљености.



Желео бих да ми се јаве сви читаоци који поседују Стрипове Луновог магнус стрипа о Блеку од броја 128 до 232 и о Загору „испод“ броја 127 ради куповине или размене. Поседујем велики број стрипова, маркица, значака, старог и страног новца, постера итд. Драган Чанић, 21473 Маглић, Светозара Марковића 80

Размењивао бих слике клубова, стадиона, играча, шалове и заставе са свим љубитељима спорта. Поседујем и доста материјала из иностранства. Андреја Грозданић, 11000 Београд, Његошева 63

Ко ми пошаље постер или фотографију Адама Анта или Шејкин Стивенса добиће од мене постер или фотографију неких других певача или група. Марија Стојковић, 18000 Ниш, Дравска 4

Молимо читаоце Забавника да нам пошаљу слиједеће бројеве: 1537, 1538, 1539, 1540, 1554, 1573 и 1500. Заузврат шаљемо стрипове које поседујемо. Роберт Бертић и Домагој Јованић, 56000 Винковци, Павлека Мишкине 47

За три металне значке дајем пет страних маркица. Сузана Перица, 58000 Сплит, Пут ударника 198ц

Молим читатељке да ми помогну и пошаљу ми папирнате лутке из Забавника. Сања Шево, 26000 Панчево, Браће Јовановића 24ц

Недостају ми бројеви Забавника 1568 и 1569 и молим читаоце да ми помогну. Петар Ристић, 21000 Нови Сад, Војвођанске бригаде 13

За слиједеће бројеве Вајата Ерпа: 1, 3, 7, 8, 9, 10, 41, 42, 43, 59, 63, 64, 65 и 71 нудим неке бројеве Забавника. Жељко Шимунић, 47286 Махично, Калиновац 66

Мењам 60 бројева, старих и новијих, Забавника за 100 стрипова. Стеван Митковић, 16230 Лебане, Боре Станковића 13

Тражим три велика постера Адама Анта, по договору. Чаба Ђонтар, 24309 Мали Београд, Ветеринарска амбуланта

Великан ојере

Јављам ти се први пут. Молим те да ми одговориш на следеће питање: ко је био Ђузепе Верди?

Олгица Крстић,
Подунавска 7,
Опатовац

Уз немачког композитора Рихарда Вагнера, Верди се сматра најистакнутијим оперским ствароцем 19. века. Рођен на северу Италије, у близини Парме, крају познатом по живом интересовању за оперу, Верди је од детињства био наклонен музици. У време кад је почео своје стваралаштво, италијанским позорницама су доминирале опере других италијанских композитора — Росинија, Белинија, Доницетија. Свој први велики успех Верди је доживео са



опером „Набуко“ која је изведена 1842. године. Написао је велики број опера које су и тада, као и данас, извођене на свим великим оперским сценама. То су „Травијата“, „Трубадур“, „Риголето“, „Аида“, „Отело“, „Бал под маскама“ и друге.

Симбол Париза

Твој сам редовни читалац па бих те молила да ми одговориш колика је висина Ајфелове куле. Сандра, Београд

Француски инжењер, специјалиста за челичне конструкције, Александар Гистав Ајфел изградио је у Паризу за Светску изложбу 1889. године торањ који је по њему назван Ајфелов. До тридесетих година овога века био је највиша грађевина на свету. Овај симбол Париза висок је 320 метара.

Тешки коњи

Нисам се надао да ћеш и после мог четвртог писма остати мртвехладан на моја питања. Па ево и по пети пут ти се јављам, мада се ми сада не надам да ћеш ми одговорити. Као прво, интересује ме где могу да купим књигу о коњима, а друго — можеш ли да ми преведеш текст песме „Тешки коњи“ од групе ЦЕТРО ТАЛ (Jethro Tull).

Жељко,
Бела Црква

Овога пута нисмо остали мртвехладни на твоја питања. Литературе о коњима нема много, али у „Југословенској књизи“ нашли смо две књиге које можда могу да ти помогну: „Коњогојство“ коју је издала Школска књига Загреб (цена је 470 динара), друга је „Албум расе стоке“ где, поред осталих животиња, има и опширан део о коњима. Цена књиге је 87 динара. У „Југословенској књизи“ су нам рекли да можеш да им пишеш и наручиш ове књиге. Њихова адреса је — „Југословенска књига“, Палата Албанија, Кнез-Михаилова 2.



Што се тиче твог другог питања, албум под овим називом снимила је група ЦЕТРО ТАЛ 1979. године и издала га је РТ Љубљана. Текст песме гледаћемо да објавимо у једном од наредних бројева на „Хит-страни“.



Последња ућакмица

Први пут вам се јављам у нади да ћете ми одговорити на питање — када је и против кога Драган Џајић последњи пут играо у дресу „Црвене звезде“?

Бојан Модријановић,
Рановац

Садашњи директор „Црвене звезде“ Драган Џајић своју последњу ућакмицу за овај клуб одиграо је 28. маја 1978. године против тима „Вележа“.

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди — 2. Теорија
3. Мелодије 150 динара.
Плаћате поштару
Виши курс — 100 динара
Васиљевић Милун
пост рестант
11001 Београд

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

В.д. директора НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаци, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“. Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$ 65.—
СР НЕМАЧКА	DM 115.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr. 107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr. 267.—
ШВЕДСКА	Skr. 271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

